

FRAMHALDSNÁM Í STJÓRN MÁLAFRÆÐI DEILD

Hagnýtt nám í gefandi og spennandi umhverfi

MA-, MPA- og diplómanám:

- Alþjóðasamskipti
- Smárikjafræði
- Opinber stjórnsýsla
- Kynjafræði
- Hagnýt jafnréttisfræði
- Stjórnmálafræði
- Vestnorræn fræði
- Fjölmiðla- og boðskiptafræði
- Blaða- og fréttamennska

HÁSKÓLI ÍSLANDS
FÉLAGSVÍSINDASVIÐ

STJÓRN MÁLAFRÆÐI DEILD

Efnisyfirlit

	Bls.
Stjórnmálafræðideild Háskóla Íslands	2
Alþjóðasamskipti	5
Diplómanám í smáríkjafræðum	8
Opinber stjórnsýsla.	19
Kynja- og jafnréttisfræði	26
Stjórnmálafræði	31
Vestnorræn fræði	33
Fjölmiðla- og boðskiptafræði	37
Blaða- og fréttamenska	46
Kennarar	52

Upplýsingar:

Umsóknarfrestur um meistaranámið er til 15. apríl eða 15. október en diplómanámið til 5. júní eða 30. nóvember.
Rafræn umsóknareyðublöð má nálgast á heimasíðu Háskóla Íslands: www.hi.is
Kostnaður: Árlegt innritunargjald Háskóla Íslands.

Nánari upplýsingar um námið veita:

Elva Ellertsdóttir, deildarstjóri s. 525 4573,
netfang: nemfvs@hi.is

Margrét S. Björnsdóttir, aðjúnt s. 525 4254,
netfang: msb@hi.is

Skrifstofa Stjórnmálafræðideildar er til húsa í Gimli, gengið í gegnum Odda við Sturlugötu. Sími 525 4573 eða 525 5445.
Opnunartími: Mánud. - föstud. 09:00-15:00

Kennsluskrá með nánari upplýsingum er að finna á heimasíðu Stjórnmálafræðideildar: stjornmal.hi.is
Útgáfa: 2019–2020

Velkomin í framhaldsnám Stjórnmálafræðideildar

Stjórnmálafræðideild Háskóla Íslands býður upp á margvíslega námsmöguleika á framhaldsstigi, traustan og hagnýtan undirbúning fyrir sérhæfð störf á vinnumarkaði sem og fræðilega ögrandi námsleiðir.

Í dag eru tæplega fimm hundruð nemendur skráðir í framhaldsnám við deildina. Sá hópur endurspeglar mikla breidd, allt frá nýútskrifuðum BA-nemum til fólks með margvíslegan bakgrunn og umfangsmikla starfsreynslu.

Meðal námsleiða er nám í alþjóðasamskiptum, blaða- og fréttamennsku, fjölmiðla- og boðskiptafræði, kynjafræði, hagnýtri jafnréttisfræði, opinberri stjórnsýslu, og vestnorrænum fræðum. Eitt einkenni framhaldsnáms í Stjórnmálafræðideild er þverfræðilegt samstarf sem gefur nemendum óvenjugóða möguleika á vali og sérhæfingu.

Hluti af náminu er skipulagt þannig að það megi stunda samhliða starfi og er boðið upp á þrjár námsleiðir í fjarnámi; opin-

bera stjórnsýslu, fjölmiðla- og boðskiptafræði, hagnýt jafnréttisfræði og kynjafræði. Fastir kennarar deildarinnar eru nær allir með doktorspróf úr virtum háskólum og stunda grundvallarrannsóknir á sínum sviðum. Þá starfar öflugur hópur fag- og fræðimanna sem stundakennarar við deildina með umfangsmikla reynslu á sínu sérsviði.

Stjórnmálafræðideild er í góðum tengslum við íslenskt samfélag og í náminu gefst nemendum kostur á að sækja fyrirlestra og málþing um alþjóðamál, opinbera stjórnsýslu og stefnumótun, stjórnmál, kynjafræði og margt af því sem hæst ber í þjóðlífinu hverju sinni.

Í hnotskurn: Spannandi nám, ögrandi umhverfi og frjótt andrúmsloft þar sem tekist er á við helstu áskoranir samtímans.

Verið velkomin!

Kennarar og starfsfólk Stjórnmálafræðideildar

Opnir fyrirlestrar, nám og rannsóknir í tengslum við samfélagið og umheiminn

Það er sem fyrr margt að gerast á þjóðmálasviðinu þessa dagana, í íslensku samfélagi og á erlendum vettvangi. Við upplifum athyglisverða tíma og framhaldsnám Stjórn málafræðideildar býður upp á mikla möguleika. Deildin leggur ríka áherslu á samstarf við aðrar deildir Háskóla Íslands, innlendar stofnanir, samtök og fyrirtæki svo og erlenda fræðimenn og háskóla. Þetta samstarf birtist m.a. í grósku í starfi sex stofnana sem Stjórn málafræðideild rekur eða á aðild að: Stofnun stjórnsýslufræða og stjórnmála, Félagsvísindastofnun, Alþjóðamálastofnun, Rannsóknasetur um fjölmiðlun- og boðskipti, Rannsóknasetur um smáríki, Rannsóknasetur um norð-urslóðir, MARK–Miðstöð margbreytileika- og kynjarannsóka og HÓFÐI Friðarsetur. Stofnanirnar skipuleggja fjölda opinna viðburða sem nemendur eru hvattir til að sækja samhliða náminu. Boðið er upp á fyrirlestra, málstofur og umræðufundi um alþjóðamál, Evrópumál, íslensk stjórnmál, opinbera stjórnsýslu og stefnumótun, jafnréttis- og kynjafræði og þjóðmál líðandi stundar.

Stofnun stjórnsýslufræða og stjórnmála

Stofnunin er samstarfsvettvangur kennara í stjórnmála- og stjórnsýslufræðum og leitast við að styðja við rannsóknir og þróunarverkefni auk þess að vera öflugur umræðuvettvangur um málefni stjórnmála og stjórnsýslu. Stofnunin á samstarf við fjölmarga aðila

utan Háskóla Íslands, s.s. Reykjavíkurborg, ráðuneyti, Umboðsmann Alþingis og aðrar opinberar stofnanir en einnig Samband íslenskra sveitarfélaga, stjórn málaflokka, stéttarfélag og önnur félagasamtök. Þá starfar stofnunin einnig með kennurum og fræðimönnum í öðrum deildum HÍ og sjálfstætt starfandi sérfræðingum vegna skipulagningar á málþingum, fræðslufundum og lengri og skemmri námskeiðum um stjórnsýslu og stjórnun í opinberum rekstri fyrir starfsmenn stjórnsýslunnar og stjórnendur opinberra stofnana. Vefsíða stofnunarinnar er: www.stjornsyslustofnun.is

Rannsóknasetur um sveitarstjórnarmál

Á vegum Stofnunar stjórnsýslufræða starfar samkvæmt sérstökum samningi við ráðuneyti sveitarstjórnarmála, rannsóknasetur um málefni sveitarstjórnarstigsins. Setrið er staðsett á Laugarvatni. Rannsóknasetrið heldur utan um rannsóknir og fræðslu á sviði sveitarstjórnarmála um allt land. Hlutverk þess er að efla og styðja við rannsóknir ásamt því að sinna ákveðnu þjónustuhlutverki fyrir sveitastjórnarstigið. Málefni sveitarfélaganna og stjórnsýslunnar eru í forgangi og eiga rannsóknir að styðja við og efla stefnumótun og önnur verkefni sem koma að opinberri stjórnsýslu. Í þetta fléttast svo samspil dreifbylis og þéttbylis ásamt byggðamálum og áhrifum þeirra á samfélög og atvinnulíf.

Veftímarit um stjórnmál og stjórnsýslu

Stofnun stjórnsýslufræða og stjórnmála gefur út tímaritið Stjórn mála og stjórnsýsla (e. *Icelandic Review of Politics and Administration - IRPA*). Tímaritið er vísindatímarit sem birtir ritrýndar greinar um stjórnmál, stjórnsýslu og tengdar fræðigreinar. Tímaritið kemur út í íslensku og ensku viðmóti á vefsíðunum: www.stjornmalog-stjornsysla.is og www.irpa.is. Tímaritið er gefið út á vefformi tvisvar á ári í júní og desember í opnum aðgangi, en prentuð útgáfa tveggja tölublaða fyrra árs kemur út í apríl árið eftir.

Félagsvísindastofnun

Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands er vísindaleg rannsókn- og fræðastofnun sem tilheyrir Félagsfræði-, mannfræði og þjóðfræðideild, Félagsráðgjafardeild og Stjórn málafræðideild. Hún er

vettvangur rannsókn- og þróunarstarfs á fræðasviðum deildanna þriggja auk þess sem hún stendur fyrir ýmsum atburðum, ekki síst árlegri sameiginlegri ráðstefnu félagsvísinda á Íslandi, Þjóðarspeglinum. Stofnunin veitir deildum margvíslega þjónustu, m.a. ráðgjöf fyrir nemendur, framkvæmir rannsóknir og veitir sérfræðilega ráðgjöf við úrvinnslu. Hjá stofnuninni starfa margir sérfræðingar og þar eru til stór innlend og alþjóðleg gagnasöfn sem nýtast Stjórn málafræðideild bæði við kennslu og rannsóknir. Vefsíða Félagsvísindastofnunar Háskóla Íslands: fel.hi.is.

Alþjóðamálastofnun

Alþjóðamálastofnun Háskóla Íslands er rannsókn-, fræðslu- og þjónustustofnun. Markmið stofnunarinnar er að stuðla að upplýstri umræðu um alþjóðamál, vera leiðandi í rannsóknum um alþjóðamál og smáríki í heiminum, að auka gæði og framboð náms um alþjóðamál og smáríki í grunn- og framhaldsnámi á háskólastigi og vera þjónustustofnun fyrir atvinnulíf og hið opinbera. Alþjóðamálastofnun beitir sér fyrir auknu samstarfi milli fræðimanna, atvinnulífs og opinberra aðila á sviði alþjóðamála og gengst fyrir ráðstefnum, umræðufundum og fyrirlestrum um efni sem tengjast starfsviði stofnunarinnar. Stofnunin tekur einnig að sér þverfagleg þjónustuverkefni fyrir atvinnulíf, fyrir- tæki og stofnanir. Vefsíða: ams.hi.is

Rannsóknasetur um smáríki – Öndvegissetur

Meginmarkmið setursins er að auka rannsóknir og fræðslu í smá- ríkjafraeðum. Rannsóknasetur um smáríki hefur skapað sér sess sem ein helsta miðstöð smárikjarannsókna í heiminum og hefur hlotið fjölda styrkja frá innlendum og erlendum rannsóknasjóðum. Setrið stendur fyrir fjölbreyttum rannsóknum, ráðstefnum, málstofum og kennslu um smáríki og heldur úti öflugri ritröð um rannsóknir í smárikjafraeðum. Rannsóknasetur um smáríki er faglega sjálfstæð stofnun sem starfar innan vébanda Alþjóðamálastofnunar.

Árið 2013 hlaut setrið öndvegissstyrk frá Menntaáætlun Evrópu- sambandsins og starfar nú sem Jean Monnet öndvegissetur (Jean Monnet Centre of Excellence), það fyrsta sinnar tegundar á Íslandi. Öndvegissstyrkurinn er mikil viðurkenning en gríðarleg samkeppni er um styrki af þessu tagi í Evrópu.

HÖFÐI Friðarsetur

HÖFÐI Friðarsetur er samstarfsverkefni Reykjavíkurborgar og Háskóla Íslands og er vettvangur fyrir þverfaglegt og alþjóðlegt samstarf með áherslu á hlutverk borga, smárikja og almennra borgara í að stuðla að friði, friðarmenningu og friðarfræðslu. Reykjavíkurborg hefur lagt áherslu á mannréttindi og friðarstarf og því er stofnun HÖFÐA Friðarseturs liður í því að styrkja Reykja- vík sem borg friðar. Stór þáttur í starfsemi setursins felst einnig í því að efla rannsóknir á friðar- og öryggismálum, og byggja þannig upp fræðigrunn sem nýtist langt út fyrir fræðasamfélagið, en eitt af markmiðum setursins er að koma á fót námsbraut í átaka- og friðarfræðum við Háskóla Íslands. Setrið stendur 10. október ár hvert fyrir alþjóðlegri ráðstefnu um friðarmál með heimspekknum fyrirlesurum á þessu sviði. www.fridarsetur.is

Alþjóðlegur sumarskóli

Í sumarskóla Rannsóknaseturs um smáríki er lögð áhersla á stöðu smárikja í alþjóðakerfinu, sérstaklega í Evrópu. Helstu sérfræðingar heims í smárikjafraeðum kenna við skólann ásamt

kennurum Stjórn málafræðideildar HÍ. Með því að sækja sumarskólann fá nemendur kjörið tækifæri til að sitja alþjóðlegt námskeið með erlendum nemendum frá fimm evrópskum háskólum, auk HÍ, sem sameiginlega standa að skólanum. Sumarskólinn sem haldinn er við Háskóla Íslands stendur í eina viku á miðju sumri. Skólinn hefur verið starfræktur frá árinu 2003 og er styrktur af Erasmus+ áætlun Evrópusambandsins. Vefsíða: csss.hi.is.

Rannsóknasetur um norðurslóðir

Rannsóknasetur um norðurslóðir var stofnað árið 2013 og starfar innan vébanda Alþjóðamálastofnunar. Setrið er vettvangur fyrir þverfaglegt samstarf á sviði norðurslóðarannsókna með áherslu á hlutverk og stefnu ríkja og stofnana og stjórnarhætti á norðurslóðum. Hlutverk Rannsóknaseturs um norðurslóðir er að vinna að rannsóknaverkefnum í samstarfi við innlenda og erlenda aðila, að auka samstarf milli fræðimanna, atvinnulífs og opinberra aðila og vera leiðandi í rannsóknum á þessu sviði. Auk þess stendur setrið fyrir ráðstefnum, umræðufundum, fyrirlestrum og námskeiðum um efni sem varða starfsvið þess og útgáfu rita um málefni norðurslóða. Setrið vinnur einnig þjónustuverkefni fyrir atvinnulíf og opinbera aðila og styður við kennslu í norðurslóðamálefnum.

Vefsíða Rannsóknaseturs um norðurslóðir: www.caps.hi.is.

MARK – Miðstöð margbreytileika- og kynja- rannsókna

MARK sinnir rannsóknum á sviði mannréttinda og mismununar, jafnréttis-, kynja- og margbreytileikafraeða. MARK stuðlar að innlendu og erlendu samstarfi á fræðasviðinu, sinnir ráðgjöf og rannsóknatengdum þjónustuverkefnum, kynnir niðurstöður rannsókna með útgáfu, fyrirlestrum, fræðslufundum, málþingum og ráðstefnum. MARK tekur þátt í stefnumótun, umræðu og framþróun á sviðinu í samstarfi við opinbera aðila, atvinnulíf og þjóðlíf. Vefsíða: mark.hi.is

Rannsóknasetur um fjölmiðlun og boðskipti

Í tengslum við nám í fjölmiðla- og boðskiptafræðum og fréttar- og blaðmennsku er starfrækt rannsóknasetur um fjölmiðla- og boðskiptarannsóknir. Hlutverk rannsóknasetursins er m.a. að auka og efla rannsóknir á sviði fjölmiðla og fréttamennsku og að vera samstarfsvettvangur á milli fræðasamfélags og fjölmiðlafólks. Setrið sinnir rannsóknum og rannsóknatengdum verkefnum, eflir samstarf, umræðu og upplýsingagjöf milli rannsakenda, fréttar- og blaðamanna og erlendra rannsóknastofnana og fræðimanna á sviði fjölmiðla- og boðskiptarannsókna, kynnir rannsóknir með útgáfu og funda- og ráðstefnuhaldi um fjölmiðla og fréttamennsku á eigin vegum og í samstarfi við aðra.

Aðild að rannsóknasetrinu eiga námsbrautir í fjölmiðla- og boðskiptafræðum og fréttar- og blaðamennsku við Stjórn málafræðideild, Háskóla Íslands, auk fjölmiðlafræði við Félags- og mannvísindadeild og Háskólann á Akureyri, Blaðamannafélag Íslands, Fjölmiðlanefnd og Norrænu upplýsingastofnunarinnar um rannsóknir í fjölmiðla- og boðskiptafræðum. Setrið starfar í tengslum við Stofnun stjórnsýslufræða og stjórnsýslu.

Alþjóðlegt umhverfi og víðtækt tengslanet kennara og stofnana Stjórnmálafræðideildar

Dr. Mustafa Barghouti á fyrirlestri um málefni Palestínu í lok árs 2012.

Stjórnmálafræðideild HÍ leggur áherslu á að kennarar deildarinnar rækta sem best alþjóðlegt rannsókn- og fræðasamstarf. Kennarar í framhaldsnámi deildarinnar eiga þannig aðild að fjölmörgum norrænum, evrópskum og alþjóðlegum samstarfsverkefnum, sem nýtast nemendum í framhaldsnámi með margvíslegum hætti. Auk þess geta nemendur sótt hluta af námi sínu við erlenda háskóla eins og fram kemur annars staðar í þessum bæklingi.

Á hverju ári kemur enn fremur til landsins fjöldi erlendra fyrirlesara frá háskólum, úr stjórnsýslu og stjórnmálum á vegum deildarinnar og þeirra stofnana sem hún á aðild að. Halda þeir opna fyrirlestra fyrir nemendur, kennara og fagfólk úr íslenskri stjórnsýslu og stjórnmálum.

Kennarar í alþjóðasamskiptum eru þátttakendur í mörgum fjölþjóðlegum rannsóknaverkefnum. Meðal þeirra viðfangsefna má nefna efnahagslegar og pólitískar afleiðingar efnahagshrunsins á Íslandi, sjálfsmynd, efnahagsmál og öryggi á Norðurlöndum og Eyrstrasaltlöndum og Norðurskautsmálefni. Af vettvangi ESB má nefna afleiðingar Lissabon-sáttmálans, Borgarafrumkvæði Evrópu, þverþjóðlegt lýðræði í ESB, staða smáríkja og almennt framtíð lýðræðis í alþjóðastjórnmálum. Auk þess taka kennararnir þátt í allnokkrum norrænum netverkum sem fjármöggnuð eru af Nord-Forsk, m.a. um samfélagslegt öryggi, og þá er til net um femínískar friðarrannsóknir með rannsakendum frá Finnlandi, Svíþjóð, Noregi, Bandaríkjunum og fleiri löndum. Kennarar starfa jafnframt í ýmsum alþjóðlegum fagsamtökum, s.s. *International Studies Association*, *European Consortium on Political Research*, *Nordic Political Science Association* og *Trans-European Policy Studies Association*.

MPA-námið hrærist einnig í umhverfi fjölþjóðlegra þróunar- og rannsóknaverkefna. Helstu erlendu samstarfsverkefni á sviði stjórnmála og stjórnsýslu eru: Rannsóknir um spillingu á Norðurlöndunum í samstarfi við þarlanda fræðimenn. Samstarf um árangur stjórnsýsluumbóta í samvinnu við stjórnsýslufræðinga á

Norðurlöndum, og rannsóknir á þingræði og stjórnun samsteypu-stjórna í samstarfi við kennara í University of California í Bandaríkjunum. Einnig rannsóknir á sveitarstjórnarmálum t.d. í gegnum COST samstarfsnetið.

Íslenska kosningarannsóknin er hluti af alþjóðlegum kosninga-rannsóknum, Comparative Study of Electoral Systems (www.cses.org) og The Comparative Candidate Surveys (CCS). *True European Voter* er verkefni sem smíðar eitt gagnasafn úr evrópskum kosningarannsóknunum frá upphafi. Norræn rannsókn í samstarfi við háskóla á Norðurlöndum á spillingu innan landanna er að hefjast, og samstarf er við við European Observatory of Health Systems and Policies, svo og Network of Policy Experts on Gender Equality Policies fyrir DG-Justice European Commission.

Rannsóknarverkefni um áhrif Evrópusamrunans á heilbrigðiskerfi smáríkja í Evrópu á vegum Alþjóðamálastofnunar HÍ, í samstarfi við Háskólann í Maastricht og rannsóknastofnanir á Möltu, í Slóveníu og Eistlandi.

Kennarar í kynjafræði taka þátt í margvíslegu erlendu samstarfi og þar má nefna: Alþjóðlega rannsóknaverkefnið ACT Communities of Practice for Accelerating Gender Equality and Institutional Change in Research and Innovation across Europe.

Þess má geta að Stjórnmálafræðideild sé um aðild Íslands að alþjóðlegum samtökum stjórnmálafræðinga: *European Consortium for Political Research* og *International Political Science Association IPSA*.

Deildin og Stofnun stjórnsýslufræða hafa séð um þær ráðstefnur sem samtökin halda hér á landi, *NoPSA 2005*, *ECPR árið 2011* og *NORKOM 2017*. *NOPSA 2020 verður haldin á Íslandi*. Evrópsku samtökin ECPR standa fyrir vetrar- og sumarskólum í aðferðafræði á hverju ári í og stendur hann nemendum og kennurum við Stjórnmálafræðideild opinn. Ólafur Þ. Harðarson prófessor sat í framkvæmdastjórn ECPR 2012-2018 og Eva Heiða Önnudóttir dósent situr í stjórn NoPSA.

Robert D. Putnam stjórnmálafræðingur, prófessor við Harvard, Kennedy School of Government í fyrirlestri 2011 í HÍ.

Alþjóðasamskipti

Kennt á ensku

- Meistaránám í alþjóðasamskiptum (120e)
- Diplómanám í alþjóðasamskiptum (30e)
- Diplómanám í smárikjafræðum:
Smáriki í alþjóðakerfinu (30e)

Nám í alþjóðasamskiptum

Þörf fyrir sérhæft starfsfólk á sviði alþjóðasamskipta

Umfang alþjóðasamskipta af ýmsu tagi og þátttaka Íslands í starfi alþjóðastofnana og -samtaka hefur vaxið mjög á undanföllum árum og kallar á aukinn fjölda fólks með þekkingu á hinum ýmsu sviðum alþjóðasamskipta. Náminu er ætlað að mæta vaxandi þörf í samfélaginu fyrir vel menntað starfsfólk með þekkingu á alþjóðasamskiptum hvort sem er í fyrirtækjum, hagsmunasamtökum, opinberum stofnunum eða sveitarfélögum.

Hagnýtt, fjölbreytt og fræðilegt nám

Meistaránám í alþjóðasamskiptum er hagnýtt, fjölbreytt og fræðilegt nám fyrir þá sem lokið hafa BA-, BS- eða sambærilegu námi. Þar til kynsla í alþjóðasamskiptum hófst við HÍ þurftu nemendur að sækja nám í alþjóðasamskiptum til annarra landa

og gátu því ekki aflað sér þekkingar á alþjóðasamskiptum og utanríkismálum Íslands sérstaklega. Mikil breyting varð á þessu með tilkomu meistaranáms í alþjóðasamskiptum við Háskóla Íslands, en í náminu er sérstök áhersla lögð m.a. á stöðu Íslands í alþjóðakerfinu og alþjóðasamskipti Íslands í víðu samhengi. Boðið er upp á fjölbreytt valnámskeið og geta nemendur sérhæft sig á ýmsum sviðum, t.d. í tengslum við Evrópumál, smáríkjafræði og öryggis- og varnarmál. Með því að bjóða upp á nám í alþjóðasamskiptum hér á landi er komið til móts við þarfir stórs hóps fólks sem á ekki auðvelt með að flytja til annarra landa og dvelja þar langdvölum. Hægt er að hefja námið að hausti og vori.

Stenst samanburð við nám í fremstu skólum erlendis

Við skipulagningu náms var höfð hliðsjón af námi í fremstu skólum Bretlands og Bandaríkjanna á þessu sviði. Auk þess er tekið tillit til sérstöðu Íslands í alþjóðlegu samhengi utanríkismála og alþjóðasamskipta. Námið stenst fyllilega samanburð við það sem best gerist erlendis.

Fyrsta flokks kynsla

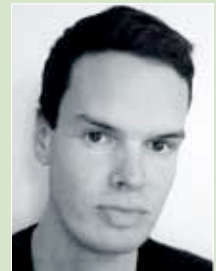
Við val á kennurum er þess freistað að finna fremstu sérfræðinga á hverju sviði. Þeir koma úr röðum fastra kennara við Háskóla Íslands, íslenskra sérfræðinga sem hafa sérhæft sig á viðkomandi sviðum og erlendra fræðimanna, sem Stjórn málafræðideild er í tengslum við. Allir fastráðnir kennarar Stjórn málafræðideilda eru með próf frá virtum erlendum háskólum og stunda fjölbættar rannsóknir á sviði alþjóðasamskipta, opinberrar stjórnsýslu, kynjafræði og stjórnmálafræði.

Ég útskrifaðist úr meistaranámi í alþjóðasamskiptum við Háskóla Íslands árið 2008. Einn helsti kosturinn við þetta meistaranám er frelsið til að marka sér eigin braut. Árgangurinn minn var frá upphafi samheldinn og náinn, en hver hafði sitt áhugasvið. Sumir veltu fyrir sér öryggismálum, aðrir fjölmenningu og innflytjendamálum, enn aðrir efnahags- og fjármálum og þar fram eftir götunum. Við fengum öll svigrúm til að fást við það sem okkur var helst hugleikið og frábær kennarahópur lagði sig fram um að koma til móts við áhugasvið hvers og eins. Þannig myndaðist dásamleg hópstemning þar sem allir höfðu eitthvað fram að færa. Við nýttum okkur þennan kraft svo til að setja á laggirnar nemendafélag, halda málþing og skipuleggja okkar eigin námskeið og utanlandsferðir. Ég er mjög þakklát kennurum og nemendum HÍ fyrir samfylgdina, lærdóminn og góðan undirbúning fyrir verkefni sem fylgdu í kjölfarið.

*Dr. Oddný Helgadóttir nýdoktor við Copenhagen Business School
MA í alþjóðasamskiptum 2008*

Eftir að hafa lokið BA-prófi í mannfræði frá Háskóla Íslands hafði ég áhuga á að skoða nánar stöðu og tengsl ólíkra hópa í alþjóðakerfinu. Fjölbreytt viðfangsefni alþjóðasamskipta gáfu mér gott tækifæri til þess. Fljótlega varð mér ljóst að þekking, viðtæk reynsla og gott innsæi kennara á alþjóðasamfélagið og ólík sýn samnemenda í meistaranáminu yrði mér gagnlegt vegnasti til framtíðar. Stöðug speglun við atburði líðandi stundar og skoðun á breytilegri stöðu Íslands í alþjóðakerfinu gerir námið að góðum kosti fyrir þá sem vilja auka skilning sinn á flóknum aðstæðum sem skapast geta á alþjóðavettvangi og geta haft afdrifarík áhrif á líf fólks. Í náminu fannst mér jafnframt mikilvægt að kynnast skoðunum annarra þar sem umræðuvettvangurinn í kennslustofunni verður oft mjög lífligur í ljósi atburða líðandi stundar. Ég er sannfærður um að sú þekking sem ég aflaði mér í meistaranáminu veiti mér aukin tækifæri á starfsvettvangi.

*Daði Runólfsson,
MA í alþjóðasamskiptum 2011*

Alþjóðasamskipti

Styrkir til að efla kennslu í Evrópufræðum

Undanfarin ár hefur Stjórn málafræðideild hlotið styrki til að efla kennslu á sviði Evrópufræða. Má þar helst nefna:

Jean Monnet

Stjórn málafræðideild HÍ og Baldur Þórhallsson prófessor hlutu árið 2008 viðurkenningu Menntaáætlunar Evrópusambandsins (ESB) fyrir framlag til kennslu og rannsókna á samrunaþróun Evrópu. Viðurkenningin fólst annars vegar í rausnarlegu fjárfraðslu til kennslu, 7,5 milljónum króna, og hins vegar í því að Baldur hlaut titilinn Jean Monnet prófessor.

Nokkrir afkastamiklir fræðimenn á sviði Evrópufræða hljóta árlega þennan styrk. Þetta var í fyrsta sinn sem Íslendingur hlaut þessa nafnbót, en Jean Monnet var einn af frumkvöðlum að stofnun Evrópusambandsins.

Alþjóðlegur sumarskóli

Í sumarskóla Rannsóknaseturs um smáriki er lögð áhersla á stöðu smárikja í alþjóðakerfinu, sérstaklega í Evrópu. Helstu sérfræðingar heims í smárikjafraðum kenna við skólann ásamt kennurum Stjórn málafræðideildar HÍ. Með því að sækja sumarskólann fá nemendur kjörið tækifæri til að sitja alþjóðlegt námskeið með erlendum nemendum frá níu evrópskum háskólum, auk HÍ, sem sameiginlega standa að skólanum. Sumarskólinn sem haldinn er við Háskóla Íslands stendur í eina viku á miðju sumri. Skólinn hefur verið starfræktur frá árinu 2003 og er styrktur af Erasmus+ áætlun Evrópusambandsins. Vefsíða: csss.hi.is

Athyglisverðar rannsóknir kennara

Evrópurannsóknir

Rannsóknir Maximilians Conrad snúast um hlutverk og mikilvægi opinbers vettvangs í nútíma lýðræðisstjórnun, þá einkum innan Evrópusambandsins.

Meðal nýlegra rannsókna má nefna nokkur rit um Borgarafrumkvæði Evrópu og áhrif þess á þróun þverþjóðlegs þátttöku- og umræðulýðræðis.

Maximilian ritstýrði, ásamt tveimur öðrum, bókinni *Bridging the Gap? Opportunities and Constraints of the European Citizens' Initiative* sem nýlega var útgefin af þýska bókaforlaginu Nomos. Sem stendur eru rannsóknir hans m.a. þátttaka í nýju alþjóðlegu verkefni í samstarfi við aðila í Kanada og Frakklandi, um áhrif alþjóðlegu fjármálakreppunnar á and-evrópska umræðu í fjórum Evrópulöndum. Ennfremur samanburðarrannsóknir á mikilvægi ramma félagsshreyfinga fyrir fjölmiðlaumræðu um borgarafrumkvæði í Evrópu (European Citizens' Initiatives).

Baldur Þórhallsson, prófessor sem sérhæfir sig í rannsóknum á stöðu Íslands og annarra smárikja í Evrópu vinnur um þessar mundir að nokkrum rannsóknum í smárikjafraðum. 1) Áhrif alþjóðasamskipta á sögu þjóðar: Mikilvægi alþjóðasamskipta Íslendinga. 2) Þróun kenningar í smárikjafraðum sem kveður á um að smáriki þurfi á pólitísku, efnahagslegu og félagslegu skjóli voldugri ríkja og alþjóðastofnana að halda. 3) Áhrif smárikja í Leiðtogaráði Evrópusambandsins. 4) Hvert sækja Norðurlöndin, Eystrasaltsríkin og Skotland sér skjól? 5) Samskipti Íslands og Bandaríkjanna frá 1941.

Öryggis- og varnarmál

Page L. Wilson dósent rannsakar einkum samspil alþjóðasamskipta og -laga og sérstaklega á sviði öryggismála. Hún rannsakar öryggi og stjórnun á Norðurslóðum, stjórnarmál alþjóðlegs sakamálaréttar, lagalegt og pólitískt umhverfi valdbeitingar á alþjóðasviði og réttlæti í stjórnarfarsbreytingum. Hún gaf út bókina *Aggression, Crime and International Security* (Routledge, 2009), og hefur síðan birt greinar í *International Affairs*, *Polar Record*, *Cooperation and Conflict* og *Global Society*.

Page var gestakennari við Stjórn málafræðideild árin 2013–14, en árið 2016 varð hún dósent við deildina. Hún hefur starfað í kennslu- og rannsóknastöðum við háskóla í Ástralíu, Bretlandi, Þýskalandi, Kýpur, Hollandi og á Grænlandi..

Meistara- og diplómanám

Meistaránám í alþjóðasamskiptum

Meistaránám í alþjóðasamskiptum er 120 eininga hagnýtt og fræðilegt tveggja ára nám sem hefur að markmiði að þjálfa nemendur fyrir vinnumarkaðinn og/eða rannsóknarvinnu með frekara nám í huga. Allir sem hafa lokið fyrstu háskólagráðu, BA/B.Ed. eða BS-námi, með fyrstu einkunn geta sótt um námið. Það býður upp á töluverðan sveigjanleika þar sem nemendur geta valið á milli sviða sem þeir geta sérhæft sig í, en kjarni námsins miðar að því að veita nemendum ákveðna grunnkunnáttu í alþjóðasamskiptum og aðferðafræði félagsvísinda.

Diplómanám í alþjóðasamskiptum

Diplóma í alþjóðasamskiptum er hagnýtt 30 eininga námsleið fyrir þá sem lokið hafa BA/B.Ed. eða BS-prófi í einhverri grein. Ekki er gerð krafa um fyrstu einkunn en kjósi nemendur að halda áfram námi og ljúka MA-prófi, verða þeir að ná fyrstu einkunn að meðaltali úr diplómanáminu. Skyldunámskeið eru 18 eða 24 einingar, eftir því hvort að nemendur hafa BA-próf í stjórnmálafræði eða í öðrum greinum. Þeir sem koma úr öðrum greinum en stjórnmálafræði taka námskeiðið Alþjóðasamvinna og staða Íslands í alþjóðakerfinu (sjá nánar síðar í bæklingnum). Önnur námskeið sem velja má úr í diplómanámi eru einungis námskeið innan alþjóðasamskiptanámsins.

Diplómanám í smárikjafræðum: Smárikí í alþjóðakerfinu

Diplóma í smárikjafræðum er hagnýtt og fræðileg 30 eininga námsleið fyrir þá sem lokið hafa BA/BS- eða BE.d- prófi eða sambærilegu prófi. Fjallað er um þau tækifæri sem smárikí í alþjóðasamfélaginu hafa og þá veikleika sem þau þurfa að vinna bug á. Sérstök áhersla er lögð á að greina stöðu smárikja Sérstaklega fjallað um stöðu Íslands í alþjóðasamfélaginu sem og stöðu Íslands í Evrópu. Evrópumál hafa vaxið mjög af umfangi á Íslandi á undanförunum árum, m.a. með aðild Íslands að EES og Schengen og því er brýnt að koma til móts við vaxandi þörf fyrir vel menntað starfsfólk með þekkingu á Evrópumálum og stöðu smárikja í Evrópu. Stjórnmálafræðideild hefur undanfarinn áratug sérhæft sig í kennslu í smárikjafræðum og stöðu smárikja í Evrópu. Markmið með diplómanámi á meistarastigi er að gera nemendum kleift að ljúka heildstæðu námi á sviði smárikjafræða í meistaránámi á einu misseri. Diplómanám í smárikjafræðum er styrkt af Menntaáætlun ESB, Jean Monnet og ERASMUS. Námið er hægt að fá metið inn í meistaránám í alþjóðasamskiptum við Stjórnmálafræðideild að uppfylltum inntökuskilyrðum.

Skyldunámskeið:

STJ301M Kenningar í smárikjafræðum: Tækifæri og áskoranir smárikja í alþjóðasamfélaginu (fyrir þá sem hafa ekki tekið þetta námskeið í BA-námi), STJ303M The Power Potential of Small States in the European Union, ASK113F Small States and Arctic Governance, ASK306F Foreign Policy Analysis.

Nemendur velja annað hvort verkefni í smárikjafræði eða STJ206F Small States Leadership in Gender Policy. (sumar námskeið).

Öll námskeiðin eru kennd á ensku.

Námskeiðslýsingar á bls. 11–15.

Ljósmynd: Krístinn Ingvarsson

Viðurkenning í minningu Alyson Bailes

Þann 6. febrúar 2018 var í fyrsta skipti veitt viðurkenning fyrir framúrskarandi lokaritgerð sem er á sviði öryggismála, norðurslóðarannsóknna eða utanríkismála Norðurlandanna og var myndin hér að ofan tekin við það tækifæri. Viðurkenningin er veitt í minningu Alyson J.K. Bailes sem var aðjúnkt við Stjórn málafræðideild Háskóla Íslands árin 2007–2016. Alyson var einn af virtustu fræðimönnum á sviði varnar- og öryggismála í Evrópu, vopnaeftirlits og afvopnunar. Hún lagði stund á rannsóknir og kennslu við Stjórn málafræðideild Háskóla Íslands, einkum á sviði utanríkismála Norðurlanda, norðurslóðamála og smárikjafræða.

Alyson var óþreytandi við að leiðbeina nemendum í námi þeirra við Stjórn málafræðideild og veitti þeim innblástur til frekara náms og starfa.

Viðurkenninguna hlaut Eyrún Inga Jóhannsdóttir fyrir meistraritgerðina *Landamæravandamál í norrænu samhengi: Dönsk og sænsk orðræða um endurreisn landamæraeftirlits vegna innstreyms flóttafólks*. (A Border Dilemma in a Nordic Context: Danish and Swedish discourses on the reintroduction of border control amid influx of displaced persons). Í umsögn valnefndar segir: „Ritgerðin er mjög vel unnin, efnid er áhugavert og á mikið erindi í dag, það er vel afmarkað og nemandi hefur lagt mikla vinnu í fræðilegar undirstöður og greiningarvinnu.“

Sendiherra Bretlands á Íslandi afhenti viðurkenninguna að við-

stöddum rektor Háskóla Íslands, deildarforseta Stjórn málafræðideildar og forstöðumanni og stjórnarformanni Alþjóðamálastofnunar HÍ. En Stjórn málafræðideild Háskóla Íslands, Sendiráð Bretlands á Íslandi og Alþjóðamálastofnun Háskóla Íslands standa að viðurkenningunni. Dr. Silja Bára Ómarsdóttir var leiðbeinandi ritgerðarinnar.

Lokaritgerð á sviði Evrópufræða verðlaunuð

Sendinefnd Evrópusambandsins á Íslandi, í samstarfi við Stjórn málafræðideild Háskóla Íslands, veitti í fyrsta skipti verðlaun fyrir framúrskarandi lokaritgerð nemanda í Stjórn málafræðideild háskólaárið 2016–2017.

Michael Mann, sendiherra Evrópusambandsins á Íslandi, veitti verðlaunin á Háskólatorgi að viðstöddum Jóni Atla Benediktssyni, rektor Háskóla Íslands. Þessi verðlaun sendinefndar ESB eru hugsuð til handa nemendum sem fjalla um Evrópumál og evrópskan samruna í víðu samhengi.

Höfundur verðlaunaritgerðarinnar var Kristjana Júlía Þorsteinsdóttir, fyrrverandi meistaranemandi í alþjóðasamskiptum, og ber hún heitið „Er hæli raunhæfur möguleiki? Túlkun íslenskra stjórnvalda á Dyflinnarreglugerðinni.“

Dómnefnd á vegum Stjórn málafræðideildar valdi ritgerðina en verðlaunin eru fjögurra daga ferð til Brussel þar sem Kristjana mun eyða degi með breska Evrópuþingmanninum Catherine Stihler, sem ætlar að kynna Kristjönu fyrir Evrópuþinginu og starfi sínu þar. Mun Kristjana meðal annars fá að sitja nefndarfundum þessarar mikilvægu stofnunar sem hefur í gegnum árin haft æ meira að segja um löggjöf Evrópusambandsins. Í ferðinni heimsækir Kristjana einnig aðrar stofnanir ESB, svo sem framkvæmdastjórnina, ráðherraráðið og utanríkisþjónustuna. Dr. Silja Bára Ómarsdóttir var leiðbeinandi ritgerðarinnar.

Launað starfsnám í utanríkisráðuneytinu

Tveimur nemendum í meistaranámi í alþjóðasamskiptum býðst að fara í þriggja mánaða launað starfsnám í utanríkisráðuneytinu. Starfsnámið fer fram yfir sumartímamann og er metið til 12 eininga. Í starfsnáminu gefst nemendum kostur á að kynna daglegri starfsemi utanríkisráðuneytisins ásamt því að vinna að sérverkefnum fyrir ráðuneytið.

Umsækjendur skulu hafa lokið 60 einingum áður en starfsnámið hefst. Stjórn málafræðideild auglýsir stöðurnar og annast umsýslu umsókna, en ráðning er á forræði utanríkisráðuneytisins.

Hvernig er námið uppbyggt?

Meistaránám í alþjóðasamskiptum

Sjá námskeiðslýsingar bls. 11–15.

Skyldunámskeið:

- ASK102F Kenningar í alþjóðasamskiptum (6e)
- ASK103F Utanríkismál Íslands (6e)
- ASK105F Alþjóðasamvinna og staða Íslands í alþjóðakerfinu (6e)*
- ASK110F Stofnanir og ákvarðanatata Evrópusambandsins (6e)
- ASK201F Hlutverk og stefnumótun alþjóðastofnana (6e)
- ASK206F Samningatækni (6e)
- STJ201F Hagnýt tölfræði (6e)*
- STJ203F Eigindleg aðferðafræði (6e)
- ASK306F Utanríkisstefna (6e)
- ASK308F Advanced Topics in Security Studies (6e)
- ASK220F Introduction to Security Studies (6e)
- STJ301M Small States Theory: Opportunities and Constraints of Small States in the International System (6e)
- STJ302F Rannsóknaráætlanir og rannsóknarsnið meistararitgerða (6e)
- ASK441L MA-ritgerð í alþjóðasamskiptum (30e)

Valnámskeið: Öll námskeið sem í boði eru á meistarastigi hjá Stjórn málafræðideild, auk þess námskeið sem talin eru upp á áherslusviðum. Hægt er að sækja um til Stjórn málafræðideildar að fá önnur námskeið á meistarastigi við Háskóla Íslands metin sem valnámskeið. Sækja skal um slíkt skriflega með viðeigandi rökstuðningi.

*Nemendur sem hafa lokið BA-prófi í stjórn málafræði taka ekki námskeiðið Alþjóðasamvinna og staða Íslands í alþjóðakerfinu. Nemendur, sem lokið hafa aðferðafræðinámskeiðum BA-náms í Stjórn málafræðideild eða sambærilegum námskeiðum, þurfa ekki að taka námskeiðið Hagnýt tölfræði.

Diplómanám í alþjóðasamskiptum

Skyldunámskeið:

- ASK105F Alþjóðasamvinna og staða Íslands í alþjóðakerfinu – fyrir þá sem ekki hafa BA-próf í stjórn málafræði.
- ASK102FF Kenningar í alþjóðasamskiptum
- ASK103F Utanríkismál Íslands.
- ASK201F Hlutverk og stefnumótun alþjóðastofnana **eða**
- ASK206F Samningatækni

Valnámskeið: STJ301M Small States Theory: Opportunities and Constraints of Small States in the International System, ASK113F Small States and Arctic Governance, STJ303M The Power Potential of Small States in the European Union, ASK110F Stofnanir og ákvarðanatata Evrópusambandsins, ASK220F Introduction to Security Studies, ASK306F Utanríkisstefna, ASK308F Advanced Topics in Security Studies, STJ026F Small State Leadership in Gender Policy, ASK056F Politics and Technology (sumarnámskeið).

Stúdentaskipti

Háskóli Íslands er með samstarfssamninga við mikinn fjölda erlendra háskóla, þar sem þeir sem eru innritaðir í HÍ geta tekið hluta af námi sínu. Nemendur í alþjóðasamskiptum hafa m.a. farið til Ástralíu, Bandaríkjanna, Norðurlandanna og Belgíu. Háskóli Íslands er með ERASMUS samstarfssamninga við rúmlega 290 evrópska háskóla og þar að auki í NORDPLUS samstarfi við flesta háskóla á Norðurlöndum. Allar nánari upplýsingar um stúdentaskipti er hægt að nálgast hjá Skrifstofu alþjóðasamskipta HÍ:

http://www.hi.is/adalvefur/skrifstofa_althjodasamskipta

Athyglisverðar meistararitgerðir

Meistaránámið í alþjóðasamskiptum er fjölbreytt og því ætti ekki að koma á óvart að rannsóknir nemenda eru á ýmsum sviðum alþjóðasamskipta. Meðal lokaritgerða sem unnar hafa verið í náminu eru:

- Norðurslóðastefna Kínverja og staða Íslands
- Ísland - málsvari hafsins eða miskunnarlaus sjóræningi? Orðræðugreining á fiskveiðideilum
- Fram og aftur blindgötuna: Tyrkland og Evrópusambandið: Sameinuð í fjölbreytni?
- Aðild Íslands að EES-samningnum: Afsal fullveldis og lýðræðishalli
- Kynfast kerfi: Rými kvenna í írönsku samfélagi
- Efnahagslegt öryggi á Íslandi: Tryggði Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn Íslandi efnahagslegt öryggi í kjölfar efnahagshruns árið 2008?
- „Ég verð í þessu svo lengi sem ég finn að ég er að gera gagn“. Sendifulltrúar Rauða kross Íslands, undirbúningur, vettvangsdvöl og heimkoma
- Mótsagnakenndar framfarir? Jafnrétti kynjanna í íslenskri utanríkisstefnu

Sjá námskeiðslýsingar bls. 11–15

Námskeið í alþjóðasamskiptum

Námskeiðslýsingar

ASK102F • Kenningar í alþjóðasamskiptum • (6e) • Haust

Kennari: Page Wilson, dósent

Námskeiðið er inngangur að kenningum í alþjóðasamskiptum. Það veitir nemendum undirstöðu til greininga á öðrum sviðum alþjóðasamskipta. Mælt er með að nemendur taki það sem fyrst á námsferlinum. Í námskeiðinu eru nemendur kynntir fyrir kenningaramma alþjóðasamskipta með það að markmiði að þroska færni þeirra til að skilja og greina viðburði samtímans með því að beita kenningum.

Viðfangsefnið er skoðað í gegnum helstu umræður (e. debates) í fræðunum, með áherslu á raunhyggju (e. realism), frjálslýnda stofnanahyggju (e. liberalism/liberal institutionalism), og mótunarhyggju (e. constructivism) og samspil sögulegra og vísindalegra aðferða annars vegar og gerendahæfni og formgerðar hins vegar.

Fjallað er um viðfangsefni alþjóðasamskipta. Annars vegar þær aðferðir sem kenningarnar nota til að varpa ljósi á þessi efni og hins vegar hvernig kenningarnar lýsa stjórnámum alþjóðakerfisins.

Námskeiðið byggir á fyrirlestrum og umræðum, í minni og stærri hópum. Áhersla er lögð á að nemendur þroski greiningar- og ritfærni í gegnum skil á ólíkum rituðum verkefnum.

ASK103F • Utanríkismál Íslands: Staða Íslands í alþjóðasamfélaginu, áskoranir og sóknarfæri • (6e) • Haust

Kennari: Birgir Hermannsson, stundakennari

Fjallað verður um íslensk utanríkismál og utanríkisstefnu á tímabilinu 1940 til 2009. Gerð verður grein fyrir þeim breytingum sem orðið hafa á utanríkisstefnunni og reynt að meta hvaða þættir stýra utanríkisstefnunni. Leitast verður við að svara spurningunni hvers vegna og til hvers Ísland taki virkari þátt í alþjóðasamstarfi. Einnig verður fjallað um hvernig þjóðernishyggja hér á landi og alþjóðlegir atburðir eins og stríð Bandaríkjanna gegn hryðjuverkum hafa sett mark sitt á utanríkisstefnuna. Greint verður hvernig íslensk stjórnvöld hafa brugðist við alþjóðavæðingunni, Evrópusamrunanum, auknu hlutverki alþjóðastofnana, stefnu Bandaríkjanna í alþjóðamálum, endalokum kalda stríðsins og yfirstand-

andi efnahags- og fjármálakreppu. Fjallað verður um tvíhliða samskipti Ísland við nágrannaríkin og aukna þátttöku Íslands í starfi alþjóðastofnana. Til dæmis verður farið yfir samskipti íslenskra stjórnvalda við Bandaríkin og þátttöku Íslands í starfi Sameinuðu þjóðanna. Einnig verður fjallað um stofnun og störf Íslensku friðargæslunnar sem og aukna áherslu stjórnvalda á störf að þróunarmálum og mannréttindamálum. Kastljósinu verður beint að þeim áskorunum sem smáríki eins og Ísland standa frammi fyrir og þeim tækifærum sem þeim standa til boða í alþjóðasamfélaginu. Notast verður við kenningar í alþjóðastjórnámum og smárikjafraeðum til að greina og skýra utanríkisstefnu Íslands. Rætt verður um hvort íslenskir ráðamenn trúu því í vaxandi mæli að Ísland hafi hæfni og getu til að láta til sín taka innan alþjóðastofnana og hafi skyldum að gegna í alþjóðasamfélaginu.

ASK105F • Alþjóðasamvinna og staða Íslands í alþjóðakerfinu • (6e) • Haust

Kennari: Pia Hansson, stundakennari

Markmið námskeiðsins er að þjálfa nemendur í umfjöllun um alþjóðasamvinnu og stöðu Íslands í alþjóðakerfinu. Alþjóðavæðing verður skoðuð í sögulegu ljósi og farið yfir helstu kenningar um alþjóðavæðingu. Fjallað verður m.a. um áhrif alþjóðavæðingar á stjórnám, efnahagsmál, ríki og einstaklinga. Einnig verður fjallað um hvernig Ísland hefur alþjóðavæðst á síðustu árum. Kastljósinu verður einnig beint að samrunapröuninni í Evrópu eftir seinni heimsstyrjöldina. Farið verður yfir stofnanauppbyggingu Evrópusambandsins, EFTA og Evrópska efnahagsvæðisins (EES). Þátttaka Íslands í EES verður greind og hvaða áhrif EES samningurinn hefur haft hér á landi. Einnig verður fjallað um varnarmál á Íslandi og þær breytingar sem eru að eiga sér stað í varnarmálum í Evrópu. Jafnframt verður fjallað um stöðu smárikja í alþjóðakerfinu og möguleg áhrif þeirra í alþjóðastofnunum. Auk þessa verður fjallað um hvernig Ísland hefur tekist á við yfirstandandi efnahags- og fjármálakreppu og hvernig smáríki verjast sig ytri áföllum.

ASK031M Áfallastjórnun • (6e) • Haust**Kennari: Ásthildur Elva Bernharðsdóttir, stundakennari**

Í þessu námskeiði mun forysta, samvinna og átök á áfallatímum vera í forgrunni. Áhersla er lögð á að skilja lykilþætti sem hafa áhrif á hvernig ákvarðanatökendur skynja og bregðast við áföllum og hvers konar ferlar liggja að baki árangursríkri áfallastjórnun. Æfingar þar sem stuðst er við reynslu af raunverulegum áföllum veita nemendum þekkingu og innsýn á takmarkanir og tækifæri sem upp koma í þeim flóknu kringumstæðum sem skapast á áfallatímum. Í námskeiðinu munu nemendur kynna mismunandi afstöðu fræðisviða gagnvart áfallastjórnun, eins og á sviði alþjóðasamskipta, opinberrar stjórnsýslu og almannatengsla. Sérstaklega verður litið til þeirra áhrifa sem sérstaða smáríkja hefur áhrif á glímu þeirra við áföll. Nemendur munu vinna að rannsóknum sem tengjast áöllum að þeirra eigin vali.

ASK056F Politics and Technology • (6e) • Vor**Umsjón: Page L. Wilson, dósent**

In this course we will study the impact of technological change on political and social organization. The course will begin with a review of fundamental results from the development of computer networks and real time systems, with respect to the impact of different kinds of network communication and the accompanying restrictions on topological organization (for example hierarchical vs. distributed systems), and their applicability to human organizations.

Drawing on the history of Western and Chinese development we will then discuss how changes in communication technology in particular have influenced the control and organization of human social structures, in particular those such as banking and market based pricing that are disguised distributed systems. In the second part of the course we will examine the impact of 20th century developments in high speed computing and low latency networks, and their expected impacts on 21st century society.

ASK110F • Stofnanir og ákvarðanatök Evrópusambandsins • (6e) • Haust**Kennari:**

Fjallað verður um samrunaþróun Evrópu frá lokum síðari heimsstyrjaldar. Stofnunum og ákvarðanatöku Evrópusambandsins (ESB) verður gerð ítárleg skil. Farið verður yfir aðkomu stofnana ESB að ákvarðanatöku sambandsins eins og ráðherraráðsins, framkvæmdastjórnarinnar, þingsins, dómstólsins og leiðtogaráðsins. Gerð verður grein fyrir þeim breytingum orðið hafa á ESB með tilkomu nýrra sáttmála sambandsins og stækkun þess. Fjallað verður um áhrif einstakra ríkja innan sambandsins og stöðu þjóðþinga og sveitarstjórna innan sambandsins. Einnig verða einstaka málaflókkar sambandsins skoðaðir eins og samkeppnisstefna, utanríkis- og varnarstefna, umhverfisstefna, félagsmálastefna, byggðastefna, sjávarútvegsstefna og landbúnaðarstefna. Auk þessa verður staða Evrópusambandsins og geta þess til að láta til sín taka í alþjóðasamfélaginu til umræðu. Kenningar í Evrópufræðum og alþjóðasamskiptum verða notaðar til að skoða þróun Evrópusamvinnunnar og þær breytingar sem orðið hafa á stofnunum, ákvarðanatöku og stöðu ríkja innan ESB.

ASK113F • Small States and Arctic Governance • (6e) • Haust**Kennari: Page L. Wilson, dósent**

This course provides an overview of the roles, aims, opportunities and challenges of small states in the Arctic region. Starting with key definitions, the course then shifts to various theoretical 'lenses' through which small state activities and the Arctic can be viewed. Subsequently, the history of the Arctic in global perspective is examined, before turning to the present-day security challenges faced by small states in the region. The course then considers the responses of the small states to these challenges, as reflected in their national Arctic policies and in their participation within various regional and international fora. Influences from outside the region on these aspects of Arctic governance

will also be looked at. The course ends with an examination of current dilemmas of Arctic governance, and identifies the core issues likely to shape its future.

ASK201F • Hlutverk og stefnumótun alþjóðastofnana • (6e) • Vor**Kennari: Jóhanna María Þórdísardóttir, stundakennari**

Alþjóðastofnunum hefur fjölgað verulega frá lokum síðari heimsstyrjaldar og samskipti ríkja fara í vaxandi mæli fram innan veggja þeirra. Í námskeiðinu verður gerð grein fyrir kenningum um eðli og hlutverk alþjóðastofnana. Farið verður yfir þau fjölmörgu hlutverk sem alþjóðastofnanir gegna eins og setningu reglna fyrir ríki, fyrirtæki og einstaklinga, viðhalds friðar og öryggis í heiminum og stjórnun alþjóðafnahagsmála. Einnig verður fjallað um áhrif alþjóðastofnana á samskipti ríkja, stöðu ríkja innan alþjóðastofnana og völd alþjóðastofnana. Fjallað verður sérstaklega um tiltekna alþjóðastofnanir og hvernig starfssemi þeirra hefur breyst á undanföllum árum. Dæmi um stofnanir sem fjallað verður um eru Sameinuðu þjóðirnar og undirstofnanir þeirra, Alþjóðabankinn, Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn, Atlandshafsbandalagið og Öryggis- og samvinnustofnun Evrópu.

ASK206F • Samningatækni • (6e) • Vor**Umsjón: Silja Bára Ómarsdóttir, dósent**

Samningaviðræður á alþjóðavettvangi skipta sköpum fyrir ríki til að tryggja íbúum þeirra aukin lífsgæði sem og að tryggja ríkjunum sjálfum viðunandi stöðu í alþjóðakerfinu. Markmið námskeiðsins er að fjalla um hvernig ríki haga samningaviðræðum sínum við önnur ríki og alþjóða þrýstihópa. Einnig verður skoðað hvernig ríki reyna að ná fram markmiðum sínum í innan alþjóðastofnana. Farið verður yfir kenningar um samningatæki og stjórnun og skipulag samningaviðræðna.

ASK211F • Námsferð MA-nema í alþjóðasamskiptum • (4e) • Vor**Kennari: Silja Bára Ómarsdóttir, dósent**

Námsferð í alþjóðasamskiptum er farin með það að markmiði að nemendur kynni: a) starfsemi Atlantshafsbandalagsins (NATO), Fríverslunarsamtaka Evrópu (EFTA), Eftirlitsstofnunar EFTA (ESA), Evrópusambandsins (ESB) og íslenska sendiráðsins í Brussel. Farið er til Brussel og dvalið í viku. b) starfsemi Sameinuðu þjóðanna (SP), Alþjóðabankans (World Bank), Alþjóðagjaldeyrissjóðsins (IMF), bandaríska þingsins og íslensku fastanefndarinnar í New York og íslenska sendiráðsins í Washington, D.C. Farið er til Washington D.C. og New York og dvalið í 3-4 daga á hvorum stað. c) starfsemi annarra alþjóðastofnana eða þjóðþinga, eftir áhuga hverju sinni. Alþjóðasamfélagið, félag nema í alþjóðasamskiptum skipuleggur ferðina í samráði við umsjónarmann. Nemendur bera allan kostnað af ferðinni og verður hún farin með þeim fyrirvara að kennari fái til fararinnar. Nemendum er bent á að kynna sér í upphafi misseris hvort ferðin stangist á við mætingaskyldu eða verkefnavinnu í öðrum námskeiðum.

ASK220F • Introduction to Security Studies • (6e) • Vor**Kennari: Page L. Wilson, dósent**

This course introduces students to the field of security studies as a whole. Starting with an examination of what, for whom and how is security, the course then considers the major theoretical approaches to the concept from the perspective of international relations. With this foundation laid, the course then examines various levels of analysis with respect to the notion of security – national, international, transnational, global and human – as well as non-traditional approaches to security. The practical contribution of each of these paradigms will also be considered. The course concludes by reflecting on the interrelationships of these paradigms and where next for security studies.

ASK306F Utanríkisstefna • (6e) • Haust**Kennari: Silja Bára Ómarsdóttir, dósent**

Námskeiðið þjálfar nemendur í greiningu utanríkisstefnu ríkja. Nemendur eru kynntir fyrir fræðilegum hugmyndum um utanríkisstefnu og þjálfaðir í að greina hana, m.a. í gegnum lestur tilvika (case studies). Bæði stórveldi og smáríki eru skoðuð og áhersla lögð á að nemendur átti sig á því hvað ólík ríki eiga sameiginlegt og hvað greinir þau að. Markmið og framkvæmd eru skoðuð, sem og samspil ríkja, stofnana og félagasamtaka á alþjóðavettvangi. Námskeiðið varpar ljósi á þá þætti sem móta framsetningu ríkja á hagsmunum sínum og utanríkisstefnu og leitast við að útskýra hvers vegna ríki gera það sem þau gera, og hvernig innri og ytri gerendur hafa áhrif á valkosti þeirra.

ASK308F Advanced Topics in Security Studies • (6e)**• Haust****Kennari: Page L. Wilson, dósent**

This course provides a postgraduate, issues-led approach to security studies. Drawing on theories of security introduced at the undergraduate level, each week, a current problem falling within the security studies field will be examined in-depth. It is likely that the choice of problems studied will change from course to course. The course will conclude with the examination of particular methods of addressing some of these problems, followed by some consideration of the ongoing controversies in the field.

ASK441L • MA-ritgerð í alþjóðasamskiptum • (30e)**• Haust, vor, sumar**

Lokaverkefni í MA-námi er sjálfstætt rannsóknarverkefni sem nemandi vinnur undir leiðsögn umsjónarkennara. Í verkefninu er tekist á við fræðilega krefjandi viðfangsefni og kenningum beitt á frumlegan hátt.

BLF215F Birtingarmyndir valds: Stjórnmal, fjölmiðlar og menning • (6e) • Vor**Ekki kennt 2019-2020****STJ201F • Hagnýt tölfraedi • (6e) • Vor****Sjá lýsingu á bls. 24.****STJ203F • Eigindleg aðferðafræði • (6e) • Vor****Umsjón: Maximilian Conrad, prófessor**

Námskeiðið er hagnýtt ætlað nemendum í meistaranámi í Stjórnmaláfræðideild sem hyggjast vinna eigindlega rannsókn í meistaraverkefni sínu. Í námskeiðinu öðlast nemendur grunnfærni í framkvæmd eigindlegra rannsókna, sérstaklega eigindlegra viðtala. Einnig er fjallað um söfnun fyrirbyggjandi eigindlegra gagna. Í námskeiðinu er gerð grein fyrir ólíkum leiðum við greiningu eigindlegra gagna, þ.m.t. innihalds- og orðræðugreiningu, og öðlast nemendur færni í greiningu gagna samkvæmt þeim. Í námskeiðinu vinna nemendur verkefni sem tengjas tlokaverkefnum um þeirra við Stjórnmaláfræðideild eftir því sem því verður viðkomið.

STJ301M • Kenningar í smárikjafraedum: Tækifæri og áskoranir smárikja í alþjóðasamfélaginu.**Jean Monnet námskeið • (6e) • Haust****Umsjón: Baldur Þórhallsson, Jean Monnet prófessor**

The aim of this course is to study the behavior and role of small states in Europe. The course deals with questions such as: What is a small state? Do small states behave differently from larger ones? And how influential are smaller states in international organizations? The course offers an introduction to the literature on the state, the international system and small-state studies. The main emphasis, however, is on the opportunities and constraints facing small states in Europe, i.e. how they are affected by and have responded to the process of European integration, globalization and other domestic and international challenges. Special attention is devoted to the Nordic states and their reactions to European integration. Another particular focus will be on Iceland's position - as a

small state - in the international system: notably, how Iceland is affected by and responding to the financial and economic crisis, and Iceland's approach to European integration.

STJ302F • Rannsóknaráætlanir og rannsóknarsnið meistararitgerða • (6e) • Haust**Sjá lýsingu á bls. 23.****STJ303M • Jean Monnet Module: The Power Potential of Small States in the European Union • (8e) • Haust****Kennarar: Baldur Þórhallsson, Jean Monnet prófessor, Tómas Joensen og Maria Strömviik, stundakennarar**

The aim of this course is to study the behavior of small states in the European Union (EU). The course deals with questions such as: How do small states work within the decision-making processes of the EU? Do small states behave differently from the large ones? To what extent are small states able to influence the day-to-day decision-making of the Union; and have small states been able to influence the new EU treaties? The main emphasis is on the power potential of small states within the EU, i.e. their potential influence within the Union. Special attention will be given to the new and enlarged Union, i.e. how will the EU change as a

result of enlargement? How will the enlargement affect the position of small and large states within it? And how will the new treaties affect the chances of small states to influence decision-making in the EU?

STJ209F Aukaverkefni: Eigindlegar rannsóknir • (4e) • Vor Kennari: Maximilian Conrad, prófessor

Námskeiðið er ætlað þeim sem hafa tekið námskeiðið STJ203F Eigindleg aðferðafræði. Nemendur vinna með eigindleg gögn sem þeir afla eða hafa áður aflað í námskeiðinu STJ203F Eigindleg aðferðafræði. Nemendur greina og túlka gögn sín samkvæmt þeim aðferðum sem fjallað hefur verið um í námskeiðinu. Nemendur læra að leggja mat á aðferðafræðilega framsetningu út frá fyrirliggjandi rannsóknnum sem valdar eru í samráði við kennara, og vinna í framhaldinu drög að eigin aðferðafræðilegum kafla sem m.a. felst í að lýsa aðferðum og aðferðafræði í eigin rannsóknnum. Loks fá nemendur þjálfun í að setja fram niðurstöður á þann hátt að það þjóni efninu.

STJ502M Útbreiðsla geryðingarvopna og alþjóðaöryggi • (6e) • Ekki kennt 2019-2020

Kennari: Vera Knútsdóttir, stundakennari

Fjallað verður um útbreyðslu geryðingarvopna og áhrif þess á alþjóðaöryggi. Farið verður yfir skilgreiningar á geryðingarvopnum, eðli þeirra, sögu og útbreyðslu sem og þeim vopnakerfum sem notuð eru til að nota slík vopn (aðallega eldflaugar). Fjallað verður um svörum alþjóðasamfélagsins og þá alþjóðlegu samninga og stofnanir sem vinna gegn útbreyðslu geryðingarvopna.

Námskeið Viðskiptafræðideildar

VIÐ173F • Samkeppnishæfni • (7,5e) • Haust – fyrri hluta misseris

Kennarar: Runólfur S Steinþórsson, prófessor og Gylfi Magnússon, dósent

Í upphafi námskeiðs er áherslan á samkeppnishæfni í heild sinni, þ.e. demant Porters. Jafnframt er undirstrikað að verðmætasköpun í atvinnugreinum gerist í samspili þar sem oft koma að mörg fyrirtæki með

starfsemi í mörgum löndum. Einnig er vikið að hlutverki stjórnvalda og milliaðila. Þá er farið yfir atvinnugreinar og klasa víða um heim, á víxl í þróuðum löndum og í þróunarlöndum. Eftir því sem liður á námskeiðið verður umfjöllunin stefnumiðaðri, þ.e. að því hvað það er sem helst geti ýtt undir samkeppnishæfni. Kennsluáferðin sem notuð er sú að nemendur kryfja dæmisögur undir stjórn kennara og nemendur vinna stórt verkefni (klasagreiningu) í hópum sem þeir svo kynna.

VIÐ271F • Alþjóðamarkaðssetning • (7,5e) • Vor Kennari: Gunnar Óskarsson, lektor

Markmið námskeiðsins er að nemendur öðlist þekkingu og skilning til að takast á við verkefni, sem fyrirtæki í alþjóðlegum viðskiptum þurfa að sinna. Farið er í kenningar og líkön sem nota má til að skýra hegðun fyrirtækja í milliríkjavíðskiptum og til að spá fyrir um árangur. Notuð verða greiningardæmi (case) og greinar úr viðurkenndum tímaritum. Auk þess munu nemendur vinna raunhæft verkefni sem unnið er fyrirtæki sem er eða stefnir að því að hefja markaðssetningu á erlendum markaði. Með vinnslu verkefnisins fá nemendur þjálfun í að framkvæma markaðsrannsókn og velja markaði og inngönguáðferð á erlenda markaði. Kynntir verða helstu gagnagrunnar sem hægt er að nota varðandi markaðsrannsóknir í alþjóðamarkaðssetningu. Á námskeiðinu er gert ráð fyrir mikilli virkni nemenda í umræðum. Helstu efnisþættir námskeiðsins eru; val á mörkuðum, inngönguáðferðir, ákvörðun um val á markaðsaðgerðum og stjórnun og eftirlit.

VIÐ180F • Alþjóðaviðskipti • (7,5e) • Seinni hluta misseris Kennari: Gunnar Óskarsson, lektor

Í námskeiðinu verður fjallað um alþjóðavæðingu fyrirtækja, alþjóðlegt viðskiptaumhverfi, stefnumótun við alþjóðavæðingu og annað sem tengist alþjóðlegum viðskiptum. Notaðar verða dæmisögur og greinar úr viðurkenndum tímaritum og nemendur munu vinna verkefni. Í námskeiðinu verður gert ráð fyrir mikilli virkni nemenda í umræðum og verður námskeiðið haldið á ensku.

Námskeið Lagadeildar

LÖG109F • Basic Course in Public International Law

• (6e) • Haust

Umsjónarkennari: Pétur Dam Leifsson, dósent

Kennt fyrri hluta haustmíssis með munnlegu prófi í október. Um er að ræða undirstöðunámskeið í almennum þjóðarétti þar sem fjallað er um helstu álitafni á borð við réttarheimildir þjóðaréttar, þjóðréttaraðild, landsvæði og ríkisyfirráð, lögsögu, úrlendisrétt, gerð þjóðréttarsamninga, ábyrgð ríkja, alþjóðastofnanir, Sameinuðu þjóðirnar, valdbeitingu í alþjóðakerfinu og úrlausn deilumála. Námskeiðið er einkum ætlað laganemum á meistarastigi en getur þó allt eins hentað nemendum í annars konar námi, t.d. í alþjóðasamskiptum, þar sem nokkur áhersla er lögð á að nálgast viðfangsefnið einnig frá þverfaglegu sjónarhorni.

LÖG111F • International Human Rights Law • (6e) • Haust

Umsjón: Björg Thorarensen, prófessor og Pétur Dam Leifsson, dósent

Kennt seinni hluta haustmíssis (í október - nóvember). Meginmarkmið námskeiðsins er að gefa yfirlit yfir alþjóðlega samvinnu um vernd mannréttinda, efni alþjóðlegra mannréttindasamninga og eftirlit með framkvæmd þeirra o.fl. Fjallað verður um uppruna mannréttindahugtaksins og þróun alþjóðlegrar samvinnu um vernd mannréttinda. Lýst verður sérstöðu mannréttindasamninga á sviði þjóðaréttarins. Sérstök áhersla er lögð á umfjöllun um mannréttindastarf og helstu mannréttindasamninga á vegum Sameinuðu þjóðanna. Einnig verður fjallað um alþjóðastofnanir sem starfa á ákveðnum sviðum mannréttinda, gefið yfirlit yfir svæðabundna samvinnu einkum í Evrópu, fjallað um meginreglur á sviði mannúðarréttar og um framfylgd grundvallarmannréttinda.

LÖG219F • Evrópskar mannréttindareglur • (6e) Ekki kennt 2019-2020

Umsjónarkennari: Björg Thorarensen, prófessor

Markmið námskeiðsins er að nemendur fái yfirsýn yfir samvinnu Evrópuríkja um vernd mannréttinda, starfsemi Evrópuráðsins og annarra

stofnana í Evrópu sem fjalla um mannréttindi. Sérstök áhersla er lögð á réttindi sem vernduð eru í Mannréttindasáttmála Evrópu frá 1950 og dómaframkvæmd Mannréttindadómstóls Evrópu um beitingu ákvæða sáttmálans. Fjallað verður um meðferð kærumála fyrir Mannréttindadómstólum og túlkunaraðferðir dómstólsins varðandi ákvæði Mannréttindasáttmálans. Nemendur fá þjálfun í að greina dóma dómstólsins, flytja framsögu um valda dóma og skila skriflegu verkefni. Þá öðlast nemendur þekkingu á áhrifum Mannréttindadómstólsins á íslenskan rétt og dómaframkvæmd.

LÖG234F • International Economic Law • (6e) • Vor

Umsjónarkennari: Pétur Dam Leifsson, dósent

Alþjóðaviðskipti eru vaxandi svið á vettvangi þjóðaréttarins. Markmið námskeiðsins er að fjalla um þá þróun sem orðið hefur á þessu sviði á undanförunum árum, um alþjóðleg viðskipti, fjármögnun, fjárfestingar og í efnahagsmálum. Fjallað er um starfsemi Alþjóðaskiptastofnunarinnar (WTO) og markmið hennar svo og meginþætti GATT samstarfsins og í starfi Alþjóða gjaldeyrissjóðsins.

LÖG235F • Law of Armed Conflicts • (6e)

Viðfangsefni námskeiðsins sem er hluti af áherslusviðinu þjóðarétti er að fjalla um helstu þjóðréttarreglur sem varða vopnuð átök. Námskeiðið er að segja má tvískipt en fyrri hluti þess fjallar um rétt ríkja til valdbeitingar (jus ad bellum) með áherslu á ákvæði Sáttmála Sameinuðu þjóðanna um beitingu vopnvalds, um sjálfsvarnarrétt ríkja og um hlutverk Öryggisráðsins. Síðari hluti námskeiðsins fjallar um lög í stríði (jus in bello), þ.e. um heimilar aðferðir í hernaði og um notkun vopna. Sérstök áhersla er lögð á Genfarsamninga frá 1949 og viðauka við þá frá 1977 og á grunnreglur á sviði mannúðarréttar. Þá er fjallað stuttlega um refsíábyrgð vegna stríðsglæpa og alþjóðlega sakamáladómstóla sem settir hafa verið á fót til að dæma í sakamálum er varða alþjóðaglæpi. Námskeiðið er einkum ætlað laganemum á meistarastigi en hentar þó allt eins fyrir nema á öðrum fræðasviðum, t.d. í alþjóðasamskiptum, alþjóðastjórnnum eða sagnfræði.

Opinber stjórnsýsla

- MPA-nám í opinberri stjórnsýslu (120e)
- Diplómanám í opinberri stjórnsýslu (30e)
- Diplómanám í opinberri stjórnsýslu fyrir stjórnendur í heilbrigðisþjónustu (30e)

Möguleg sérhæfing á fjórtán fagsviðum Háskóla Íslands:

- Alþjóðasamskiptum
- Evrópurétti
- Fjölmiðlun og boðskiptum
- Fötlunarfræði
- Hagnýtum jafnréttisfræðum
- Lýðheilsuvísindum
- Mannauðsstjórnun
- Nýsköpun og þróun þjónustu og starfshátta
- Stjórnsýslurétti
- Stjórnun menntastofnana
- Umhverfisstjórnun
- Upplýsingastjórnun og rafrænum samskiptum
- Verkefnastjórnun
- Þjóðarrétti

Af hverju ættir þú að velja MPA-nám í opinberri stjórnsýslu?

Fjölbreyttur og reynslumikill hópur nemenda

Í MPA-náminu munt þú kynna fólk með ólíka menntun og starfsreynslu sem á það sameiginlegt að vilja efla fræðilega og hagnýta þekkingu sína á sviði stefnumótunar og stjórnunar innan hins opinbera eða á sviðum sem því tengjast. Nemendur hafa starfað á öllum sviðum hins opinbera, ráðuneytum, stofnunum og sveitarfélögum. Þeir koma ennfremur úr félags- og stjórnmálastarfi, auk þess að koma beint úr BA-námi. Í hópastarfi og þátttöku í kennslustundum miðla nemendur reynslu sinni og tengja við umfjöllun námskeiða. Nemendahópurinn og fjölbreytileg reynsla hans gefur því náminu verulegt gildi.

Öflugir kennarar

Kennarar, sem koma úr röðum fastra kennara í stjórnsýslu- og stjórnmálafræði og öðrum greinum Háskóla Íslands, eru fræðimenn sem stundað hafa til margra ára grundvallarrannsóknir á sviði opinberrar stjórnsýslu og opinberrar stjórnunar. Hafa þeir allir lokið prófum frá virtum erlendum háskólum. Þeir eru álitsgjafar stjórnvalda og fjölmiðla. Til að leggja áherslu á hinn hagnýta þátt námsins starfar við meistaranámið stór hópur stundakennara. Þeir hafa allir mikla reynslu og þekkingu á þeim sérsviðum sem þeir kenna.

Ég valdi MPA-námið vegna þess að ég sá þar kjörið tækifæri til að bæta við þekkingu mína, svala áhuga mínum á stjórnmálum og stjórnsýslu og auka um leið færni mína til að takast á við krefjandi verkefni í lífi og starfi. Ég er afskaplega sáttur með námið og uppbyggingu þess, sérstaklega hversu vel hefur tekist að samþætta fræðilega umfjöllun við hagnýt verkefni af ýmsu tagi. Námið er fjölbreytt, það snertir á öllum lykilþáttum opinberrar stjórnsýslu og auðveldar manni að setja hlutina í samhengi.

Gunnar Axel Axelsson,
Deildarstjóri Þjóðhagsreikninga og opinberra fjármála hjá Hagstofu Íslands. MPA 2014

Í náminu öðlast þú hæfni á eftirfarandi lykilsviðum:

Greining

Opinber stefnumörkun er eitt af mikilvægustu viðfangsefnum hins opinbera. Nemendur fræðast um þær ólíku aðferðir sem notaðar eru til opinberrar stefnumótunar. Einnig öðlast þeir færni í að meta tölfræðileg gögn og rannsóknir sem liggja til grundvallar opinberri ákvarðanatöku.

Stjórnun

Nemendur tileinka sér mismunandi stjórnunaraðferðir og öðlast færni í mannauðsstjórnun en vaxandi áhersla er á þessi viðfangsefni innan hins opinbera. Þeir kynna ólíkum aðferðum við stefnumótun stofnana og markmiðssetningu og öðlast færni í stefnumiðaðri stjórnun og gerð árangursmælikvarða.

Forysta og breytingastjórnun

Opinber starfsemi er í sífelldri endurskoðun og framþróun. Hlutverk stjórnenda innan hins opinbera er að leiða slíkar breytingar. Nemendur öðlast þekkingu á verkefnum forystufólks og árangursríkum vinnubrögðum.

Lög og reglur

Sá eðlismunur, sem felst í stjórnun opinberra stofnana í samanburði við einkafyrirtæki, liggur m.a. í laga- og regluumhverfi hins opinbera. Mikilvægur þáttur í MPA-náminu er því að öðlast kunnáttu á sviði stjórnsýsluréttar. Nemendur læra um þær reglur sem gilda um meðferð stjórnsýslumála hjá stjórnvöldum og aðgang almennings að upplýsingum. Einnig um lykllöggjöf á sviði starfsmannaréttar og þær reglur sem gilda um fjárreiður og reikningskil hins opinbera.

Og neðangreind könnun sýnir að MPA-námið greiðir þér leið...

... og styrkir þig í starfi á fjölbreyttum og lifandi starfsvettvangi, jafnt hjá stofnunum ríkis og sveitarfélaga sem í starfi hjá félagsamtökum.

Hvað segja nemendur sem luku MPA námi árin 2002–2017 um námið í opinberri stjórnsýslu?

Sent á alla sem luku náminu og var svarhlutfall 77%.

97–99% aðspurðra telja að námið nýtist mjög eða frekar vel sem undirbúningur fyrir störf hjá ríki og sveitarfélögum. Vitnisburðir stakra nemenda: *Námið er mjög hagnýtt fyrir þá sem starfa hjá hinu opinbera. Mjög gott nám og kennsla. Mæli hiklaust með því.*

89% telja námið hafa nýst sér mjög eða frekar vel. Vitnisburður stakra nemenda: *Gott og gagnlegt nám sem hefur nýst mér vel. Skemmtilegt nám og fagleg kennsla.*

84% aðspurðra telja að menntun í opinberri stjórnsýslu hafi haft mikil eða talsverð áhrif á starfsferil þeirra. Og

82% telja að nám í opinberri stjórnsýslu hafi styrkt samkeppnisstöðu þeirra á vinnumarkaði. Vitnisburðir stakra nemenda: *Mér fannst námið frábærlega skemmtilegt, þó vissulega væri erfitt að fara í nám eftir langan tíma. Ég var mjög ánægð með starfsnámið sem varð til þess að haft var samband við mig eftir útskrift og mér boðið starf.*

Námið er m.a. kennt í fjarnámi sem býður upp á mikinn sveigjanleika. Vitnisburður nemanda: *Ég bjó erlendis þann tíma sem ég var í náminu. Tók því allt í fjarnámi og er þakklát fyrir þann sveigjanleika sem kennarar sýndu.*

Hvernig er námið uppbyggt?

Nám með starfi – fjarnám í námskeiðum opinberrar stjórnýslu

Kennslutími námskeiðanna í opinberri stjórnýslu er skipulagður með hliðsjón af því að auðvelda tímasókn fyrir fólk sem er í starfi, samhliða náminu. Algengast er að kennt sé kl. 8-10 einu sinni í viku, hvert námskeið. Stöku námskeið eru kennd kl. 16-18. Einnig er komið til móts við fólk sem búsett er á landsbyggðinni eða erlendis með því að bjóða í fjarnámi a.m.k. þrjú til fjögur námskeið á misseri. Stöku námskeið eru eingöngu kennd í fjarnámi. Námskeið annarra deilda HÍ sem eru í mismunandi sérhæfingarleiðum MPA námsins eru almennt ekki kennd í fjarnámi.

MPA-meistaránám í opinberri stjórnýslu

Námið er 120 einingar og er opið öllum með BA- eða BS-próf eða sambærilegt próf, en að öllu jöfnu er gerð krafa um fyrstu einkunn. Nemendur taka samtals 42 einingar í skyldunámskeiðum, 30 einingar í valnámskeiðum á fjölbreyttum sviðum opinberrar stjórnýslu, skrifa 30 eininga lokaverkefni og hafi þeir ekki um-

talsverða starfs- eða stjórnunarreynslu hjá hinu opinbera eða á sviðum sem því tengist, taka þeir 18 einingar í starfsþjálfun hjá opinberri stofnun. Sjá nánar undir Starfstími bls. 24.

Diplómanám í opinberri stjórnýslu

30 eininga hagnýt námsleið þar sem tekin eru tvö skyldunámskeið: OSS111F Opinber stjórnýsla (6e) og OSS204F Stjórnýsluréttur fyrir stjórnendur og starfsmenn opinberra stofnana (6e), auk 18 eininga sem velja má úr öðrum námskeiðum opinberrar stjórnýslu. Inntökuskilyrði eru BA- eða BS-próf eða sambærilegt próf. Ekki er gerð krafa um fyrstu einkunn en kjósi nemendur að halda áfram og ljúka MPA-prófi, verða þeir að ná fyrstu einkunn að meðaltali í diplómanáminu.

Meistaránám í opinberri stjórnýslu hefur reynst mér afar vel í starfi mínu sem stjórnandi í heilbrigðisþjónustunni. Ég hafði áður lokið diplómanámi í stjórnun og rekstri heilbrigðisþjónustu og langaði í frekara nám til að víkka sjóndeildarhring minn, sem MPA-námið gerði svo sannarlega. Námið var skemmtileg blanda af fræðilegum og hagnýtum greinum. Nemendur komu víða að úr stjórnýslunni og fyrir vikið sköpuðust oft mjög gagnlegar umræður þar sem reynsla og fræði fléttuðust saman.

Vilhelmina Haraldsdóttir, læknir Lyflækningasviði Landsspítala – háskólasjúkrahúsi, MPA 2008

Árið 2006 útskrifaðist ég með diplóma-próf í opinberri stjórnýslu frá Háskóla Íslands. Námið stundaði ég samhliða starfi mínu sem sveitarstjóri í Húnaþingi vestra. Skipulagning og tilhögun námsins gerði mér kleift að ná þessum áfanga. Þar vó þyngst að hægt var að stunda námið með fjarnámssniði og skipti það sköpum í mínu tilviki. Fjölmargt í náminu tengist með beinum hætti starfsumhverfi og stjórnun sveitarfélaga og því var námið mér til mikils gagns og hvatningar í störfum mínum. Auk þess veitti námið mér víðari skilning á fjölmörgum aðferðum og nýngum sem beitt er í opinberri stjórnun. Námið stóðst þær væntingar sem ég hafði gert og því get ég hiklaust mælt með því við hvern sem er. Ég var raunar svo ánægður að ég ákvað að halda áfram í MPA-nám og sé ekki eftir því.

Skúli Þórðarson
diplóma í opinberri stjórnýslu 2006, MPA 2012.

Diplóma í opinberri stjórnarsýslu fyrir stjórnendur í heilbrigðisþjónustu

Executive Diploma in Health Administration

Aðstandendur og samstarfsaðilar

Námið er þverfaglegt í samstarfi Stjórn málafræðideildar, Viðskiptafræðideildar og Hjúkrunarfræðideildar Háskóla Íslands annars vegar og ýmissa stofnana og samtaka innan heilbrigðisþjónustunnar hins vegar.

Markhópur

Námið er ætlað núverandi (eða framtíðar-) stjórnendum í heilbrigðisþjónustu sem hafa mannaforráð og/eða umtalsverða rekstrarábyrgð.

Markmið námsins og námskeið

Markmið námsins er að efla nemendur sem stjórnendur með sérstakri áherslu á viðfangsefni stjórnenda í heilbrigðisþjónustu. Valin hafa verið saman námskeið úr fjórum deildum HÍ sem mynda gagnlega heild fyrir þá sem starfa á þessu sviði eða hafa áform um slíkt. Þeir sem kjósa að halda áfram til meistaranáms geta sótt um að fá námskeiðin metin þar inn. Stjórn málafræðideild metur öll námskeiðin inn í meistaranám í opinberri stjórnarsýslu. Sækja þarf um til Hjúkrunarfræðideildar um mat inn í þeirra meistaranám. Í Viðskiptadeild eru margar ólíkar meistaranámslínur og verða umsóknir um mat á námskeiðum metnar með hliðsjón af þeim.

Skyldunámskeið 18e: Námskeiðin OSS111F Opinber stjórnarsýsla (6e), OSS204F Stjórnarsýsluréttur fyrir stjórnendur og starfsmenn opinberra stofnana (6e), HJÚ142F Rekstur og heilbrigðisþjónusta (6e).

Bundið val 6e, nemendur velja eitt af eftirfarandi námskeiðum: VIÐ175F Velliðan, starfsumhverfi og forysta, kennt á haustmisseri og á ensku, umsjónarmaður Sigrún Gunnarsdóttir dósent í Viðskiptafræðideild eða HJÚ259F Stjórnun í heilbrigðisþjónustu, haldið annað hvert vormisseri (slétt tölular) í samstarfi við University of Minnesota School of Nursing- hitt árið (odda-tölular) einnig á vormisseri er kennt námskeiðið HJÚ258F Forysta í heilbrigðisþjónustu, einnig í samstarfi við University of Minnesota. Umsjón beggja námskeiðanna hefur Helga Bragadóttir prófessor í Hjúkrunarfræðideild.

Frjálst val 6e, nemendur velja eitt af eftirfarandi námskeiðum: OSS102F Mannauðsstjórnun ríkis og sveitarfélaga (6e), VIÐ164F Þekkingarstjórnun (7,5e), HJÚ149F Nýting gagna og upplýsinga í heilbrigðisþjónustu (6e), OSS112F Forysta og breytingastjórnun (6e). LÝÐ101F Lýðheilsa: Vísindi, stjórnsmál, forvarnir (6e).

Umfang og tímasetningar

Námið er 30 eininga nám á meistarastigi, sem samsvarar misserislöngu námi, en námið er tekið á amk. heilu ári. Nemendur geta hafið nám á hausti eða um áramót. Náminu lýkur með diplóma í opinberri stjórnarsýslu fyrir stjórnendur í heilbrigðisþjónustu. Tvö til þrjú námskeið eru tekin á hvoru misseri. Sum þeirra standa til boða sem fjarnámskeið.

„Það kom mér á óvart hversu hagnýtt námið reyndist fyrir mig í daglegu starfi sem deildarstjóri á bráðalyflækn-ingadeild á Landspítalanum. Námið eflði mig sem stjórnanda og jók skilning minn á þeim kröfum sem gerðar eru til mín í starfi.“

Hildur Þóra Hallbjörnsdóttir, deildarstjóri hjúkrunar Landspítala Háskóla-sjúkrahús. Lauk diplóma í opinberri stjórnarsýslu fyrir stjórnendur í heilbrigðisþjónustu 2012.

„Mér þótti námið vel skipulegt og þættir í því afar athyglisverðir, forvitnilegir og upplýsandi. Ekki síst var samtalið milli nema og kennara bráðskemmtilegt en nemarnir voru margir með mikla reynslu í heilbrigðisþjónustu eða opinberri stjórnarsýslu. Það er ekki vafi í mínum huga að námið mun nýtast mér vel í starfi.“

Kristján Guðmundsson, heimilislæknir. Lauk diplóma í opinberri stjórnarsýslu fyrir stjórnendur í heilbrigðisþjónustu vor 2013.

Fjölbreyttar leiðir í boði sem endurspegla margvísleg starfssvið stjórnsýslufræðinga

Möguleiki á sérhæfingu MPA-nema á fjórtán fagsviðum Háskóla Íslands

Í samstarfi við fagsvið og kennara í öðrum deildum Háskóla Íslands, býðst þeim MPA-nemum, sem það kjósa, að taka valnámskeiðin og lokaverkefnið á þessum fagsviðum: alþjóðasamskiptum, Evrópurétti, fjölmiðlun og boðskiptum, fötlunarfræðum, hagnýtum jafnréttisfræðum, nýsköpun og þróun þjónustu og starfshátta, lýðheilsuvísindum, mannauðsstjórnun, stjórnsýslurétti, stjórnun menntastofnana, umhverfisstjórnun, upplýsingastjórnun, verkefnastjórnun og rafrænum samskiptum, og þjóðarrétti. Aðrir, þ.e. þeir sem kjósa hina almennu námsleið án sérhæfingar, geta sótt valnámskeið á þessum sviðum. Kennslutími og annað fyrirkomulag er ákveðið af þeim deildum sem námskeiðin eru kennd við. Sjá nánar bls. 22–25.

Hluti MPA-náms tekinn erlendis

Háskóli Íslands er með samstarfssamninga við mikinn fjölda erlendra háskóla, þar sem þeir sem eru innritaðir í HÍ geta tekið hluta af námi sínu. Nemendur í opinberri stjórnsýslu hafa í þessu skyni farið m.a. til Belgíu, Norðurlanda, Nýja-Sjálands og Ástralíu. Einnig eru námsmöguleikar í öðrum Evrópulöndum og Bandaríkjunum. Nemendur geta sótt um styrki í NORDPLUS og ERASMUS. Einnig geta nemendur tekið starfsþjálfunarhlutann erlendis og fengið til þess styrki úr ERASMUS áætluninni (áður Leónardó). Háskóli Íslands er með ERASMUS samstarfssamninga við rúmlega 290 evrópska háskóla og þar að auki í NORDPLUS samstarfi við flesta háskóla á Norðurlöndum.

Allar nánari upplýsingar er hægt að nálgast hjá Alþjóðaskrifstofu HÍ: http://www.hi.is/adalvefur/skrifstofa_althjodasamskipta

MPA-námið styrkti á sínum tíma stoðir starfa minna og jók mér öryggi í daglegri stjórnun og meðhöndlun erinda í anda góðra stjórnsýsluhátta. Í núverandi starfi sem stjórnandi opinberrar stofnunar hef ég ekki síður notið góðs af náminu í daglegum störfum sem og í stefnumótunarvinnu til framtíðar. Námið veitti mér ómetanlega innsýn í forsendur stjórnunarstarfa, ekki síst á sviði breytingastjórnunar. Ég mæli með náminu fyrir þá sem sækjast eftir aukinni ábyrgð í störfum sínum og vilja opna dyr að nýjum möguleikum á starfsframa.

Ólöf Ýrr Atladóttir,
MPA 2007

Að mínu mati er meistaranám í opinberri stjórnsýslu mjög hagnýtt og skemmtilegt nám og er námsfyrirkomulagið sérstaklega hentugt fyrir einstaklinga sem hafa hug á að taka námið með vinnu. Í starfsnáminu öðlaðist ég góða reynslu sem opnaði nýjar dyr fyrir mér og í gegnum það fékk ég vinnu strax að námi loknu. Ég get mælt með þessu námi fyrir metnaðarfulla einstaklinga sem vilja bæta stöðu sína á vinnumarkaði.

Valur Rafn Halldórsson,
sviðsstjóri rekstrar- og útgáfusviðs Sambands íslenskra
sveitarfélaga, MPA 2011

Athyglisverðar rannsóknir kennara og nemenda

Fastir kennarar námsins taka þátt í lykil rannsóknum á sínum sviðum. Fjögur stór rannsóknarverkefni eru góð dæmi:

Vald og lýðræði

Valds- og lýðræðisrannsókn Félagsvísindasviðs er fjögurra ára rannsóknarverkefni (2014-2017) og hefur það verið styrkt m.a. af Aldarafmælistjóði Háskóla Íslands. Gunnar Helgi Kristinsson, prófessor við Stjórn málafræðideild, er rannsóknarstjóri verkefnisins sem sjö aðrir kennarar úr Stjórn málafræðideild koma að, en auk þeirra um 20 fræðimenn úr öðrum deildum Félagsvísindasviðs. Í rannsókninni er athygli beint að megingerendum í valds- og lýðræðiskerfum íslensks samfélags, svo sem löggjafanum, framkvæmdavaldinu, stjórnsýslunni, stjórn málaflökkum, hagsmunasamtökum, fjölmiðlum og almenningi. Valds- og lýðræðisrannsóknir hafa verið framkvæmdar í Danmörku, Svíþjóð og Noregi og taka efnisþættir íslensku rannsóknarinnar að einhverju leyti mið af norrænu rannsóknunum, en einnig er tekið tillit til sérstakra aðstæðna á Íslandi og ekki síst áhrifa hrunsins árið 2008. Í rannsóknum verkefnisins er áherslan á empírískar rannsóknir og gagnaöflun, en einnig er lagt uppúr samstarfi fræðimanna og aðkomu sem flestra fræðigreina félagsvísinda. Rannsóknaniðurstöður hafa verið kynntar í viðurkenndum fræðiritum og með ráðstefnuhaldi. Þann 31. maí 2018 kemur út sérhefti um niðurstöðurnar hjá tímaritinu Stjórn mála og stjórnsýsla og um leið verður haldin ráðstefna um þær. Nánari upplýsingar um valds- og lýðræðisrannsóknina má finna á heimasíðu verkefnisins: www.vol.hi.is

Íslenska heilbrigðiskerfið

Dr. Sigurbjörg Sigurgeirsdóttir, dósent í opinberri stjórnsýslu vann í samstarfi við *European Observatory of Health Systems and Policies* að rannsókn á íslenska heilbrigðiskerfinu sem gefin var út af vegum *European Observatory* árið 2014 (Iceland HiT: Health System Review 2014). Rannsóknin gefur yfirgripsmikla lýsingu á skipulagi, stjórnun, stefnumótun, fjármögnun, þjónustu og réttindum landsmanna til heilbrigðisþjónustu á Íslandi og þróun þessara þátta í stórum dráttum á tímabilinu 1970–2012. Þá hefur Sigurbjörg birt rannsókn sína á þróun heilsugæsluþjónustunnar á Íslandi frá 1970 til 2015. Um þessar mundir hafa rannsóknir Sigurbjargar beinst að skipulagi og framkvæmd lýðræðislegrar ábyrgðar á Íslandi og að sambandinu á milli ábyrgðar og almenns trausts í samfélaginu. Munu niðurstöður þeirra rannsókna koma út á þessu ári.

Dæmi um áhugaverðar lokaritgerðir nemenda

MPA-námið er fjölbreytt og því ætti ekki að koma á óvart að rannsóknir nemenda eru á ýmsum sviðum opinberrar stjórnsýslu. Meðal lokaritgerða sem unnar hafa verið í náminu eru:

- Heilbrigðisþjónusta yfir landamæri: Tækifæri og áskoranir fyrir íslenska heilbrigðisþjónustu.
- Sjálfstæði seðlabanka: Markmið - mælikvarðar - árangur.
- Samstarf sveitarfélaga á Vestfjörðum og á Norðurlandi vestra: Áhrif samstarfs á lýðræði og hagkvæmni í rekstri sveitarfélaga.
- Skjalamál og þekkingarstjórnun við samruna ráðuneyta.
- Upplýsingalæsi tengt rafrænni stjórnsýslu.
- Alþjóðlegir mannréttindasamningar og íslenska stjórnkerfið.
- Áhrif íslenska efnahagshrunsins á hagsmunahópa listamanna. Álit hagsmunahópa á niðurskurði og stefnubreytingu stjórnvalda til menningarmála.

Íslenska kosningarannsóknin

Íslenska kosningarannsóknin hefur verið framkvæmd eftir allar Alþingiskosningar frá 1983. Henni stýrir Ólafur Þ. Harðarson prófessor. Gögn úr þeirri rannsókn eru í opnum aðgangi hjá Félagsvísindastofnun, bæði á íslensku og ensku, og eru í vaxandi mæli notuð af erlendum fræðimönnum. Síðan 1999 hefur hluti spurninganna verið partur af alþjóðlegri kosningarannsókn, *Comparative Study of Electoral Systems* (www.cses.org). Það gagnasafn er opið og þar má fá sambærilegar upplýsingar um þingkosningar í tugum ríkja s.l. 20 ár. *True European Voter* er verkefni sem smíðar eitt gagnasafn úr evrópskum kosningarannsóknum frá upphafi. Það verk er vel á veg komið, íslensku gögnin eru tilbúin og safnið verður opið. Stjórnendur Íslensku kosningarannsóknarinnar hafa frá upphafi unnið náið með kollegum frá hinum Norðurlöndunum. Nýjasta afurð þess samstarfs er bókinn *The Nordic Voter*.

http://fel.hi.is/islenska_kosningarannsoknin

Sveitarstjórnarmál

Eva Marín Hlynisdóttir lektor í opinberri stjórnsýslu hefur á síðustu árum unnið að rannsóknum á sviði sveitarstjórnarmála. Má þar nefna þátttöku í fjölþjóðlegri rannsókn á pólitískum leiðtogum á sveitarstjórnarstiginu en niðurstöður þeirrar rannsóknar voru m.a. birtar í bókinni *Political Leaders and Changing Local Democracy* (2018). Hún hefur einnig rannsakað starfsaðstæður sveitarstjórna, stjórnsýslulegt bolmagn sveitarfélaga og samskipti þingmanna við kjördæmi sín svo eitthvað sé nefnt. Af þeim verkefnum sem framundan eru má nefna fjölþjóðlegt verkefni um ábyrgðarferla á sveitarstjórnarstiginu sem er stýrt í gegnum De Montfort University í Bretlandi og norrænt verkefni um framkvæmdastjóra sveitarfélaga sem er leitt af rannsóknarteymi við Háskólann í Álaborg í Danmörku. Einnig má benda á fjölþjóðlegt verkefni sem rannsakar samstarf á sveitarstjórnarstiginu sem er stýrt af rannsóknarhópi frá Technische Universität Darmstadt í Þýskalandi en íslenska teymið samanstendur ásamt Evu Marín af Grétari Þór Eyþórssyni prófessor við Háskólann á Akureyri.

MPA með sérhæfingu

Nemendur geta valið sérhæfingu á fjórtán fagsviðum ef þeir svo kjósa. Skyldunámskeið í opinberri stjórnsýslu eru 42 einingar og 30 einingar eru þá teknar á fagsviði sérhæfingar sem skilgreindar eru og viðurkenndar af viðkomandi kennslusviði eða kennurum. Nemendur skrifa 30 eininga lokaritgerð um viðfangsefni opinberrar stjórnsýslu á því sviði sem þeir sérhæfa sig í og taka 18 einingar í starfsnám, hafi þeir ekki umtalsverða stjórnunar- eða starfsreynslu hjá hinu opinbera eða á sviðum sem því tengist. Kennslutími og annað fyrirkomulag er ákveðið af þeim deildum sem námskeiðin eru kennd í. Námskeiðslýsingar á sviðum sérhæfingar er að finna á slóðinni kennsluskra.hi.is.

MPA með sérhæfingu í alþjóðasamskiptum

Nemendur öðlast grunnþekkingu á alþjóðakerfinu og stöðu Íslands innan þess, utanríkismálum Íslands og Evrópusamrunanum, sem er eitt áhrifamesta ferli á alþjóðavettvangi. Alþjóðamál hafa sífellt meiri áhrif á innlenda stjórnsýslu og starfsemi opinberra stofnana. Með sérhæfingu í alþjóðasamskiptum styrkja nemendur samkeppnishæfni sína í hnattvæddum heimi.

Námskeið:

ASK105F Alþjóðasamvinna og staða Íslands í alþjóðakerfinu (6e)
(aðrir en þeir sem eru með BA-próf í stjórnmálafræði)
ASK103F Utanríkismál Íslands: Staða Íslands í alþjóðasamfélaginu, áskoranir og sóknarfæri (6e)
ASK102F Kenningar í alþjóðasamskiptum (6e)
ASK201F Hlutverk og stefnumótun alþjóðastofnana (6e)
ASK206F Samningatækni (6e)

MPA með sérhæfingu í hagnýtum jafnréttisfræðum

Markmið námskeiðanna er að kynna grundvallartriði og hugtök jafnréttisfræða og veita nemendum hagnýtan undirbúning út frá þeim sjónarmiðum, fyrir störf í stjórnun, opinberri stjórnsýslu, fræðslu, kennslu, fjölmiðlun og öðrum sérhæfðum störfum.

Námskeið:

KYN101F Almenn kynjafraði (10e) – fjarnám
KYN202F Hagnýting jafnréttisfræða. Frá bróðurparti til systkinalags (10e) – fjarnám
KYN211F Kenningar í kynjafraði (10e) - fjarnám

MPA með sérhæfingu á sviði lýðheilsuvísinda

Lýðheilsuvísindi leitast við að svara nokkrum mikilvægustu spurningum samfélagsins: Hvernig er heilsan? Af hverju líður okkur svona? Hvernig getur okkur líðið betur? Með vönduðum rannsóknadæfingum geta lýðheilsuvísindi fundið áhrifavalda heilbrigðis og þannig skapað þekkingargrunn sem nauðsynlegur er til stefnumótunar forvarna og heilsuefingar. Það er góður undirbúningur fyrir þá sem ætla sér forystuhlutverk við stefnumótun forvarna og heilsuefingar innan heilbrigðiskerfisins eða annars staðar.

Námskeið:

LÝÐ101F Lýðheilsa: vísindi, stjórnmál, forvarnir (6e)
LÝÐ104F Áhrifavaldar heilbrigðis – forvarnir (6e)
LÝÐ201F Líftölfræði I (6e)
LÝÐ202F Verklag í vísindum (6e)
LÝÐ204F Faraldsfræði meginleg aðferðafræði (6e)

MPA með sérhæfingu á sviði mannauðsstjórnunar

Lögð er áhersla á að nemendur tileinki sér nýjustu og helstu kenningar á sviði mannauðsstjórnunar og öðlist skilning og þjálfun í bestu aðferðum mannauðsstjórnunar. Áhersla er lögð á að sameina hagnýtar og fræðilegar áherslur og dýpka þannig skilning nemenda á stjórnun mannauðs í því augnamið að búa nemendur undir krefjandi og flókin störf á sviði starfsmannamála hvort sem er í fyrirtækjum, stofnunum eða hagsmunasamtökum.

Námskeið:

OSS102F Mannauðsstjórnun ríkis og sveitarfélaga (6e)
VIÐ286F Samskipti á vinnumarkaði (7,5e)
VIÐ275F Þróun mannauðs (7,5e)
VIÐ282F Vinnusálfræði (7,5e)
OSS111F Verkefni í opinberri stjórnsýslu (2e)

MPA með sérhæfingu á sviði nýsköpunar og þróun þjónustu og starfshátta

Sérhæfingin er í samstarfi við Viðskiptafræðideild og Iðnaðarverkfræði-, vélaverkfræði og tölvunarfræðideild. Hámarksfjöldi nemenda er fjórir. Nemendur sem hafa hug á að sækja þurfa að skila inn greinargerð með sama hætti og nemendur hinna deildanna. Æskilegt er að nemendur hafi lokið námskeiðinu Opinber stjórnsýsla áður en þeir hefja sérhæfinguna.

Námskeið:

IÐN222F Nýsköpun og viðskiptaþróun í framkvæmd I (7,5e)
VIÐ186F Nýsköpunar- og frumkvöðlafræði (7,5e)
IÐN216F Nýsköpun og viðskiptaþróun í framkvæmd (7,5e)
OSS220F Stefnumótun, nýsköpun og tengslanet í opinberri stjórnsýslu: Helstu kenningar (6e)

Sérhæfing á sviði verkefnastjórnunar

VIÐ188F • Agile og straumlínustjórnun • (7,5e)
VIÐ172F • Aðferðafræði verkefnastjórnunar • (7,5e)
VIÐ277F • Alþjóðleg verkefni og verkefnasöfn • (7,5e)

Bundið val (12e):

VIÐ283F Framkvæmd stefnu og mat á árangri (7,5e)
VIÐ276F Stjórnun nýsköpunar (7,5e)
Nemendum er bent á að námskeið Viðskiptafræðideildar eru kennd í lotum. Nemendur þurfa að uppfylla kröfur allra námskeiða sem þeir taka, hvort heldur í Viðskiptafræðideild eða Stjórnmálafræðideild. Námskeið Viðskiptafræðideildar eru ekki kennd í fjarnámi.

MPA með sérhæfingu í stjórnun menntastofnana

Nemendur öðlast þekkingu og skilning á einkennum skóla og annarra menntastofnana og efla hæfni sína sem stjórnendur. Áhersla er lögð á að efla forystuhlutverk stjórnenda og að auka færni þeirra í að leiða farsælt og framsækið starf á tímum hraðfara breytinga. Takmarkaður fjöldi nemenda kemst að í þessari sérhæfingu og krafist er 2 ára starfsreynslu sem kennari.

STM207F Menntun og menntastefnur í alþjóðlegu samhengi (10e)
STM109F Stjórnun og forysta (10e)
STM213F Þróunarstarf í menntastofnunum (10e)

MPA með sérhæfingu á sviði umhverfisstjórnunar

Umhverfismál hafa síaukið áhrif á innlenda og alþjóðlega stjórnsýslu og snýst starfsemi margra opinberra stofnana í dag um umhverfismál af ýmsum toga. Sérhæfing í umhverfisstjórnun veitir nemendum innsýn í umhverfismál og stjórnsýslu þeirra, hugmyndafræði sjálfbærrar þróunar og þau stjórnæki sem notuð eru á þessu vaxandi sviði.

Námskeið:

HSP722M Siðfræði náttúrunnar (6e)
UAU101F Sjálfbær þróun, stefnumótun umhverfismála og stjórnun náttúruauðlinda (6e)
UAU102F Inngangur að umhverfis- og auðlindafræði (6e)
UAU201F Stjórnkerfi umhverfis- og auðlindamála (6e)

Bundið val a.m.k. 6e:

UMV101M Mat á umhverfisáhrifum I (6e)
UMV211F Umhverfismat áætlananna (7,5e)
UAU206M Umhverfishagfræði (6e)

MPA með sérhæfingu á sviði fötlunarfræða

Markmiðið er að veita nemendum fræðilega og hagnýta þekkingu á fjölbreytilegum þáttum sem varða fatlað fólk og málefni þess.

Námskeið:

FFR102F Kenningar og sjónarhorn í fötlunarfræðum (10e)

FFR302M Lífshlaupið, sjálf og samfélag (10e)

FFR109F Mannréttindi og fötlun (6e)

FFR204F Verkefni: Mannréttindi og fötlun

MPA með sérhæfingu í upplýsingastjórnun og rafrænum samskiptum

Nemendur munu geta skilgreint og metið rekstrarlegar, lagalegar og sögulegar þarfar stofnana fyrir upplýsingar. Notað viðurkenndar aðferðir við skipulagningu, stjórnun, varðveislu og endurheimt upplýsinga. Stýrt verklagi við innleiðingu rafrænnar stjórnsýslu og rafrænna upplýsingakerfa sem veita almenningi og atvinnulífi rafræna þjónustu og aðgengi að upplýsingum.

Námskeið:

UPP105F Upplýsinga- og skjalastjórnun hjá skipulagsheildum (8e)

UPP209F Stjórnun þekkingar og gæða (8e)

OSS223F Forysta og breytingastjórnun í opinberum rekstri (6e)

Bundið val 8e:

UPP102F Internetið og upplýsingaleitir (8e) eða

UPP215F Vefstjórnun (8e)

Þrjár möguleikar til sérhæfingar á sviði lögfræði

Í boði eru þrjár möguleikar til sérhæfingar í lögfræði í samstarfi við Lagadeild Háskóla Íslands og sækja MPA-nemendur námskeið með þeim er stefna að sams konar sérhæfingu til mag. jur. prófs. Forkrafa er námskeiðið: LÖG101G Inngangur að lögfræði (6e), sem haldið er í 3 vikur í september og lýkur með krossaprófi. Námskeið með ensku heiti eru kennd á ensku.

MPA með sérhæfingu í stjórnsýslurétti

LÖG207F Stjórnsýsluréttur III (6e)

LÖG117F Sveitarstjórnarréttur (6e)

Bundið val (12e): LÖG122F Umhverfisréttur (6e), LÖG209F Alþjóðlegur skattaréttur - almennur hluti (6e), LÖG107F Íslenskur skattaréttur - almennur hluti, LÖG222F Starfsmanna- og vinnuréttur (10e).

Nemendur sem velja LÖG222F vinna einnig 2e á sviði sérhæfingar.

MPA með sérhæfingu í Evrópurétti

LÖG109F Basic Course in Public International Law (6e)

LÖG243F EU-EEA Law I (6e)

Bundið val (12e): LÖG106F Samkeppnisréttur (6e), LÖG114F EU Environmental Law (6e), LÖG234F International Economic Law (6e), LÖG244F EU-EEA Law II (6e)

MPA með sérhæfingu í þjóðarétti

LÖG109F Basic Course in Public International Law (6e)

LÖG111F International Human Rights Law (6e)

Bundið val (12e): LÖG213F Law of the Sea (6e), LÖG234F International Economic Law (6e), LÖG235F Law of Armed Conflicts (6e) LÖG303F Alþjóðlegur refsiréttur (6e)

Sérhæfing á sviði fjölmiðlun og boðskipti

BLF108F • Vinnubrögð I: Fjölmiðlalög og siðareglur • (6e)

BLF110F • Fréttamennska 1: Fréttamat, fréttadóflun og fréttaskrif • (10e)

BLF313F • Verkefni í blaða- og fréttamennsku • (2e)

OSS120F • Stefnumiðuð almannatengsl • (6e)

BLF206F • Ljósvakamiðlar: Gerð útvarps- og sjónvarpsfréttar • (6e)

Skyldunámskeið í opinberri stjórnsýslu

OSS101F • Rekstrarhagfræði, markaðsbrestir og ríkisafskipti • (6e) • Haust

Kennari: Kolbrún Þorfinnsdóttir, stundakennari

Í námskeiðinu er ætlunin að nemendur tileinki sér grundvallaratriði rekstrarhagfræði og markaðslíkansins enda markaðsbrestir skýrðir á þeim grunni. Áhersla er lögð á að nemendur tileinki sér grunnhugtök hagfræði og geti beitt þeim. Áhrif markaðsbresta á samfélagið eru skoðuð og fjallað um þau afskipti ríkisins sem leiðrétt geta slíka bresti. Þá er einnig vikið að stjórnvaldsbrestum sem er hliðstætt vandamál í opinberum rekstri.

OSS111F • Opinber stjórnsýsla • (6e)

Eingöngu kennt í fjarnámi

Kennari: Sigurbjörg Sigurgeirsdóttir, dósent

Í námskeiðinu er farið yfir grundvallarhugtök stjórnsýslufræðinnar, kynntar kenningar um skipulagsheildir og lýst þróun stjórnsýslufræðinnar sem fræðigreinar. Fjallað er um meginþætti opinberra stjórnsýslu á Íslandi, þar á meðal mótunarþætti hennar og grundvallaruppbyggingu. Áhersla er lögð á að skýra í hvaða skilningi opinber stjórnsýsla er pólitískis eðlis og hvaða afleiðingar það hefur fyrir starfshætti hennar og uppbyggingu.

STJ302F • Rannsóknaráætlanir og rannsóknarsnið meistaritgerða • (6e) • Haust

Kennari: Eva Marín Hlynsdóttir, dósent

Námskeiðið fjallar um rannsóknir og rannsóknaraðferðir félagsvísinda og er ætlað nemendum í meistaranámi í Stjórnmalfræðideild. Í lok námskeiðs skulu nemendur hafa öðlast undirstöðu til að vinna sjálfstætt rannsóknarverkefni svo sem MPA- eða MA-verkefni. Nemendur skulu þekkja grundvallarhugtök vísindaheimspekinnar og mismunandi rannsóknarsnið. Nemendur vinna rannsóknaráætlun sem þeir kynna í kennslustund. Farið er yfir verklag við gerð fræðiritgerða og uppbyggingu þeirra. Æskilegt er að nemendur hafi valið viðfangsefni lokaritgerða áður en námskeiðið hefst.

OSS202F • Skipulag og stjórnun stofnana • (6e) • Vor

Kennari: Eva Marín Hlynsdóttir, dósent

Fjallað er um helstu kenningar um skipulagsheildi (organizational theory) og atferli innan skipulagsheilda (organizational behavior). Áhersla er á skipulag og stjórnun opinberra stofnana og fyrirtækja. Markmið áfangans er að veita nemendum innsýn í fræðilega umfjöllun um viðfangsefni ásamt hagnýtingu tiltekinna stjórnunaraðferða.

OSS203F • Stjórnþætti hins opinbera • (6e) • Vor

Kennari: Sigurbjörg Sigurgeirsdóttir, dósent

Markmið námskeiðsins er að nemendur fái innsýn í grunnþætti opinbers rekstrar og önnur úrræði sem ríkið getur beitt til að ná markmiðum sínum. Fjallað verður um ýmis stjórnþætti ríkisvaldisins, þar á meðal rekstur opinberra stofnana, markaðsvæðingu, fjárhagslega hvata, regluvæðingu og tryggingar/styrki og áhersla lögð á mat og notkun stjórnþækjanna við ólíkar aðstæður. Umfjöllunin um hvert stjórnþætti er jafnt á fræðilegum grundvelli sem og útlitun á notkun þeirra á Íslandi. Æskilegt er að nemendur hafi tekið námskeiðið Inngangur að rekstrarhagfræði og réttlætning ríkisafskipta.

OSS204F • Stjórnsýsluréttur fyrir stjórnendur og starfsmenn opinberra stofnana • (6e) • Vor

Kennari: Trausti Fannar Valsson, dósent í Lagadeild

Fjallað verður m.a. um uppbyggingu stjórnsýslukerfisins, þar á meðal stöðu sveitastjórna í stjórnsýslukerfinu, þær reglur sem gilda um meðferð stjórnsýslumála hjá stjórnvöldum, bæði ríkis og sveitarfélaga, um

rétt almennings til aðgangs að upplýsingum hjá stjórnvöldum, þagnar-skyldu starfsmanna stjórnslunnar, um rafræna stjórnslu, svo og um þá grundvallarreglu að stjórnslan er lögbundin. Fjallað verður um lög-mætisregluna og heimild stjórnvalda til töku þjónustugjalda. Þá verður fjallað um þær leiðir sem færar eru fyrir aðila til þess að fá stjórnvaldsá-kvörðun endurskoðaða. Námskeiðið er einkum ætlað þeim, sem koma til með að vinna hjá ríki eða sveitarfélögum, eða þurfa að hafa í starfi sínu samskipti við stjórnvöld.

STJ201F • Hagnýt tölfraði • (6e) • Vor

Kennari: Agnar Freyr Helgason, aðjúnkt og nýdóktor

Markmið námskeiðsins er að nemendur öðlist undirstöðuþekkingu í að greina tölfraðileg gögn sem notuð eru við margs konar opinbera ákvarð-anatöku. Fjallað er bæði um lýsandi tölfraði og ályktunartölfraði, þar á meðal um breytur, gildi, miðlægni, staðalfrávik, úrtök, marktækni og tilgátuprófanir.

OSS302F • Starfstími • (18e) • Haust

OSS401F • Starfstími • (18e) • Vor

OSS405F • Starfstími • (18e) • Sumar

Nemendur sem ekki hafa umtalsverða stjórnunarreynslu hjá hinu opin-bera fá eins misseris starfsþjálfun hjá opinberri stofnun. Nemandi þarf að hafa lokið 50-60 einingum í MPA-námi áður en starfstími hefst. Auk þess að ganga í almenn störf í níu vikur vinna þeir sérstök verkefni sem tengjast náminu. Skrifstofa Stjórnmaláfræðideildar annast umsýslu með starfsþjálfuninni.

OSS441L MPA-ritgerð (30e) Haust, vor, sumar

Lokaverkefni í MPA námi er sjálfstætt rannsóknarverkefni sem nem-andi vinnur undir leiðsögn prófessors, dósent, lektors eða aðjúnkts í Stjórnmaláfræðideild. Í verkefninu er tekist á við fræðilega krefjandi við-fangsefni og kenningum beitt á frumlegan hátt. Nemendur skulu undir-búa verkefnið með því að sækja námskeiðið *Rannsóknir og rannsókn-aráætlanir meistaritgerða*.

Valnámskeið í MPA- og diplómanámi

ASK206F • Samningatækni • (6e) • Vor

Kennari: Silja Bára Ómarsdóttir, dósent

Valnámskeið fyrir nemendur í MPA-námi. Sjá lýsingu bls. bls. 12.

OSS102F • Mannauðsstjórnun ríkis og sveitarfélaga

• (6e) • Haust

Umsjón: Eva Marín Hlynsdóttir, dósent

Fjallað er um mannauðsstjórnun hjá hinu opinbera. Farið er yfir lög og reglur sem gilda um réttarsamband opinberra starfsmanna við vinnuveit-endur, samskipti á vinnumarkaði og uppbyggingu launakerfis opinberra starfsmanna. Rætt er um helstu tæki og tól við mannauðsstjórnun svo sem mannauðskerfi, aðferðir við val á starfsmönnum, notkun starfs- og árangursmats, starfsmannasamtöl og mótun og eftirfylgni með starfs-mannastefnum. Fjallað verður um sálfræðilega samninginn, ýmis vanda-mál sem upp geta komið á vinnustað og vinnuvernd og öryggismál.

OSS121F Skipulagsmál sveitarfélaga: skipulag, stjórn-mál og umhverfi • (6e) • Ekki kennt 2019-2020

Umsjón: Eva Marín Hlynsdóttir, dósent

Í námskeiðinu er fjallað um skipulagsmál sveitarfélaga í viðum skilningi. Lögð er áhersla á að greina samspil stjórnmála, almennings og hagsmuna-aðila og aðkomu þeirra að skipulagsferlinu. Stjórnskipulag skipulagsmála og hlutverk og ábyrgð sveitarfélaga er kynnt ásamt helstu takmörkunum

á valdi sveitarfélaga. Kynnt eru og farið yfir helstu hugtök og kenningar skipulagsfræða. Skipulagsferlið og ólík skipulagsstig eru kynnt og farið yfir hvernig mat á umhverfisáhrifum og umhverfismat áætlaða snertir skipulagsgerð sveitarfélaga.

OSS223F • Forysta og breytingastjórnun í opinberum rekstri- hlutverk stjórnenda • (6e) • Vor

Kennari: Regina Ásvaldsdóttir, stundakennari

Að taka forystu fyrir breytingum er í vaxandi mæli þáttur í störfum stjórnenda hins opinbera. Umhverfi og innra starf opinberra stofnana hefur breyst umtalsvert á undanföllum tíu til fimmtán árum og þar með hlutverk þeirra er þar stjórna. Breytingar á verkefnum, auknar kröfur um árangur, hagkvæmni, upptaka nýrra stjórnunaraðferða, bætt tengsl við borgarana og aukin áhrif þeirra á starfsemi hins opinbera og fleira gera nýjar kröfur til starfshátta stjórnenda í opinberum stofnunum. Þeir verða í vaxandi mæli að vera í forystu breytinga innan stofnana, talsmenn gagn-vart fjölmiðlum og hagsmunahópum. Þessi krafa nær til æðstu stjórn-enda, og að miklu leyti til millistjórnenda. Þessu námskeiði er ætlað að búa nemendur í opinberri stjórnsýslu undir þessa þætti í þeirra störfum. Nemendur sem hyggja á önnur störf en hjá opinberum aðilum geta einnig haft gagn af þessu námskeiði, þótt aðstæður þar séu aðrar.

OSS115F Þáttur félagsálfræði og ákvarðanatökufraða í opinberri stefnumótun og framkvæmd • (6e) • Haust

Ekki kennt 2019-2020

Kennari: Hulda Þórisdóttir, dósent

Í þessu námskeiði læra nemendur um valin hugtök og rannsóknir úr félagsálfræði, atferlishagfræði og ákvarðanatökufraðum sem nýta má við gerð, greiningu og framkvæmd stefnumótunar. Bornar verða saman kenningar skynsemishyggju og fjöttraðrar skynsemishyggju. Nemendur munu öðlast skining á því hvernig fólk tekur ákvarðanir og leggur mat á áhættu, áhrifum hvata á ákvarðanir og hvernig hafa má áhrif á viðhorf og hegðun. Fjallað verður um millihópasamskipti og samninga. Loks verða tengsl stefnumótunar og hagsældar tekin til umræðu.

OSS120F Stefnumiðuð almannatengsl • (6e) • Haust

Kennari: Grétar Sveinn Theodórsson, stundakennari

Meginmarkmið námskeiðs er að þátttakendur kunni skil á helstu hug-myndum og kenningum um almannatengsl og samskipti, kunni skil á stefnumiðuðum samskiptum og krísustjórnun, geti gert grein fyrir helstu samfélagsmiðlum og nýtingu þeirra, og hannað, þróað og metið sam-skiptaáætlanir.

OSS201F • Stefnumótun stofnana • (6e)

Kennarar: Marta Birna Baldursdóttir, stundakennarar

Markmið námskeiðsins er að veita nemendum hagnýta þjálfun við gerð stefnumótandi áætlunar (strategic planning). Nemendur vinna slíka áætl-un fyrir stofnun sem þeir velja. Byggt er á aðferðafræði John M. Brysons.

Ég fór í diplómanám í opinberri stjórnsýslu fyrst og fremst í þeim tilgangi að efla mig sem stjórnanda innan opinbera geirans. Breytingar eru tíðar og nauðsynlegt að setja sig sífellt inn í nýjar aðstæður. Námið uppfyllti þær væntingar, þar sem fléttu var saman fræðilegri umfjöllun og því sem er efst á baugi hverju sinni.

Sigríður Björk Guðjónsdóttir lögreglustjóri á höfuðborgar-svæðinu lauk diplómaprófi 2011, tók upp þráðinn aftur og stundar nú MPA-nám.

Skoðaðar verða mismunandi aðferðir við stöðumat, mótun stefnumiða og gerð stefnuáætlunar. Fjallað verður um gerð árangursmælikvarða á grundvelli stefnumiða. Fjallað er um fræðilegan bakgrunn aðferðarinnar.

Athugið: Hámarksfjöldi í námskeiðinu er 30. Námskeiðið byggir mikið á þátttöku í kennslustundum og er ekki kennt í fjarnámi.

OSS119F • Starfsumhverfi og stjórnun sveitarfélaga • (6e) • Haust

Kennarar: Eva Marín Hlynsdóttir, dósent og Trausti Fannar Vals-son, dósent

Sveitarfélögin mynda annan meginstofn íslenskrar stjórnsýslu. Markmið námskeiðsins er að nemendur geri sér grein fyrir starfsumhverfi þeirra og fái innsýn í stjórnun og vinnuferla á þessu mikilvæga stjórnsýslustigi. Í námskeiðinu verður gefið yfirlit yfir stjórnskipulega stöðu og hlutverk sveitarfélaga, lagareglur sem lúta að störfum sveitarstjórna og helstu verkefnum sveitarfélaganna. Fjallað verður um kosti þessi að skipta ríkjum í sveitarfélög, með hliðsjón af kenningum um lýðræði, hagkvæmni og valddreifingu. Farið verður yfir hvað felst í hlutverki sveitarfélaga annars vegar sem lýðræðislegra stjórnvalda og hins vegar sem þjónustuveitenda. Stuttlega verður einnig vikið að samskiptum ríkis og sveitarfélaga, þ. á m. að verkaskiptingu ríkis og sveitarfélaga og tekjustofnum sveitarfélaga.

OSS210F Fjármál og fjármálastjórnun hins opinbera • (6e) • Vor

Kennarar: Eva Marín Hlynsdóttir, dósent og Álfrún Tryggvadóttir, stundakennari

Ekki kennt 2019-2020

Námskeiðið fjallar um opinber fjármál og fjármálastjórnun hins opinbera og snýst í meginatriðum um útgjaldahlið fjárlaga og fjárhagsáætlana, þ.e. ekki er fjallað um skatta- og tekjumál sérstaklega. Námskeiðinu er skipt upp í tvo meginhluta. Í fyrri hlutanum er athyglinni beint að fjármálum ríkisins þar sem fjallað verður um lög um fjárreiður ríkisins (88/1997), þær breytingar sem verða með gildistöku nýrra laga um opinber fjármál og þær skoðaðar sérstaklega í ljósi hugmynda um stefnumótun til lengri og skemmri tíma, verkefni og fjármögnun þeirra, stjórnun og eftirfylgni. Hér verða kynnt öll þau hugtök, verkfæri og aðferðir sem notaðar eru hjá ríkinu í þessu ferli. Í síðari hlutanum er athyglinni beint að fjármálum sveitarfélaga þar sem fjallað verður um fjárhagsáætlanuferlið á mismunandi stigum með saman hætti og fjallað er um fjárlagaferlið hjá ríkinu, og skoðað á hvern hátt það tengist stefnu og stjórnun opinberra fjármála hjá ríki og sveitarfélagi. Fenginir verða sérfræðingar stjórnsýslunnar til að kenna á hvorum hluta svo tryggja megi nemendum hagnýta og tæknilega þjálfun og leiki við að vinna með og búa til gögn sem fylgja fjárlaga- og fjárhagsáætlanagerðinni. Nemendur þurfa að tileinka sér undirstöðuatriði í notkun Excel (Microsoft Office). Nemendur munu vinna með raunveruleg dæmi sem þau eru látin sækja sér hjá þeim stofnunum sem þau starfa hjá eða þekkja best til.

OSS220F • Stefubreytingar, nýsköpun og tengslanet í opinberri stjórnsýslu: Helstu kenningar • (6e)

Kennari: Sigurbjörg Sigurgeirsdóttir, dósent

Á þessu námskeiði fá nemendur að kynnast tvenns konar kenningum í opinberri stefnumótun og fá jafnframt tækifæri til að beita þeim á raunveruleg verkefni hjá hinu opinbera. Í fyrsta lagi munu nemendur fara yfir kenningar sem skýra stefubreytingar og meiriháttar breytingar í málafnum hins opinbera, þ.e. svokallaðar dagskrárkenningar eða „agenda-setting theories“. Í öðru lagi munu nemendur fara yfir kenningar um tengslanet og stýringu tengslaneta í opinberum stjórnkerfum, þeirri nýsköpun innan opinberra stjórnsýslu sem nú er að koma fram í kjölfar þeirra breytinga sem orðið hafa fyrir áhrif og tilverknað innleiðingar á hugmyndum sem kenndar eru við nýskipan í ríkisrekstri. Fjallað verður um á hvern hátt þessar kenningar tengjast kenningunni um umboðskehjuna og lýðræðislega ábyrgð og hinum ýmsu stjórnþækkjum hins opinbera. Áhersla námskeiðsins er á stefnumótunarferli hins opinbera, (The Public Policy Process), þátttakendum í ferlinu (The Policy Actors) og því samhengi sem stefnumótun og

ákvæðanataka í opinberri stjórnsýslu gerist í (The Policy Context) og hvernig lýðræðislegri ábyrgð (Democratic accountability) er háttað og komið fyrir í stefnumótun og framkvæmd hin opinbera.

Félag stjórnsýslufræðinga

Félag stjórnsýslufræðinga var stofnað þann 18. maí 2006 í Öskju, náttúrufræðahúsi Háskóla Íslands. Félagið er fagfélag háskólamenntaðs fólks á sviði stjórnsýslufræða (Public Administration).

Formaður: Bergný Jóna Sævarsdóttir, varaformaður og gjaldkeri: Gestur Páll Reynisson. Aðrir stjórnarmenn: Daldís Ýr Guðmundsdóttir, Elvar Örn Arason og Hildur Jörundsdóttir.

Á hverju misseri stendur félagið fyrir fundum og kynningum í faginu. Markmið þess er m.a. að stuðla að eflingu og kynningu hagnýtrar menntunar og rannsókna í stjórnsýslufræðum og skyldum fræðigreinum auk endurmenntunar og fræðslu meðal félagsmanna sinna. Í nóvember 2016 fagnaði félagið 10 ára afmæli með glæsilegu og afar fjölsóttu málþingi undir yfirskriftinni *Nýskipan í ríkisrekstri: Hvað gerðist, hvernig fór, hvað svo?* Hægt er að hlýða á málþingið á heimasíðu félagsins. Upplýsingar um félagið er að finna á www.stjornsysla.is.

Námið þótti mér bæði gagnlegt og skemmtilegt, mér fannst það víkka mér sýn og dýpka skilning minn á ýmsum þáttum opinberra stjórnsýslu. Samhliða gafst færi á að kynnast, mynda tengsl og læra af fjölpættri reynslu samnemenda sem störfuðu oft en ekki á allt öðrum starfsvettvangi en ég. Ég lít svo á að námið hafi nýst mér vel og bæði eft mig og styrkt í starfi.

Kristín Jóhannesdóttir, skólastjóri í Austurbæjars. Diplóma í opinberri stjórnsýslu fyrir stjórnendur í opinberum rekstri 2012.

Kynja- og jafnréttisfræði

- Meistaránám í kynjafræði (120e)
- Diplómanám í hagnýtri jafnréttisfræði (30e)

Nám í kynjafræði

Mikilvægt, hagnýtt og spennandi nám

Kynjafræði snýst um margbreytileika mannlífsins. Nánast allt í veröldinni hefur kynjafræðilegar hliðar og fátt er fræðigreininni óviðkomandi. Kyn er grundvallarstærð í tilverunni rétt eins og kynhneigð, þjóðernisuppruni, aldur, stétt, fötlun og fleiri félagslegir áhrifaþættir. Allt þetta er viðfangsefni kynjafræðinnar. Að skoða veröldina frá sjónarmiði kyns og margbreytileika er eins og að horfa á heiminn í lit eftir að hafa séð hann í sauðalitunum. Kynjafræðin er mjög þverfræðileg og í hæsta máta hagnýtt grein. Eitt hlutverk hennar er að renna stoðum undir jafnréttisstarf í landinu og mæta þeim kröfum sem hið opinbera regluverk setur okkar.

Í kynjafræðináminu öðlast fólk þekkingu og færni til að greina tungumálið, söguna og samfélagið út frá kynjasjónarmiði. Í náminu er lögð áhersla á umræður í tímum og því fá nemendur þjálfun í að beita þeirri þekkingu sem þeir öðlast í gegnum námsefnið. Námið er stórskemmtilegt, það er óhætt að segja að fólki leiðist ekki í tímum og vegna áherslunnar á umræðu er algengt að fólk tengist samnemendum sínum vel. Lögð er áhersla á að samtvinna kynjasjónarmið margbreytileika á borð við stétt, fötlun, uppruna, kynhneigð og öðrum mismunabreytum og þannig fá nemendur breiðan skilning á samfélaginu. Kynjafræðinámið er hagnýtt nám sem nýtist vel með öðrum greinum þar sem kynjafræðilegt sjónarhorn veitir aukna dýpt og breiðari nálgun á viðfangsefnið.

*Gunnhildur Sigurhansdóttir,
MA í kynjafræði 2014*

Afskipti mín af málefnum hinsegin fólks urðu til þess að ég hóf framhaldsnám í kynjafræði. Ég var þá að vinna að rannsóknum á því sviði, en fannst mig skorta fræðilega þekkingu og saknaði samræðna við annað fræðafólk til að ná þeim árangri sem ég sóttist eftir. Svörin fékk ég í kynjafræðinni því að þar ríkir bæði fjörug og málefnaleg umræða um misrétti og margvíslegan ójöfnuð, sýnilega og falda fordóma sem mæta mannkyni hvern dag. Eftir á að hyggja verð ég að játa að besta gjöfin kom mér nokkuð á óvart: Þegar upp var staðið fann ég að ég var betur í stakk búinn en nokkru sinni fyrr til að andmæla þeirri niðurlægjandi heimssýn sem ríkjandi valdakerfi réttir að okkur hvern dag og snýst um kynjaðan veruleika.

*Þorvaldur Kristinsson,
MA í kynjafræði 2013*

Til þess að jafnréttislög verði ekki dauður lagabókstafur þarf ekki einungis að hleypa lífi í umræðuna heldur einnig að ræða málin af þekkingu. Það gildir um þessa þekkingu eins og aðra að hún er sjaldnast meðfædd og því þarf markvissa jafnréttisfræðslu. Slík fræðsla er lögboðin á öllum skólastigum, hún er nauðsynleg fyrir fjölmargar stéttir í samfélaginu, auk þess að vera gagnleg og skemmtileg fyrir alla sem vilja vinna að réttlæti, jafnrétti og lýðræðislegri þátttöku allra.

Nám með starfi, fjarnám og skiptinám

Námið er skipulagt þannig að það sé hægt að stunda með starfi og í mörgum námskeiðum kynjafræðinnar er boðið upp á fjarnám. Háskóli Íslands er með samstarfssamninga við mikinn fjölda erlendra háskóla, þar sem nemendur sem innritaðir eru í HÍ geta tekið hluta af námi sínu. Mjög algengt er að nemendur í kynjafræði fari utan í skiptinám og hafa þeir helst farið til Bretlands, Hollands og Norðurlanda. Nemendur geta sótt um styrki í NORDPLUS og ERASMUS. Háskóli Íslands er með ERASMUS samstarfssamninga við rúmlega 290 evrópska háskóla og þar að auki í NORDPLUS samstarfi við flesta háskóla á Norðurlöndum. Allar nánari upplýsingar er hægt að nálgast hjá Skrifstofu alþjóðasamskipta HÍ: http://www.hi.is/adalvefur/skrifstofa_althjodasamskipta

Fjölbreyttir atvinnumöguleikar

Námið veitir óteljandi möguleika og fólk með jafnréttis- og kynjafræðimenntun hefur starfað við kennslu og fræðslustörf, fjölmiðla- og upplýsingastörf, verkefna- og starfsmannastjórnun, hjá hagsmunasamtökum og frjálsum félagasamtökum og sem jafnréttisráðgjafar.

Athylisverðar rannsóknir

Nemendur ljúka náminu með 40-60 eininga meistararitgerð um efni að eigin vali. Meðal lokaritgerða sem unnar hafa verið í náminu eru:

- „Þær segja svo margar að það megi bara nauðga“: Birtingarmyndir og áhrif nauðgunarmenningar
- „Þá er hrópað hátt um líf og synd og glæp“: Um rauðsokkur, frjálsar fóstureyðingar og andstöðu
- Í leit að hinsegin rými: Lífssögurannsókn meðal íslenskra homma
- Kynjasambætting í Háskóla Íslands
- Leikskólakennarastarfið í femínísku ljósi. Samskipti kvenna og karla, fagleg þróun og áhrif sveitarfélaga á stöðu og þróun leikskólakennarastarfsins
- Gagnkynhneigt forræði: Að afbyggja eða tilheyra? Um staðalmyndir, afbyggingu og fordóma gegn hinsegin fólki
- Atvinnusköpun í dreifbýli út frá kynjasjónarmiði
- Segðu upphátt hvað þú vilt kona! Bæjarstýrur á Íslandi frá 1957-2012
- „Og er það ekki líka svona öfga oft?“ Upplifun framhaldsskólanema á jafnrétti og femínisma
- „Ég hélt bara að þetta ætti að vera svona“: Reynolds kvenna sem upplifðu kynferðisofbeldi í nánu sambandi sem unglingar
- „Mér er mismunað vegna þess að ég er til“: Sálrænar afleiðingar af misrétti fyrir fatlaðar konur
- Samfélagsábyrð og sjálfbærni í ársskýrslum skipulagsheilda: Kerfisbundin leið til að ná fram markmiðum jafnréttislaða

Sterk tengsl við þjóðlífið

Haustið 2016 var haldið upp á 20 tíu ára afmæli kynjafræðinnar með glæsilegri uppskeruhátíð þar sem mikill fjöldi gesta mætti. Á þeim tíma sem kynjafræðin á að baki hefur hún öðlast mikil og sterk tengsl við þjóðlífið. Núverandi og fyrrverandi nemendur eru afar virkir í þjóðfélagsumræðunni, frjálsum félagasamtökum og öðrum lýðræðishræringum samfélagsins.

Kynjafræðin hentar fólki með alls konar bakgrunn og á öllum aldri. Ég var t.d. lengi á vinnumarkaði áður en ég skellti mér í háskólanám á Bifröst og tók BA gráðu í heimspeki, hagfræði og stjórnmálafræði (HHS). Þar var lögð áhersla mikilvægi þess að öðlast heildarsýn með því að nálgast viðfangsefnin út frá mörgum ólíkum sjónarhornum.

Ég komst að því að sjaldan er allt sem sýnist og að kyn er alltaf grundvallarbreyta. Meistaránámið í kynjafræði opnaði mér enn eina sýn á viðfangsefnin, dýpkaði fræðilega þekkingu mína og jók skilning á flóknum samfélagslegum viðfangsefnum. Námið er heimspekilegt í eðli sínu og þjálfar því vel gagnrýna hugsun. Það er svo bónus að í þessu námi ríkir aldrei lognmolla, enda hluti af náminu að ræða og kryfja umdeild samfélagsmál til mergjar.

*Kristín Anna Hjálmarsdóttir,
MA í kynjafræði 2013*

Hvernig er námið uppbyggt?

Meistaránám í kynjafræði

Námið er 120 einingar og lýkur með 40-60 eininga meistararitgerð. Námið veitir fræðilega, hagnýta og aðferðafræðilega þekkingu til að takast á við kynjafræðileg viðfangsefni og undirbýr nemendur undir rannsóknir í greininni. Nemendur skulu hafa lokið BA-prófi frá Háskóla Íslands eða sambærilegu námi með fyrstu einkunn. Skyldunámskeið eru 40 einingar: KYN101F Almenn kynjafræði (10e), KYN210F Kenningar í kynjafræði (10e), KYN202F Frá bróðurparti til systkinalags: Hagnýting jafnréttisfræða (10e) og aðferðafræðinámskeið (10e) í samráði við umsjónarkennara. Þau sem hafa kynjafræði sem aukagrein í BA-námi taka valnámskeið í staðinn fyrir Almenna kynjafræði og Kenningar í kynjafræði. Valnámskeið eru 40 einingar og MA-ritgerð 40-60 einingar.

Diplómanám í hagnýtri jafnréttisfræði

Námið er 30 einingar og veitir hagnýta þekkingu og undirbúning fyrir störf að jafnréttismálum. Í framhaldi af diplómanáminu geta nemendur sótt um í meistaránámi í kynjafræði. Í náminu er tvö skyldunámskeið (20e): KYN101F Almenn kynjafræði (10e) og KYN202F Frá bróðurparti til systkinalags: Hagnýting jafnréttisfræða (10e). Nemendur velja svo 10 einingar eftir áhugasviði úr stórum hópi valnámskeiða. Diplómanám fæst að fullu metið hjá þeim nemendum sem samþykktir eru inn í meistaránám í kynjafræði.

Sjá nánar í kennsluskra: kennsluskra.hi.is.

KYN101F Almenn kynjafræði • (10e) • Haust

Kennari: Gyða Margrét Pétursdóttir, dósent

Í námskeiðinu er fjallað um helstu viðfangsefni kynjafræða í ljósi gagnrýnnar fjölmenningsræðingju og margbreytileika nútímasamfélaga. Þverfræðilegu sjónarhorni er beitt til að gefa yfirlit yfir stöðu og aðstæður kvenna og karla. Fjallað er um upphaf og þróun kvennabarattu og kynjafræða. Kynnt verða helstu hugtök kynjafræða svo sem kyn, kyngervi, eðlishyggja og mótunarhyggja. Skoðað er hvernig kyn er ávallt samtvinnað öðrum samfélagslegum áhrifabreytum svo sem etniskum uppruna, kynhneigð, trúarskoðunum, fötun, aldri, stétt og fleira. Sérstök áhersla er á Ísland samtímans og kynningu á íslenskum kynja- og margbreytileikarannsóknnum.

KYN202F Hagnýting jafnréttisfræða: Frá bróðurparti til systkinalags • (10e) • Vor

Umsjón: Þorgerður Einarsdóttir, prófessor

Kennari: Finnborg Salome Steinþórsdóttir, Ph.D í kynjafræði, dýdokter og stundakennari

Námskeiðið er hagnýtur undirbúningur fyrir störf í stjórnun, opinberri stjórnsýslu, fræðslu, kennslu, fjölmiðun og önnur sérhæfð störf. Markmið námskeiðsins er að kynna grundvallaratriði jafnréttisfræða. Fjallað er um sögu og merkingu jafnréttishugtaksins, með sérstakri áherslu á samþættingu kynja- og jafnréttissjónarmiða (e. gender mainstreaming). Fjallað er um birtingarform kyns og mikilvægi kynjavitarundar í samfélagslegri umræðu og stefnumótun. Þá eru kynntar hugmyndir um margbreytileika, fjölmenningu og jafnrétti minnihlutahópa. Í nútímasamfélögum eru gerðar síaukna kröfur um þekkingu á jafnréttismálum. Ísland er aðili að alþjóðasamþykktum um jafnrétti og í jafnréttisögum er kveðið á um

kynjasamþættingu í stefnumótun og ákvörðunum á öllum sviðum samfélagsins. Slik samþætting krefst þekkingar á jafnréttismálum og gera jafnréttisög ráð fyrir jafnréttisfræðslu á öllum skólastigum.

KYN211F Kenningar í kynjafræði • (10e) • Vor

Umsjón: Þorgerður Einarsdóttir, prófessor

Kennari: Sunna Kristín Símonardóttir, Ph.D. í félagsfræði og stundakennari

Í námskeiðinu er fjallað um kenningalegan grundvöll kynjafræða og gagnrýnið og þverfræðilegt inntak þeirra. Fjallað er um birtingarform og merkingu kyngervis (e. gender) í tungumáli, samfélagi, vísindum og menningu. Helstu kenningaleg sjónarmið fræðanna eru kynnt og tengsl þeirra við aðferðafræði. Ræddar eru þekkingarfræðilegar og vísindahemspekilegar forsendur gagnrýnins fræðastarfs og nemendur þjálfaðir í að beita fræðilegum hugtökum og aðferðum.

KYN441L MA-ritgerð í kynjafræði • (40–60e)

• Haust, vor og sumar

Lokaverkefni í MA-námi er sjálfstætt rannsóknarverkefni sem nemandi vinnur undir leiðsögn umsjónarkennara. Í verkefninu er tekist á við fræðilega krefjandi viðfangsefni og kenningum beitt á frumlegan hátt.

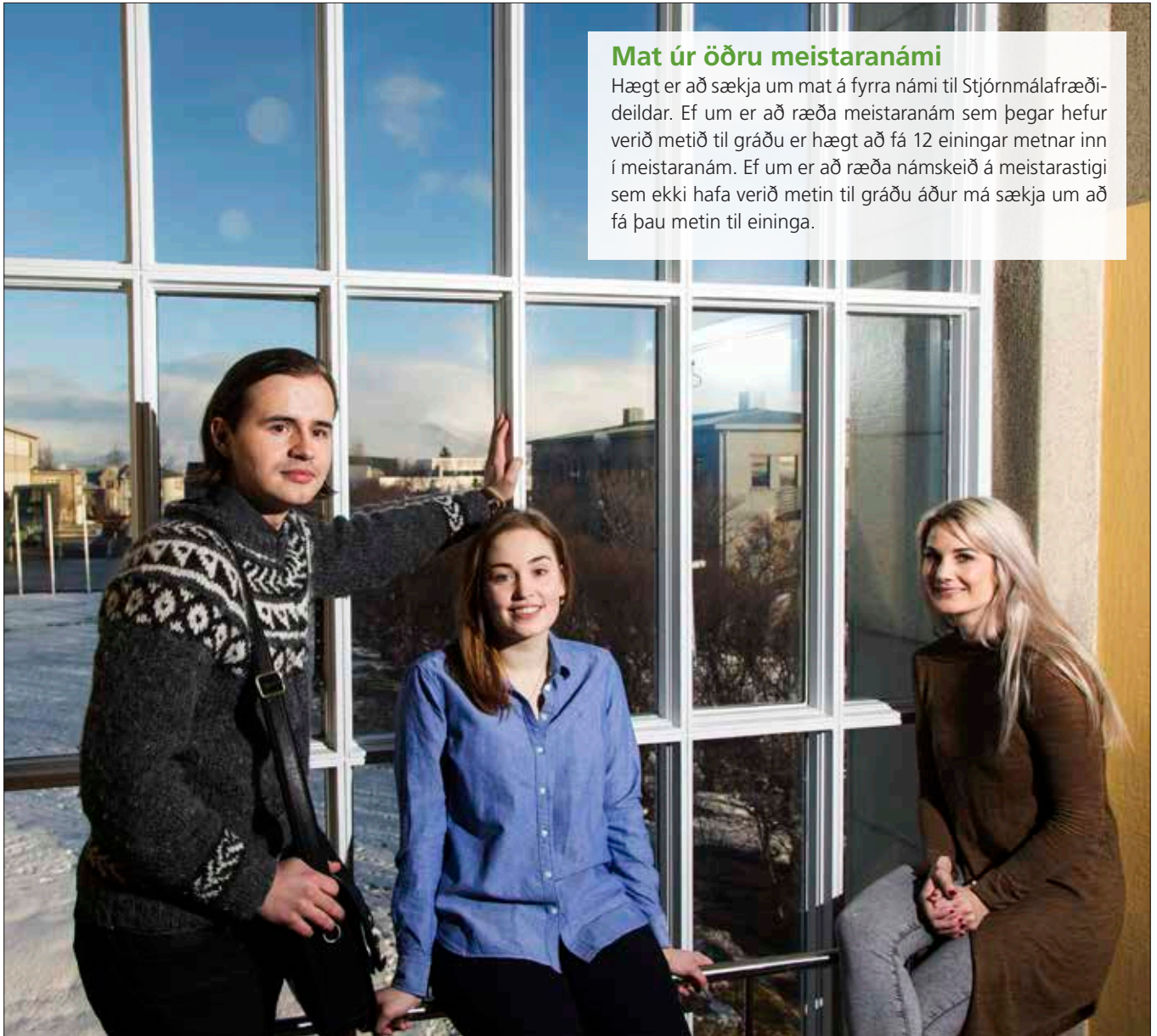
KYN006F Starfsnám í jafnréttisfræði • (6e) • Vor

Nemendur geta fengið 5 vikna starfsþjálfun á vettvangi hagnýts jafnréttisstarfs. Nemendur vinna almenn störf og sérstök verkefni sem tengjast náminu. Kennarar í kynjafræði annast umsýslu með starfsþjálfuninni í samráði við skrifstofu Stjórnmaláfræðideildar.

- Meistaránám
í stjórnmálafræði (120e)
- Doktorsnám
í Stjórnmálafræðideild (210e)

Mat úr öðru meistaranámi

Hægt er að sækja um mat á fyrra námi til Stjórn málafræðideildar. Ef um er að ræða meistaranám sem þegar hefur verið metið til gráðu er hægt að fá 12 einingar metnar inn í meistaranám. Ef um er að ræða námskeið á meistarastigi sem ekki hafa verið metin til gráðu áður má sækja um að fá þau metin til eininga.

Meistaránám í stjórnmálafræði

Spennandi rannsóknartengt nám

Meistaránám í stjórnmálafræði er valkostur fyrir þá nemendur sem hafa hug á að sérhæfa sig í einhverjum af þeim megingreinum stjórnmálafræðinnar sem ekki eru kenndar á sérstökum námsleiðum eins og alþjóðasamskiptum og opinberri stjórnsýslu. Námið er rannsóknartengt og miðar að því að þjálfa nemendur í úrlausn rannsóknarverkefna með frekara nám í huga en jafnframt nýtist námið sem góður grunnur fyrir fjölbreytt störf á vinnumarkaðnum.

Uppbygging námsins

Samsetning námsins er sveigjanleg með það í huga að laga megi áherslurnar að áhugasviði einstakra nemenda. Sameiginlegur kjarni miðar að því að nemendur fái vissa grunnþjálfun í aðferðafræði félagsvísinda, en að öðru leyti velja nemendur námskeið

tengslum við væntanlegt lokaverkefni. Þannig mætti hugsa sér að nemendur fengju að setja saman námskeið sem veiti sérhæfingu í íslenskum stjórnmálum, kosningum, Evrópumálum, opinberri stefnumótun eða samanburðarstjórnmálum svo dæmi séu tekin. Hluta námskeiðanna gæti þó þurft að taka við erlenda háskóla á grundvelli nemendaskiptasamninga.

Misseri við erlendan háskóla

Nemendum sem hafa áhuga á að taka misseri við erlendan háskóla er bent á Skrifstofu alþjóðasamskipta HÍ, en þar er hægt að fá upplýsingar um samstarfsskóla og ERASMUS og NORDPLUS styrki. Huga þarf að skiptinámi strax í upphafi náms. Nánari upplýsingar:

http://www.hi.is/adalvefur/skrifstofa_althjodasamskipta

Meistararitgerðir

Meistararitgerð getur verið allt að 60 einingar og gefur nemanda kost á að vinna viðamikla rannsókn á sérsviði sínu sem veitir góða þjálfun í rannsóknarvinnu. Fyrir nemendur með mikinn áhuga á rannsóknum veitir stór meistararitgerð óviðjafnanlegt tækifæri til að þjálfa hæfni í að leysa úr flóknum rannsóknarviðfangsefnum.

Nánari upplýsingar

Nemendur sem hafa áhuga á að nýta sér þessa möguleika eru hvattir til að hafa samband við Stjórn málafræðideild og fá leiðsögn um næstu skref.

Inntökuskilyrði: Umsækjendur skulu hafa lokið BA-prófi í stjórnmálafræði frá Háskóla Íslands eða hliðstæðu prófi. Að öðru jöfnu er gerð krafa um fyrstu einkunn á BA-prófi.

Doktorsnám við Stjórn málafræðideild

Hægt er að stunda doktorsnám við Stjórn málafræðideild HÍ. Doktorsritgerð er metin til 180 eininga, en auk þess er gerð krafa um 30 einingar í námskeiðum á sérsviði ritgerðar. Leiðbeinandi í doktorsnámi verður að vera fastur kennari Stjórn málafræðideildar. Þeir sem hafa áhuga á að hefja doktorsnám við Stjórn málafræðideild er bent á að hafa samband við deildina til að fá nánari upplýsingar.

Stjórn málafræðinámið hefur nýst afar vel í starfi. Það sem nýtist mér einna best eru þau vinnubrögð sem við áttum að tileinka okkur, læra að efast um alla hluti og mynda sér ekki skoðanir fyrirfram. Það er einnig mikilvægt að þeir sem starfa hjá opinberum aðilum búi yfir þekkingu um íslenska stjórnkerfið, Evrópusamrunann og opinbera stjórnsýslu. Stjórn málafræðin gefur mjög góða innsýn inn í þessi mál og er þar af leiðandi góður grunnur fyrir starf hjá hinu opinbera, t.d. sem bæjarstjóri.

*Hjalti Þór Vignisson,
Sölustjóri hjá Iceland Pelagic, MA í stjórnmálafræði 2004*

Ég fór í meistaránám í stjórnmálafræði vegna þess að mig langaði að sérhæfa mig enn frekar í greininni eftir BA-nám í stjórnmálafræði. Mér fannst alveg ofboðslega gaman í náminu og námskeiðin voru bæði krefjandi og áhuga-verð. Ég tók þá ákvörðun að einbeita mér að sveitarstjórnarstiginu þar sem það er mikið til óplægður akur og ég sé ekki eftir þessari ákvörðun. Námið hefur fært mér víðtæka þekkingu sem ég hef getað beitt í akademískum aðstæðum sem kennari við tvo háskóla og í störfum mínum á vettvangi sveitarstjórnarmála.

*Eva Marín Hlynsdóttir,
dósent, MA í stjórnmálafræði 2004 og Ph.D 2015*

Vestnorræn fræði

- Meistaránám í vestnorrænum fræðum (120e)

Meistaránám í vestnorrænum fræðum

Haustið 2015 hófst kennsla í nýju samnorrænu meistaránámi – *West Nordic Studies, Governance and Sustainable Management*. Um er að ræða samstarfsverkefni Háskóla Íslands, Háskólans á Akureyri, Háskóla Grænlands, Háskóla Færeyja og Nordlands háskólans í Noregi. Kennsla fer alfarið fram á ensku en námið er þverfræðilegt þar sem hver skóli býður upp á ákveðna sérhæfingu. Sú sérhæfing sem stendur þeim nemum sem innrita sig í Háskóla Íslands til boða er *samfélag, náttúra og auðlindir*.

Inngangsnámskeið á Akureyri og misseri við erlendan háskóla

Náminu er sérstaklega ætlað að hvetja til hreyfanleika. Allir nemendur taka sameiginlegt inngangsnámskeið við Háskólann á Akureyri og eru þeir hvattir til að fara til Akureyrar og sitja námskeiðið, þó það sé einnig í boði í fjarkennslu fyrir þá sem sjá sér ekki fært að mæta. Þá er öllum nemendum skylt að dvelja að lágmarki eitt misseri við samstarfskóla í öðru landi. Með því að ferðast um svæðið og dvelja á fleiri en einum stað öðlast nemendur dýpri skilning á viðfangsefnum vestnorrænu samfélaganna og fá á sama tíma einstakt tækifæri til að byggja upp faglegt tengslanet.

Í náminu er lögð áhersla á að efla þekkingu á norðurslóðum, einkum og sér í lagi á sérstöðu vestnorrænu samfélaganna og þeim tækifærum og áskorunum sem þau standa frammi fyrir. Meðal þess sem fjallað er sérstaklega um eru áhrif loftslagsbreytinga, smá samfélög og hagkerfi, áhrif vegalengda og takmarkaðra innviða, atvinnutækifæri, menning frumbyggja, lagalegt umhverfi, samvinna og góðir stjórnsýsluhættir, og leitin að auðlindum.

Samfélag, náttúra og auðlindir

Námsleiðin Samfélag, náttúra og auðlindir, sem í boði er innan Háskóla Íslands, byggir á og sameinar tvö svið sem hafa verið kennd við Háskóla Íslands um árabíl, annars vegar smá-rikiáfræði sem kennd er innan Stjórn málafræðideildar og hins vegar umhverfis- og auðlindafræði sem er þverfræðilegt nám.

Smárikinn og samfélögin á norðurslóðum eru á margan hátt ólík stóru ríkjum á svæðinu, bæði hvað varðar þætti er lúta

að stjórnsýslu og ekki síður menningu. Öll eiga þau það þó sameiginlegt að vera að ganga í gegnum miklar umhverfisbreytingar, margar hverjar af mannavöldum. Í náminu er þverfræðilegri nálgun beitt til að skoða þær áskoranir og tækifæri sem samfélögin á norðurslóðum standa frammi fyrir hvað varðar; umhverfisbreytingar, svo sem bráðnun jökla og hafíss, nýtingu auðlinda, takmarkaðra innviða, mannaúð, smáa stjórnsýslu, stefnumótun og aðgerðir sem beita má til að stuðla að sjálfbærri þróun á vestnorræna svæðinu.

Námið er ætlað þeim sem hafa áhuga á málefnum norðurslóða, og sérstaklega vestnorræna svæðisins, jafnt þeim sem hyggja á frekari rannsóknir eða vilja hafa áhrif á uppbyggingu og stefnumótun á svæðinu.

Að námi loknu eiga nemendur hafa öðlast skilning á flóknu samspili ólíkra þátta sem hafa áhrif á stefnumótun á svæðinu. Nánari upplýsingar er að finna á www.westnordicstudies.org

Inntökuskilyrði

BA/BS eða B.Ed.–próf eða sambærilegt með fyrstu einkunn.

Valnámskeið

Fjöldi valnámskeiða er í boði. Sjá nánar á www.kennsluskra.hi.is

Skyldunámskeið í vestnorrænum fræðum: Samfélag, náttúra og auðlindir

ASK113F Small States and Arctic Governance • (6e) • Haust Kennari: Page L. Wilson, dósent.

The aim of this course is to examine the ability of the public administration in small European states to engage in efficient domestic, regional and international policy-making. The course will start with a literature overview of public administration, governance and small state studies. The Nordic states will be taken as primary examples of how small countries can build an efficient and coherent public administration capable of running a comprehensive welfare states and democratic accountable institutions. Moreover, the Nordic states engagements in regional and

international organization such as the United Nations, the European Union, the Nordic Council and the Arctic Council are analysed in order to determine the ability of small states to implement resolutions and influence their decision-making. The course will offer an insight into how small communities can develop internal competence in areas such as knowledge, initiative and diplomatic coalition and leadership skills. Also, it will examine how they may use their image to further develop their domestic and international capabilities in order to act as norm entrepreneurs in particular policy fields.

STJ301M Small States Theory: Opportunities and Constraints of Small States in the International System

• (6e) • Haust

Kennari: Baldur Þórhallsson, prófessor

The aim of this course is to study the behavior and role of small states in Europe. The course deals with questions such as: What is a small state? Do small states behave differently from larger ones? And how influential are smaller states in international organizations? The course offers an introduction to the literature on the state, the international system and small-state studies. The main emphasis, however, is on the opportunities and constraints facing small states in Europe, i.e. how they are affected by and have responded to the process of European integration, globalization and other domestic and international challenges. Special attention is devoted to the Nordic states and their reactions to European integration. Another particular focus will be on Iceland's position - as a small state - in the international system: notably, how Iceland is affected by and responding to the financial and economic crisis, and Iceland's approach to European integration.

ASK102F • Kenningar í alþjóðasamskiptum • (6e) • Haust

Kennari: Page L. Wilson, dósent

Limited to military transactions and power-play between nation-states and their agents (including armies). The late 20th-early 21st century has seen a broadening-out of the concept of 'security', and a new understanding of how actors of many different kinds can affect it for good or ill. Non-state insurgents in weak states, and terrorists, are now commonly classed as threats: but other non-state players such as NGOs, business, civil society and the media can play positive as well as negative roles. This course provides an introduction to the (fast evolving) ways that analysts and policy-makers now look at non-state actors, and the range of principles and practical solutions put forward for dealing with them. It starts from a developed-world viewpoint but also notes the importance of these challenges for the Southern hemisphere. The course includes sessions outlining the main non-military, or 'functional', dimensions of security that preoccupy Western policy-makers today, such as infrastructure, environment and energy security. It offers tools for tackling the question of how non-state actors impact upon security in its non-military forms, and vice versa.

UAU101F Sjálfbær þróun, stefnumótun umhverfismála og stjórnun náttúruauðlinda • (6e) • Haust

Kennari: Brynhildur Davíðsdóttir, prófessor

Ýmsum aðferðum má beita til að hafa áhrif á lífsstíl fólks og hegðun til að draga úr óæskilegum áhrifum á umhverfið og stuðla að sjálfbærri þróun. Þetta námskeið fjallar um umhverfis og auðlindastjórnun sem hefur að markmiði sjálfbæra þróun. Námskeiðinu er skipt í þrjú hluta. Í þeim fyrsta er fjallað um sjálfbæra þróun og hugtakið skilgreint frá ýmsum sjónarhornum. Sérstaklega er rætt hvort hagvöxtur samrýmist sjálfbærri þróun, hvernig megi samræma hin mörgu markmið sem felast í sjálfbærri þróun, umhverfisvísar og framkvæmd markmiða sjálfbærrar þróunnar. Í öðrum hluta verður fjallað um aðferðir sem notaðar eru við ákvarðanatöku í umhverfis og auðlindastjórnun svo sem ákvarðanagreiningu, kostnaðar- og ábatagreiningu, greiningu kostnaðar og skilvirkni, áhættugreiningu og mat á umhverfisáhrifum. Í síðasta hluta námskeiðsins verða ýmis stjórn-

tæki sem notuð eru til umhverfis- og auðlindastjórnunar kynnt og krufin til mergjar í alþjóðlegu samhengi, bæði hvað varðar hugmyndafræðilegan grunn þeirra og þær aðferðir sem þau byggja á. Þau dæmi sem tekin eru breytast ár frá ári og byggja á áhuga þeirra nemenda sem taka námskeiðið hvert ár, svo sem kvótakerfi, skilgjöld, mengunarskattar og fjölmargmiða stjórnun.

UAU102F Inngangur að umhverfis- og auðlindafræði

• (6e) • Haust

Kennari: Brynhildur Davíðsdóttir, prófessor

Hin öra fjölgun mannkynsins og umsvifin sem henni fylgja hafa á undanförmum áratugum haft gríðarleg og sívaxandi áhrif á náttúruauðlindir og umhverfi. Til þess að skilja þessi áhrif og geta valið réttu leiðirnar til að takast á við þau, þarf að beita þverfræðilegum aðferðum, þar sem gripið er jöfnum höndum til náttúrufræði, félagsfræði, hagfræði, verkfræði og fleiri greina. Áður en nemendur læra um þverfræðilegar aðferðir til að nálgast aðsteðjandi vanda, þurfa þeir að átta sig á því í hverju vandinn er fólgin en það er einmitt markmið þessa námskeiðs. Fjallað verður um umhverfi og auðlindir almennt með áherslu á gildi þeirra fyrir mannkynið og helstu orsakir umhverfivandamála og þýðingu þeirra bæði í íslensku og alþjóðlegu samhengi.

UAU105F Visthagfræði • (2e) • Haust

Umsjónarmaður: Brynhildur Davíðsdóttir, prófessor

Vistfræðileg hagfræði hefur stundum verið kölluð hagfræði sjálfbærrar þróunar. Sjálfbær þróun byggir á þremur meginstöðum – að tryggja áframhaldandi efnahagsvöxt, að tryggja félagslega velferð – án þess að skaða náttúru og vistkerfi heimsins. Því byggir sjálfbær þróun á því að maður og náttúra/vistkerfi eru tengd órjúfanlegum böndum. Mælingar á ástandi náttúru og vistkerfa gefa vísbendingar um að efnahagsvöxtur og fólksfjöldun ásamt tækniþróun hafi undanfarin árhrunduð raskað jafnvægi mikilvægra hringrásá náttúrunnar, og ber mögulegar lofslagsbreytingar þar hæst þessa dagana. En hvernig er hægt að viðhalda heilbrigðum vistkerfum og á sama tíma tryggja áframhaldandi hagsæld og félagslega velferð?

Þetta námskeið mun fjalla um fræðilegan mun á neoklassískri hagfræði og vistfræðilegri hagfræði í nálgun þessara tveggja lína innan hagfræði. Farið í grundvallarhugtök og hugmyndafræði visthagfræði ásamt praktískum dæmum; t.d. græna þjóðhagsreikninga.

UAU107M Hnattrænar loftslagsbreytinga • (6e) • Vor

Umsjónarmaður: Þröstur Þorsteinsson, prófessor

Loftslagsbreytingar eru hnattrænt vandamál og eitt af mest krefjandi umhverfivandamálum líðandi stundar og verður áfram í nánustu framtíð. Síðan 1992 hafa verið margir fundir og samkomulög á vegum Sameinuðu þjóðanna; COP21 árið 2015.

Í námskeiðinu verður farið yfir loftslagsbreytingar frá nokkrum sjónarhornum. Byrjað á að fara yfir helstu gögn og vísindi er tengjast loftslagsbreytingum og líkönum af framtíðar breytingum. Síðan verður fjallað um áhrif og varnarleysi (e. vulnerability) og viðleitni til að draga úr áhrifum og aðlagast loftslagsbreytingum. Einnig er fjallað um málefni eins og loftslagsflóttamenn, mismunandi áhrif eftir kyni og samningaviðræður. Einkunnargjöf byggir á skriflegu verkefni, þátttöku í tímum og kynningum, auk hóperkefna; þar sem aðlögun, framtíðar sviðsmyndir og ástæður loftslagsbreytinga eru skoðuð nánar. Nemendur sem taka þetta námskeið hafa almennt mjög mismunandi bakgrunn og þú munt hafa tækifæri til að læra um loftslagsbreytingar frá mismunandi sjónarhornum.

STJ210F Skiptinám við erlendan samstarfsskóla • Vor

VNF401L MA- ritgerð í vestnorrænum fræðum

• (30e) • Haust, vor, sumar • Vor

Meistara- og diplómanám í fjölmiðla- og boðskiptafræðum

– í samstarfi Háskólans á Akureyri og Háskóla Íslands

Nemendur geta valið hvorn skólann sem er, en mælt er með að velja þann skóla sem auðveldara er að sækja, vegna námskeiða í aðferðafræði.

Upplýsingar fyrir umsækjendur í Háskóla Íslands:

Umsóknarfrestur um meistaranámið er til 15. apríl eða 15. október en diplómanámið til 5. júní eða 30. nóvember.

Rafræn umsóknareyðublöð má nálgast á heimasíðu Háskóla Íslands: www.hi.is

Kostnaður: Árlegt innritunargjald Háskóla Íslands.

Nánari upplýsingar veita:

Elva Ellertsdóttir, deildarstjóri s. 525 4573, netfang: elva@hi.is

Margrét S. Björnsdóttir, aðjúnt s. 525 4254, netfang: msb@hi.is

Valgerður Jóhannsdóttir, aðjúnt og umsjónarmaður meistaranáms í blaða- og fréttamennsku s. 525 4254, netfang: vaj@hi.is

Skrifstofa Stjórn málafræðideildar er til húsa í Gimli, gengið í gegnum Odda við Sturlugötu. Sími 525 4573 eða 525 5445.

Opunartími: Mánud. - föstud. 10:00-12:00 og 13:00-15:30

Kennsluskrá með nánari upplýsingum er að finna á heimasíðu Stjórn málafræðideildar: stjornmal.hi.is

Upplýsingar fyrir umsækjendur í Háskólann á Akureyri:

Umsóknarfrestur um grunn- og framhaldsnám í Háskólanum á Akureyri, jafnt staðarnám, fjarnám og lotunám er til 5. júní.

Sótt er rafrænt um nám á vef háskólans, www.unak.is. Þegar rafrænni umsókn er lokið fær umsækjandi veflykil og getur fylgst með framgangi umsóknarinnar. Athugið að svar við umsókn er einungis rafrænt.

Kostnaður er árlegt skrásetningargjald sem greiðist með greiðsluseðli í netbanka fyrir 10. júlí. Eftir þann tíma reiknast 15% álag. Skrásetningargjald er almennt óafturkræft.

Skrifstofustjóri hug og félagsvísindasviðs er Heiða Kristín Jónsdóttir, sími: 460 8039, fax: 460 8999, heida@unak.is

Nánari upplýsingar á unak.is eða um netfangið unak@unak.is

HÁSKÓLI ÍSLANDS
FÉLAGSVÍSINDASVIÐ

STJÓRN MÁLAFRÆÐI DEILD
FÉLAGSFRÆÐI-, MANNFRÆÐI- OG ÞJÓÐFRÆÐI DEILD

Háskólinn
á Akureyri
FÉLAGSVÍSINDAEILD

Fjölmiðla- og boðskiptafræði

- Meistaránám í fjölmiðla- og boðskiptafræðum (120e)
- Diplómanám í fjölmiðla- og boðskiptafræði (30e)

Velkomin í nám í fjölmiðla- og boðskiptafræðum

Fjölmiðlar eru meðal áhugaverðustu fyrirbæra nútímasamfélaga og lykilkættir í lýðræðislegri stjórnskipun. Ný og aukin þekking á þessu sviði er eitt af brýnustu viðfangsefnum samtímans.

Þess vegna er mikilvægt að efla rannsóknir á fjölmiðlum í íslensku samfélagi. Háskólinn á Akureyri og Háskóli Íslands bjóða í sameiningu upp á meistaranám um fjöl-

miðla og boðskipti. Meginmarkmið námsins er að auka skilning okkar á flóknu, fjölbreyttu og síbreytilegu fjölmiðlaumhverfi – bæði hérlendis og í heiminum öllum.

Námið er heillandi og spennandi kostur fyrir nemendur sem vilja taka virkan þátt í að auka skilning á fjölmiðlum og boðskiptum með því að skapa nýja þekkingu í heimi sem breytist frá degi til dags.

Námsnefnd á fundi: Í námsnefnd meistaránámsins sitja þau Birgir Guðmundsson dósent við Háskólann á Akureyri, Ólafur Þ. Harðarson prófessor við Háskóla Íslands, Ragnar Karlsson aðjúnkt við HÍ og Valgerður A. Jóhannsdóttir aðjúnkt við HÍ. Þau Birgir, Ragnar og Valgerður hafa öll lagt stund á rannsóknir á íslenskum fjölmiðlum um árabíl og fjallað um þá í ræðu og riti.

Meistaránámið í fjölmiðla- og boðskiptafræðum er nýlegt nám í samstarfi Háskóla Íslands og Háskólans á Akureyri. Stjórn- málafræðideild og Félags- og mannvísindadeild HÍ og Félagsvísindadeild HA fengu árið 2012 hvata- og þróunarstyrk frá Samstarfsneti opinberu háskólanna til að þróa sameiginlegt nám á þessu mikilvæga sviði. Í skýrslu starfshóps sem undirbjó námið stendur m.a: „**Mikilvægi fjölmiðla í nútímasamfélögum fer sívaxandi. Í samræmi við það vex þörfin og áhuginn á fræðslu og rannsóknum á fjölmiðlum. Alþjóðlegt rannsóknastarf á þessu sviði hefur vaxið mjög en á Íslandi er brýnt að styrkja rannsóknir á stöðu og áhrifum fjölmiðla. Námið mun auka val nemenda og**

efla rannsóknir og rannsóknarsamstarf deildanna og skólanna, umfram það sem þeir gætu hver í sínu lagi.“

Rannsóknasamvinna þeirra sem að náminu standa og þeirra rannsóknastofnana sem til staðar eru, er líkleg til að aukast með þessu verkefni. Meistaraverkefni nemenda munu einnig geta stuðlað að aukinni þekkingu á sviðinu. Við Háskóla Íslands hefur undanfarin ár verið í boði í fjölmiðlafræði sem aukagrein á BA-stigi og um nokkurra ára skeið meistaránám í blaða- og fréttamennsku. Við Háskólann á Akureyri er kennd fjölmiðlamiðlafræði á BA-stigi. Meistaránámið styður við þær námslínur.

Meginmarkmið námsins og viðfangsefni

- Nemendur öðlist viðtæka þekkingu á þróun og megin-einkennum fjölmiðla og boðskipta og tengslum þeirra við efnahagslíf, menningu og stjórnmál, m.a. út frá kenningum félagsvísinda um völd, áhrif og margbreytileika.
- Nemendur öðlist ítarlega þekkingu og fái þjálfun bæði í meginþingum og eigindlegum rannsóknaaðferðum, með áherslu á þær aðferðir sem helst er beitt í fjölmiðla- og boðskiptafræðum.
- Nemendur kynnist innlendum sem erlendum lykilrannsókn-um í fjölmiðla- og boðskiptafræðum.

Í lokaritgerð sem byggist á frumrannsókn, komi þessir þrjú meginþættir námsins saman.

Hægt er að skoða almenn hæfniviðmið námsins og einstakra námskeiða í kennsluskra HÍ og HA á þeirra vefsvæðum.

Kennarar

Kennarar í náminu koma ma. úr röðum okkar helstu fræðimanna á sviði fjölmiðla- og boðskiptafræða. Af fræðimönnum má nefna Birgi Guðmundsson dósent HA, Kjartan Ólafsson lektor HA, Ragnar Karlsson aðjúnt HÍ og Valgerði A. Jóhannsdóttur aðjúnt HÍ. Úr stjórnmála- og kynjafræði koma þau Silja Bára Ómarsdóttir aðjúnt og Þorgerður Einarsdóttir prófessor. Auk þeirra koma fleiri að valnámskeiðum. Sjá yfirlit yfir kennara aftast í bæklingnum. Aðferðafræðinámskeiðin eru kennd af sérfræðingum hvors skóla.

Fjölmiðla og boðskiptafræði verður stöðugt mikilvægari námsgrein og vettvangur fræða og rannsókna. Fjölmiðlavæðing samtímans er teygir sig inn í alla kima mannlegra samskipta og þekking og skilningur á boðskiptum í öllum sínum myndum hefur aldrei verið mikilvægari en einmitt núna. Nám á framhaldsstigi á þessu sviði er því svar við kalli tímans og gæti til dæmis verið upplagt framhald af grunnnámi í fjölmiðlafræði við HA.

Sigrún Stefánsdóttir fyrrv. forseti hug- og félagsvísinda-sviðs Háskólans á Akureyri og fjölmiðlakona

Fjölmiðla- og boðskiptafræði heilla rannsakendur vegna gífurlegs mikilvægis fjölmiðlanna fyrir samheldni og samvitund nútímapjóðfélaga. Hinar byltingarkenndu breytingar sem hafa orðið á fjölmiðla- og boðskiptaháttum á síðustu árum, kalla ekki síður á rannsóknir. Á aðeins einni kynslóð hefur þunglamalegum einstefnumiðlum verið stjakað til hliðar af gagnvirkum, örskjótum samfélagsmiðlum. Þessu þarf að fylgjast með.

Þorbjörn Broddason prófessor emeritus

Við lifum nú tíma þar sem fjölmiðlun skiptir meira máli en nokkru sinni fyrr. Með samruna fjölmiðla, tölvutækni og fjarskipta hefur fjölmiðlalandslagið breyst til muna og nýir miðlar litið dagsins ljós. Þessi veruleiki kallar á áleitnar spurningar um tjáningarfrelsið og friðhelgi einkalífs, ábyrgð á ummælum, lög-sögureglur og stöðu og framtíð tungumála á fámennum málsvæðum. Mikilvægi rannsókna á sviði fjölmiðlunar hefur því sjaldan verið meira en nú.

Karl Axelsson dósent og fyrrv. formaður fjölmiðlanefndar

Fjölbreyttir atvinnumöguleikar þeirra sem ljúka MA-námi í fjölmiðla- og boðskiptafræðum

Auk rannsókna, greininga, upplýsingamiðlunar eða kennslu á vegum stofnana og fyrirtækja veitir námið góðan undirbúning undir ráðgjafar- og stjórnunarstörf á fjölmiðlum eða tengdum stofnunum, hjá alþjóðastofnunum, stjórnmalaflokkum, auglýsinga- og kynningafyrirtækjum, samtökum eða fyrirtækjum sem eiga mikið undir samstarfi við fjölmiðla.

Í fjölmiðla- og boðskiptafræðum er m.a. spurt:

- Að hvaða leyti getur eignarhald haft áhrif á innihald fjölmiðla?
- Hvernig eiga fjölmiðlar að sinna aðhaldshlutverki sínu gagnvart stjórnvöldum?
- Hvað ræður fréttamati fjölmiðla?
- Hvaða áhrif hafa efnahagsþrengingar undanfarinna ára á heimsvísu haft á fjölmiðlun?
- Hvaða áhrif hafa Wikileaks og sambærilegar síður haft á alþjóðasamfélagið?
- Hver eru áhrif netsins og samfélagsmiðla á hefðbundnari fjölmiðla?
- Hvernig notar fólk fjölmiðla í dag?
- Hvers vegna ræða fjölmiðlar oftast við karla en konur?
- Hvernig fjalla fjölmiðlar um stríð?

Munur á námi í fjölmiðla- og boðskiptafræðum og í blaða- og fréttamennsku

Fjölmiðla- og boðskiptafræði og meistaranám í blaða- og fréttamennsku eiga sitt hvað sameiginlegt en eru líka um margt ólíkar námsleiðir.

Í fjölmiðla- og boðskiptafræði er áherslan á að mennta fólk til þess að rannsaka fjölmiðla, t.d. áhrif þeirra í samfélaginu í víðum skilningi, tengsl við valdaöfl, innihald þeirra, rekstrarumhverfi, vinnubrögð, áhrif tækniþróunar og nýrra miðla o.s.frv. Fjölmiðlafræðingar fást m.a. við rannsóknir á því hvað ræður fréttamati, fjölmiðlastefnu stjórnvalda, hvernig fólk notar fjölmiðla, um lýðræðislegt hlutverk fjölmiðla og fleira og fleira. Viðfangsefnin eru óþrjótandi, en það vantar rannsóknir á þessu sviði hér á landi. Markmiðið með nýja fjölmiðlafræðináminu er því ekki síst að mennta nemendur með mikla rannsóknahæfni.

Í blaða- og fréttamennsku er áherslan á hagnýtt nám sem býr fólk undir störf við margskonar miðlun. Nemi í blaða- og fréttamennsku lærir m.a. að byggja upp og skrifa fréttir og greinar og miðla upplýsingum á margskonar formi.

Í Háskóla Íslands eru nokkur námskeið sameiginleg báðum námsleiðum, sem báðar eru á meistarastigi; kenningar í fjölmiðla- og boðskiptafræðum, námskeið um íslenskt fjölmiðlaumhverfi og stafræna miðla. Nemendur HÍ í fjölmiðlafræði geta einnig tekið í vali hagnýt námskeið í blaða og fréttamennsku, t.d. *Fréttamennska I og II*, *Ljósvakamiðlar* og *Netmiðlun*. Þau námskeið eru hins vegar ekki í boði í fjarnámi.

Sjá einnig á næstu bls. um BA-nám í fjölmiðlafræði í Háskólanum á Akureyri.

Fjarnám og hluti meistaranámsins tekinn erlendis

Öll fræðileg námskeið í skyldu og bundnu vali verða boðin bæði sem stað- og fjarnámskeið. Þau eru kennd við annað hvort HÍ eða HA, en umtalsverð reynsla er af fjarnámi í báðum skólum. Mögulegt er fyrir nemendur utan höfuðborgarsvæðis eða Akureyrar að nýta sér fjarnám til að ljúka diplómanámi alfarið í fjarnámi (Sjá uppbyggingu þess á bls. 45).

Mögulegt er einnig fyrir nemendur að nýta sér samninga við erlenda háskóla svo og Erasmus og Nordplus styrki til að taka námskeið eða námsmisseri erlendis. Það verða nemendur þó sjálfir að kynna sér með aðstoð umsjónarmanna námsins í HÍ og HA og skrifstofu alþjóðasamskipta í háskólunum.

Hverjum er námið ætlað – forkröfur

Námið er öllum opið sem hafa lokið amk. BA-, BS- eða BEd-prófi með fyrstu einkunn. Þeir sem ekki hafa 1. einkunn geta byrjað í diplómanámi (30 ECTS) og ná í þeir 1. einkunn þar, geta þeir haldið áfram í MA nám. Námskeið í diplómanámi eru metin inn í MA-námið.

Meistaránámið sem framhald af BA-námi í fjölmiðlafræði við HA

Við Háskólann á Akureyri er í boði nám í fjölmiðlafræði til BA prófs sem kennt er bæði í stað- og fjarnámi. Áherslur þess náms eru á blaða- og fréttamennsku annars vegar og hins vegar á kenningar og sögu fjölmiðla hins vegar. Það nám gefur almennan grunn fyrir þetta framhaldsnám í boðskipta- og fjölmiðlafræði og myndar heildstætt námsframboð.

Íslenskar rannsóknir á fjölmiðlum

Fjölmiðlar og áhrif þeirra, félagsleg, menningarleg og pólitísk, eru meðal brýnustu rannsóknarefna í íslensku samfélagi. Slíkum rannsóknum hefur lengi verið sinnt á nokkrum stöðum, en mikilvægt er að samhæfa þá starfsemi og styrkja. Markmið meistaranáms í fjölmiðla- og boðskiptafræðum er ekki síst að efla rannsóknir á þessari lykilstöð okkar samfélags.

Meðal þeirra rannsókna sem gerðar hafa verið á íslenskum fjölmiðlum má nefna:

- Áhrif markaðsvæðingar á innihald fjölmiðla
- Fagmennska í fjölmiðlum – blaðamenn sem fagstétt
- Fjölmiðlanotkun barna og unglinga
- Fjölmiðlar og íþróttir
- Konur og fjölmiðlar. Ísland í alþjóðlegri fjölmiðlavöktun
- Þróun, staða og frammistaða hljóðvarps og sjónvarps í almannajónustu
- Fjölmiðlar á almannavettvanginum
- Nærfjölmiðlun og samfélagssamheldni (félagsauður)
- Samkeppni og samþjöppun á fjölmiðlamörkuðum
- Söguleg arfleidd íslenskra fjölmiðla
- Stjórnsmál, hefðbundnir fjölmiðlar og nýmiðlar
- Umfjöllun fjölmiðla um fjármálafyrirtæki fyrir hrun

Eftir hátt í tveggja áratuga starf í fjölmiðlum kviknaði hjá mér áhugi á að fara í frekara nám, og þá gjarnan fjölmiðlatengt. Diplómanámið í fjölmiðla- og boðskiptafræðinni fannst mér tilvalið, enda ekki alveg tilbúinn að fara út í mastersnám á þeim tímapunkti. Ég sá námið einkum sem tæki til að horfa á starfsvettvang minn frá öðru sjónarhorni en ég væri vanur. Ég gat tekið það á þannig að hraða í fjarnámi að ég gat stundað það með vinnu. Námið hefur algerlega staðið undir þeim væntingum sem ég hef gert og vakið mig betur til umhugsunar um áhrif fjölmiðla á samfélagið. Þetta mun örugglega hjálpa mér í mínu starfi sem fréttamaður.

Hallgrímur Indriðason fréttamaður á RÚV og nemi í fjölmiðla- og boðskiptafræðum

Uppbygging meistara- og diplómanáms í fjölmiðla- og boðskiptafræðum

Nemendur í meistaranámi í fjölmiðla- og boðskiptafræðum og nemendur í meistaranámi í blaða- og fréttamennsku við HÍ taka tvö sameiginleg fræðileg grunnnámskeið. Eftir það má líta svo á að námið í HÍ skiptist í tvær línur, annars vegar í meistaranám í fjölmiðla- og boðskiptafræðum og hins vegar í blaða- og fréttamennsku. Nemendur fá ráðleggingar um val umfram það sem tekið er fram í námskeiðslýsingum hér að aftan.

Meistaránám, uppbygging

- Fræðilegur grunnur, skyldunámskeið og bundið val (36 ECTS)
- Aðferðafræðilegur grunnur (30 ECTS)
- Valnámskeið (24 ECTS)
- Lokaritgerð (30 ECTS). Hægt er að sækja um til viðkomandi deilda HA og HÍ að vinna 60 ECTS rannsóknarverkefni og sleppa þá valnámskeiðum.

Diplómanám, uppbygging

Boðið er 30 ECTS diplómanám í fjölmiðla- og boðskiptafræðum. Nemendur taka tvö skyldunámskeið, þau tvö fyrstu sem talin eru upp hér fyrir aftan og þrjú valnámskeið úr öðrum námskeiðum námsleiðarinnar. Námskeið í diplómanámi eru metin inn í MA nám að því tilskildu að nemandi nái tilteknum árangri og kjósi að halda námi áfram til meistaraáráðu.

Skýrsla Rannsóknarnefndar Alþingis um aðdraganda og orsakir falls íslensku bankanna 2008 sýnir það svart á hvítu að það er veruleg þörf á því að meiri áhersla sé lögð á það hér á landi að rannsaka starfsemi fjölmiðla og þeim veitt aðhald. Þetta nám getur lagt grunninn að því og fjórða valdið fái það aðhald sem það þarf á að halda.

Guðrún Hálfðánardóttir blaðamaður á mbl.is

Rannsóknir og nám á þessu sviði er mjög mikilvægt. Með tilkomu netsins hefur aðgangur almennings að upplýsingum aldrei verið meiri og um leið opnast nýjar leiðir til áhrifa og þátttöku. Aukinn skilningur á þessari þróun er ekki aðeins lykillinn að fræðilegri umræðu heldur gerir hann okkur í stakk búin til að taka virkari þátt í mótun samfélags 21. aldarinnar.

Baldvin Þór Bergsson dagskrárstjóri nýmiðla og Rásar 2

Námskeiðslýsingar

Fræðilegur grunnur – skyldunámskeið og bundið val (36 ECTS)

Þessi námskeið eru öll sameiginleg nemendum í HA og HÍ.

Skyldunámskeið í fræðilegum grunni (24 ECTS)

BLF211F Fjölmiðlaumhverfið á Íslandi í alþjóðlegu samhengi (6 ECTS)

Einnig skyldunámskeið fyrir meistaranema í blaða- og fréttamennsku við HÍ Kennit í HÍ á vormisseri 2019. Kennit í fjarnámi.

Kennari: Ragnar Karlsson aðjúnkt

Í námskeiðinu verður fjallað um sögu og þróun íslenskra fjölmiðla. Fjallað verður um meginþætti íslenskra fjölmiðlakerfisins og sjónum einkum beint að samspili þess við stjórnmála- og efnahagsumhverfið. Skoðaðar verða helstu kenningar og rannsóknir á fjölmiðlakerfum og meginþætti og þróun íslenskra fjölmiðla sett í samhengi við einkenni og þróun fjölmiðla í öðrum ríkjum. Leitast verður við að svara spurningum um að hvaða leyti þróunin hér á landi hefur verið lík þróuninni annarsstaðar og að hvaða leyti íslenskir fjölmiðlar skera sig úr, meðal annars vegna smáðar markaðarins. Velt verður upp spurningum um áhrif eignarhalds, samkeppni, samþjöppunar og samruna ólíkra tegunda fjölmiðla á íslenskum fjölmiðlamarkaði.

BLF112F Kenningar í fjölmiðla- og boðskiptafræðum (6 ECTS)

Einnig skyldunámskeið fyrir meistaranema í blaða- og fréttamennsku við HÍ Kennit í HÍ á haustmiseri 2018. Kennit í fjarnámi.

Kennari: Ragnar Karlsson aðjúnkt

Markmið námskeiðsins er að veita nemendum innsýn í nokkrar klassískar kenningar og skrif nútímahöfunda um þátt boðskiptanna og mismunandi boðskiptahátta í þróun og virkni samfélagsins. Vikið verður að kenningum nokkurra helstu kenningasmíða boðskipta- og fjölmiðlarannsóknna og skyggst í frumtexta þeirra. Jafnframt verður fjallað um eðli, þróun og viðfangsefni fjölmiðlarannsóknna og sérstöðu fjölmiðlafræða innan félagsvísinda. Tekin verða dæmi af mismunandi rannsóknnum, erlendum og innlendum, með hliðsjón af ólíkum kenningum og viðfangsefnum.

BLF113F Samfélags- og nýmiðlar (6 ECTS)

Samkennt með FÉL323G

Kennt á haustmiseri 2018. Kennit í fjarnámi.

Kennarar: Ragnar Karlsson aðjúnkt og Arnar Eggert Thoroddsen, aðjúnkt og dr. nemi

Markmið námskeiðsins er að veita nemendum innsýn í kenningar og rannsóknir á notkun og áhrifamætti fjölmiðla og um starfshætti þeirra og framleiðslu fjölmiðlaefnis. Yfirlit verður veitt um nokkrar helstu kenningar um notkun og áhrif fjölmiðla og greint frá niðurstöðum rannsókna þar að lútandi. Jafnframt verður greint frá kenningum og rýnt í niðurstöður innlendra og erlendra rannsókna á samspili ytri og innri áhrifaþátta á starfsemi og frammistöðu fjölmiðla. Sjónum verður m.a. beint að ólíkum fjölmiðlatextum og greiningu þeirra, framleiðslu fjölmiðlaefnis og stöðu fjölmiðlafólks innan fjölmiðlanna. Fjallað verður m.a. um rannsóknir og kenningar um „kóðun“ (e. *encoding*) og „afkóðun“ (e. *decoding*), fagbindingu, sjálfstæði og óhæði fjölmiðlafólks, fréttavali og fréttamat, hlutlægni, dagskrárvald, innrömmunaráhrif og þagnarsvelginn.

BLF314F Stafrænir miðlar (e. Digital media) (6 ECTS)

Einnig í bundnu vali fyrir meistaranema í blaða- og fréttamennsku við HÍ Kennit í HÍ haustmiseri 2018. Kennit í fjarnámi.

Umsjón: Ragnar Karlsson, aðjúnkt

Í námskeiðinu er sjónum beint að stafrænum miðlum með sérstaka áherslu á félagsmiðla. Litið verður á stafræna miðla í sögulegu samhengi og hvaða áhrif boðskiptamynstur þeirra hefur á fagaðila, neytendur og notendur. Í fyrri hluta námskeiðsins verða helstu kenningar útskýrðar og settar í samhengi við viðurkenndar aðferðir. Síðari hluti námskeiðsins byggir á dæmum sem sýna helstu einkenni stafrænna miðla. Má þar nefna samspil stafrænna miðla og fjölmiðla, regluverk og viðskiptamódel félagsmiðla, áhrif stafrænna miðla á einkalíf og opinbera umræðu, áhrifamátt og dreifingarhæfni félagsmiðla og hvernig þeir skilyrða þátttökumöguleika notenda.

Bundið val í fræðilegum grunni (12 ECTS)

Nemandi velur tvö námskeið af eftirfarandi þremur, sem hluta af skyldunámskeiðum í fræðilegum grunni. Nemandi getur valið öll námskeiðin og er þá eitt námskeiðið almennt val.

STJ376 Stjórnmál og fjölmiðlar (Political Communication) (Samkennt með Fjölmiðlarýni I, FJR0176) (6 ECTS)

Kennt við HA haustmiseri 2018. Kennit í fjarnámi.

Kennari: Birgir Guðmundsson dósent

Í námskeiðinu er skoðað samspil fjölmiðla og stjórnmála. Farið er yfir stöðu fjölmiðla sem upplýsingakerfis lýðræðis og þá þætti sem hafa haft áhrif á mótun fjölmiðlakerfisins í lýðræðisríkjum. Samskipti stjórnmála og fjölmiðla eru sérstaklega skoðuð í ljósi fagvæðingar blaðamennsku og stjórnmálalagaráttunnar og byggt á hugmyndum um „þriðja skeið pólitískrar boðmiðlunar“. Tilkoma samfélagsmiðla og annarra nýrra fjölmiðlagátta sem nýrra möguleika í pólitískri boðmiðlun er sérstaklega könnuð og leitað svara við þeirri spurningu hvort bylting í fjölmiðlataekni, auðveldara aðgengi og sprenging í fjölda fjölmiðlagátta hafi breytt grundvallarhugsun varðandi pólitíska boðmiðlun. Skoðaðar eru innlendar og erlendar rannsóknir um þetta efni.

BLF215F Birtingarmyndir valds: Stjórnmál, fjölmiðlar og menning (6 ECTS)

Kennarar: Arnar Eggert Thoroddsen, aðjúnkt og dr. nemi og Silja Bára Ómarsdóttir aðjúnkt

Í námskeiðinu er skoðað hvaðan hugmyndir okkar um „raunveruleikann“ koma. Fjallað er um menningarlegar hliðar hnattvæðingar, samruna ólíkra heima og kannað hvaða félagslegu rými eru til og eru að verða til í gegnum fjölbreytt samskipti, t.d. alþjóðlegan fréttaplutning og poppmenningu. Þau skilaboð sem birtast í þessu efni eru afbyggð með aðstoð kenninga sem líta á ráðandi hugmyndafræði sem valdataeki. Námskeiðið byggir á alþjóðasamskiptum, menningarfræðum og fjölmiðlafræðum og póst-móðernískum, femínískum og marxískum kenningum. Auk hefðbundins lesefnis verður fjölmiðlaefni greint, s.s. fréttir, auglýsingar, kvikmyndir og tónlist. Í námskeiðinu öðlast nemendur færni til að lesa úr þeim óbeinu skilaboðum sem dynja á þeim úr fjölmiðlum og verða þannig gagnrýnni borgarar hnattvædds síðnútímasamfélags.

KYN203F Hagnýting jafnréttisfræða: Kyn og margbreytileiki í fjölmiðlum (6 ECTS)

Námskeiðið er samkennt með námskeiðinu KYN202F:

Hagnýting jafnréttisfræða: Frá bróðurparti til systkinalags (10 ECTS).

Kennt árlega á vormisseri í HÍ. Kennt í fjarnámi.

Umsjón: Þorgerður Einarsdóttir prófessor

kennarar: Þorgerður Einarsdóttir prófessor og Kennari: Þorgerður Einarsdóttir prófessor

Markmið námskeiðsins er að kynna grundvallaratriði jafnréttisfræða, sögu og merkingu jafnréttishugtaksins, og samþættingu kynja- og jafnréttissjónarmiða (e. gender mainstreaming) í samfélagslegri umræðu og stefnumótum. Nemendur gera hagnýtt verkefni um kyn, margbreytileika og minnihlutahópa í fjölmiðlum. Í nútímasamfélögum eru gerðar síauknar kröfur um þekkingu á jafnréttismálum, ekki síst á sviði fjölmiðlunar. Ísland er aðili að alþjóðasamþykktum þar sem kveðið er á um jafnrétti í fjölmiðlum. Í fjölmiðlalögum er kveðið á um upplýsingagjöf um birtingarmyndir kynja í fjölmiðlum og kynjahlutföll starfsfólks á fjölmiðlum.

Aðferðafræði - skyldunámskeið (30 ECTS)

Námskeiðin í þessum flokki eru kennd bæði við Háskólann á Akureyri og Háskóla Íslands. Nemendur sem innritast í HÍ taka aðferðafræðinámskeiðin þar og nemendur HA taka sömu námskeiði HA. Eitt námskeið er þó sameiginlegt en það er námskeiðið *Aðferðir í fjölmiðlarannsókn*, sem kennt er í fjarnámi frá HA.

Nemendur sem hafa lokið umtalsverðri aðferðafræði í fyrra námi geta sótt um til deildar viðkomandi skóla að taka í stað neðangreindra námskeiða í meginlegri og eiginlegri aðferðafræði, framhaldsnámskeið í aðferðafræði eða önnur valnámskeið í samráði við deild.

FOM001F Meginleg aðferðafræði (10 ECTS)

Kennt árlega á haustmisseri í Háskóla Íslands. Ekki í fjarnámi.

Æskilegt að nemendur taki þetta á 1. misseri.

Kennari: Kristjana Stella Blöndal, dósent

Meginefni námskeiðsins eru meginlegar rannsóknaraðferðir og tölfræði sem notuð eru í félags- og mannvísindum. Fjallað er um helstu rannsóknarsnið, úrtaksfræði og gerð spurningalista. Í tölfræðihluta er farið í lýsandi tölfræði og ályktunartölfræði og er ítarleg kynning á dreifigreiningu og aðhvarfsgreiningu. Nemendur vinna verkefni í tölfræðilegri úrvinnslu gagna með SPSS forritinu samhliða fyrirlestrum. Nemendur geta unnið með gagnsöfn að eigin vali. Nemendur í fjölmiðlafræði vinna með gagnagrunna af því sviði.

Meginlegar rannsóknir MER0110120 (10 ECTS)

Kennt árlega á haustmisseri í Háskólanum á Akureyri

Æskilegt er að nemendur taki þetta á 1. misseri

Umsjónarkennari: Ragnheiður Harpa Arnardóttir dósent

Námskeiðslýsing: Fjallað verður ítarlega um meginlegar rannsóknaraðferðir, þar sem tölfræði og aðferðafræði er fléttað saman. Lögð er áhersla á að veita grunnþjálfun í gerð rannsóknaráætlunar. Einnig er áhersla á fræðilega og hagnýta tölfræði þar sem nemendur læra útreikninga ásamt túlkun tölfræðilegra niðurstaðna og að nota SPSS- tölfræðiforritið.

STJ203F • Eiginleg aðferðafræði (6 ECTS)

Kennt við Háskóla Íslands, vormisseri 2019, bæði fjarnámi og staðbundnar lotur.

Umsjón: Maximilian Conrad dósent

Í námskeiðinu öðlast nemendur grunnfærni í framkvæmd eiginlegra rannsókna, sérstaklega eiginlegra viðtala. Einnig er fjallað um söfnun fyrirbyggjandi eiginlegra gagna. Í námskeiðinu er gerð grein fyrir ólíkum leiðum við greiningu eiginlegra gagna, þ.m.t. innihalds- og orðræðugreiningu, og öðlast nemendur færni í greiningu gagna samkvæmt þeim. Í námskeiðinu vinna nemendur verkefni sem tengjast lokaverkefnum eftir því sem við á og við verður komið.

Námskeiðið er stað- og fjarkennt og byggir á virkri þátttöku nemenda sem vinna verklegar æfingar í staðlotum.

Verkefni Eigindleg aðferðafræði (4 ECTS)

Auk námskeiðsins STJ203F, hér fyrir ofan, sem er 6 ECTS munu nemendur í fjölmiðla- og boðskiptafræðum vinna verkefni 4 ECTS undir leiðsögn.

Eigindlegar rannsókir EIR 0155100 (10 ECTS)

Kennt árlega á vormisseri í Háskólanum á Akureyri bæði í fjarnámi og staðnámi.

Æskilegt er að nemendur HA taki þetta á 2. námsmisseri

Umsjónarkennari: Sigríður Halldórsdóttir prófessor

Viðfangsefni námskeiðsins er að kynna eigindlegar rannsóknir og rannsóknaraðferðir ásamt fræðilegum forsendum þeirra, takmörkum þeirra og kostum. Nemar kynnast helstu þáttum eigindlegar aðferðafræði og læra til verka við að beita eigindlegum rannsóknaraðferðum í eigin verkefnum svo sem að afla gagna og greina þau. Þeir öðlast þekkingu á ýmsum viðfangsefnum og álitamálum sem tengjast eigindlegum rannsóknum svo sem siðfræðilegum þáttum og um réttmæti og áreiðanleika. Nemar læra að nýta sér eigindlegar rannsóknir í eigin verkefnum.

Námsmat: Ýmis verkefni

BLF317F Aðferðir í fjölmiðlarannsóknnum og aðhvarfslíkön

Kennt á haustmisseri 2018.

Kennari: Kjartan Ólafsson lektor

Markmið námskeiðsins er að nemendur kynnist nokkrum algengustu aðferðum sem notaðar eru í fjölmiðlarannsóknnum ásamt því að hljóta þjálfun í gerð og túlkun aðhvarfslíkana. Fjallað er um hvernig viðfangsefni fjölmiðlarannsóknna eru aðgerðabundin og leyst með aðferðum félagsvísinda. Sérstaklega er fjallað um innihaldsgreiningu og orðræðugreiningu og þessar aðferðir tengdar við raunveruleg dæmi. Ennfremur er fjallað um aðhvarfsgreiningu og þá möguleika sem sú aðferð gefur til úrvinnslu á megindlegum rannsóknargögnum.

BLF315F Rannsóknaráætlanir og skrif meistararitgerða (3 ECTS)

Námskeiðið er hluti af námskeiðinu STJ302F Rannsóknir í opinberri stjórnsýslu og alþjóðasamskiptum

Kennt árlega í HÍ á haustmisseri. Nemendur taki á 2. ári.

Kennari: Eva Marín Hlynsdóttir, lektor

Í námskeiðinu er farið yfir verklag við gerð fræðiritgerða og uppbyggingu þeirra. Nemendur vinna rannsóknaráætlun fyrir lokaritgerð.

Valnámskeið (24 ECTS)

Nemendur geta tekið valnámskeið í tengdum greinum. Mismunandi er eftir háskólum hvaða valnámskeið koma til greina og takmarkað er hvað er í boði í fjarnámi.

BLF204M Fjölmiðlar og menning á tímum hnattvæðingar (6e)

Kennt á vormisseri 2019.

Kennari: Ragnar Karlsson, aðjúnt

Markmið námskeiðsins er að nemendur kynnist helstu kenningum og rannsóknum um áhrif hnattvæðingar á flæði fjölmiðlaefnis og menningar. Fjallað er um alþjóðlega- svæðisbundna- og ríkjabundna markaði fyrir fjölmiðlaefni mismunandi fjölmiðla, áhrif hnattvæðingar á „þjóðlegra“ menningu og viðbrögð stjórnvalda við auknu flæði útlands fjölmiðlaefnis og erlendra menningarstrauma. Fjallað er einnig um þau tæknilegu, hagrænu og pólitísku öfl eru að baki auknu flæði fjölmiðlaefnis milli landa. Sjónum verður m.a. beint að tilraunum Evrópusambandsins til að byggja upp innri markað á sviði fjölmiðlunar og fjallað verður um stöðu íslenskrar menningar í kjölfar óhefts flæðis fjölmiðlaefnis þvert á landamæri.

Möguleikar á valnámskeiðum við Háskóla Íslands

Til greina koma m.a. öll meistaranámskeið í opinberri stjórnsýslu, alþjóðasamskiptum og kynjafræði. Þar má nefna m.a. námskeiðið *Stefnumiðuð almannatengsl*, sem boðið er í fjarnámi. Nemendur geta tekið sem val framhaldsnámskeið í aðferðafræði og hagnýt námskeið í blaða og fréttamennsku, td. *Fréttamenska I og II*, *Ljósvakamiðlar* og *Netmiðlun*. Þau námskeið eru hins vegar ekki í boði í fjarnámi. Nemendur í fjölmiðla- og boðskiptafræðum geta sótt námskeið Lagadeildar HÍ LÖG141F *Fjölmiðla-réttur* (6 ECTS) sem kennt er á vormisseri. Þar er farið yfir hinar helstu réttarreglur, sem gilda hér á landi um starfsemi fjölmiðla og um hvers kyns útgáfustarfsemi í víðum skilningi (þó ekki um höfundarétt). Verður bæði fjallað um ólögbundnar réttarreglur á þessu sviði sem lögfestar. Sérstök áhersla verður lögð á mikilvægi fjölmiðla í nútíma þjóðfélagi og gildi þess, að starfsemi þeirra fari að lögum og heppilegum venjum og öðrum ólögbundnum meginreglum. Jafnframt verður lögð áhersla á siðferðilega ábyrgð fjölmiðla og á réttarstöðu borgaranna gegn óvandaðri eða misvísandi umfjöllun um málefni einstaklinga eða lögaðilja. Að meginstefnu verður miðað við íslenskan rétt en jafnframt höfð hliðsjón af erlendum réttarreglum á þessu sviði, sem áhugaverðar eru til samanburðar. Kennari er Karl Axelsson dósent.

Gerð er krafa um frumrannsókn á þessu sviði, enda er einn megintilgangur námsins að efla rannsóknir í fjölmiðla- og boðskiptafræðum. Hægt er að sækja um til deilda viðkomandi skóla að vinna 60 ECTS rannsóknarverkefni, lokaritgerð og sleppa þá valnámskeiðum.

Lokaritgerð (30 ECTS)

Gerð er krafa um frumrannsókn á þessu sviði, enda er einn megintilgangur námsins að efla rannsóknir í fjölmiðla- og boðskiptafræðum. Hægt er að sækja um til deilda viðkomandi skóla að vinna 60 ECTS rannsóknarverkefni, lokaritgerð og sleppa þá valnámskeiðum.

Meistaránám í fjölmiðla- og boðskiptafræðum er samstarfsverkefni**HÁSKÓLI ÍSLANDS
FÉLAGSVÍSINDASVIÐ**

STJÓRN MÁLAFRÆÐI DEILD
FÉLAGSFRÆÐI-, MANNFRÆÐI- OG ÞJÓÐFRÆÐI DEILD

**Háskólinn
á Akureyri**

FÉLAGSVÍSINDAEILD

Meistara- og diplómanám í blaða- og fréttamennsku

Meginmarkmið námsins og viðfangsefni

Staðgöð menntun blaða- og fréttamanna er mikilvæg forsenda þess að þeir geti sinnt hlutverki sínu við að upplýsa, fræða og hafa ofan af fyrir fólki og ekki síst hafa gætur á valdhöfum fyrir hönd almennings. Undanfarin ár og áratugir hafa verið tími mikilla breytinga í fjölmiðlum en mikilvægi þeirra í nútímaþjóðfélagi hefur síst minnkað. Á hátíðastundum safnast þjóðin að fjölmiðlum til að fagna í sameiningu og á tímum voveiflegra atburða eru fjölmiðlarnir ómissandi haldreipi og uppspretta upplýsinga. Engin leið er að hugsa sér nútímaþjóðfélag án fjölmiðla. Traustir fjölmiðlar stuðla að góðu þjóðfélagi en vondir geta grafið undan velferð þess og jafnvel sjálfru lýðræðinu. Blaða- og fréttamenn eru trúnaðarmenn almennings og þeirra einu skyldur eiga að vera við lesendur sína, hlustendur og áhorfendur. Tækniþróun, vefmiðlun og tilkoma samfélagsmiðla hefur um sumt gert rekstur hefðbundinna fjölmiðla erfiðari, en um leið hafa opnast ný og spennandi tækifæri til þess að miðla efni og á fjölbreyttari hátt en áður. Nýir miðlar spretta stöðugt upp og blaða- og fréttamenn eiga fleiri möguleika á að afla upplýsinga, dreifa efni sínu og geta verið í betra og gagnvirkara sambandi við lesendur sína, áhorfendur og hlustendur en nokkru sinni fyrr.

Fjölbreytt, hagnýtt og fræðilegt nám

Meistaránám í blaða- og fréttamennsku hefur verið í boði við Háskóla Ísland í áratug og hefur nú verið endurskoðað með það að markmiði að búa nemendur sem best undir starf í hröðum heimi nútímafjölmiðlunar. Það er fræðilegt og hagnýtt og býr nemendur undir fjölbreytt störf við margskonar fjölmiðlun. Áhersla er lögð á að kenna nemendum vinnubrögð og aðferðir sem blaða- og fréttamenn nota við vinnu sína og að laga efni sitt að ólíkum tegundum miðla. Nemendur læra að fullvinna efni fyrir prent-, vef-, mynd- og hljóðmiðla, þ.m.t. að taka upp efni, klippa og ganga frá til birtingar. Einnig að nota samfélagsmiðla

til að afla efnis og miðla því og að nota ýmis konar hugbúnað til margmiðlunar. Þá er fjallað um helstu kenningar um fjölmiðla, hlutverk þeirra, ábyrgð og ítarlega um íslenskt fjölmiðlaumhverfi í alþjóðlegum samanburði.

Viðfangsefnin eru m.a.:

- Fréttamat, fréttaoöflun og skrif
- Upplýsingaleit og viðtöl
- Gerð hljóð- og myndefnis
- Notkun samfélagsmiðla í starfi
- Stafræn miðlun
- Vinnubrögð og siðareglur blaðamanna
- Fjölmiðlakennningar og íslenskt fjölmiðlalandslag
- Íslenskt samfélag og stjórnskipan
- Tjáningarfrelsi, upplýsinga- og fjölmiðlalög

Góð aðstaða

Blaða- og fréttamennskunemar eru með aðstöðu í Odda og hafa aðgang að henni þegar þeim hentar. Þar eru m.a. upptöktæki og tölvur fyrir mynd- og hljóðvinnslu og þar heldur ritstjórn student.is fundi sína.

Diplómanám í blaða- og fréttamennsku

Boðið er 30 ECTS diplómanám í blaða- og fréttamennsku. Í diplómanáminu er lögð áhersla á hagnýt námskeið. Nemendur læra um fjölmiðlarétt, vinnubrögð og siðareglur blaðamanna. Einnig er fjallað um fréttaoöflun og fréttaskrif og hvernig laga skuli efni að ólíkum tegundum miðla. Þá læra nemendur að taka upp efni fyrir hljóð- og myndmiðla og að fullvinna efni til birtingar í prent-, vef-, mynd- og hljóðmiðli.

Námskeið í diplómanámi eru metin inn í MA-nám í blaða- og fréttamennsku að því tilskildu að nemandi fái innngöngu í það.

- BLF108F Vinnubrögð I: Fjölmiðlalög og siðareglur (6e)
- BLF110F Fréttamennska I: Fréttamat, fréttaoöflun og fréttaskrif (10e)
- BLF313F Verkefni í blaða- og fréttamennsku (2e)
- BLF206F Ljósvakamiðlar: Gerð útvarps- og sjónvarpsfrétta (6e)
- BLF212F Fréttamennska II: Fréttaskýringar, viðtöl pistlaskrif og framsetning texta (6e)

Verklegt nám og reynsla

Nemendur í blaða- og fréttamennsku fá spennandi tækifæri til að afla sér reynslu í fjölmiðlun. Þeir ritstýra fréttahluta student.is, vefs sem rekinn er innan Háskóla Íslands. Þeir afla fréttu fyrir vefinn, skrifa og miðla efni í ýmsu formi. Verkefni nemenda í flestum áföngum eru birt á student.is en einnig vinna þeir hagnýt verkefni í samstarfi við ýmsa fjölmiðla. Nemendur fara í nokkurra vikna starfsþjálfun á helstu fjölmiðla landsins þar sem þeir starfa sem blaða- og fréttamenn og kynnast af eigin raun vinnu á ritstjórnunum og njóta leiðsagnar reyndra blaða- og fréttamanna.

Samstarf við vettvanginn

Námsleiðin er í margskonar öðru samstarfi við fjölmiðla, fagfélög blaðamanna og fjölmiðlafræðinámið á Akureyri um eflingu blaðamennsku með ráðstefnum og námskeiðahaldi. Reyndir fjölmiðlamenn sinna einnig stundakennslu, hver á sínu sérsviði og meðal þeirra sem kennt hafa í meistaranáminu má nefna sjónvarpskonuna Ölmú Ómarsdóttur, Rákel Þorbergsdóttur, fréttastjóra RÚV, Guðmund Hermannsson, fréttastjóra Morgunblaðsins, fjölmiðlakonuna Þóru Tómasdóttur og Þórð Snæ Júlíusson ritstjóra Kjarnans. Umsjónarmaður námsins er Valgerður Jóhannsdóttir sem hefur yfir 20 ára starfsreynslu í fjölmiðlum.

Verkleg lokaverkefni

Lokaverkefni í blaða- og fréttamennsku samanstendur af fjölmiðlaafurð, sem getur t.d verið heimildarmynd, útvarpsþáttur, grein í rafrænu eða prentuðu blaði eða tímariti, bók, vefur eða margmiðlun af einhverju tagi og greinargerð um verkið. Fjölmiðlaafurðin skal vera unnin í samræmi við viðurkennd fagleg vinnubrögð í blaða- og fréttamennsku, þ.m.t. vandaða upplýsingaöflun og meðferð heimilda, sanngjarna og heiðarlega umfjöllun. Jafnframt þarf verkið að sýna að nemandi hafi vald á miðlinum sem valinn var og hann eða hún hafi nýtt sér kosti miðilsins til að koma umfjöllunarefninu sem best til skila.

Lokaverkefni nemenda hafa mörg hver verið birt í fjölmiðlum og má þar nefna:

- Heimildamynd Kolbeins Tuma Daðasonar um sundkappann Jón Margeir Sverrisson sem sýnd var á RÚV
- Umfjöllun Báru Huldar Beck um Bláa gullið í Kjarnanum
- Útvarpsþætti Katrínar Jónsdóttur um Heiðni sem fluttir voru á RÚV, rás 1

Fjölbreyttir atvinnumöguleikar

Atvinnumöguleikarnir eru fjölbreyttir enda fjölgar miðlunum, ekki síst á vefnum og varla til það félag, stofnun, fyrirtæki eða samtök sem ekki stendur fyrir upplýsingamiðlum af einhverju tagi. Útskrifaðir nemendur starfa sem blaða- og fréttamenn á dagblöðum, tímaritum, útvarpi og sjónvarpi og vefmiðlum af ýmsu tagi. Einnig vefstjórar, ritstjórar fréttabréfa, kennarar, upplýsingafulltrúar og á auglýsingastofum svo dæmi séu tekin.

Inntökuskilyrði

Námið er ætlað þeim sem lokið hafa BA-, BSc-, BEd-námi eða hliðstæðu prófi. Að jafnaði er aðeins þeim veitt innganga í meistaranámið sem lokið hafa prófi með fyrstu einkunn. Fyrsta einkunn veitir þó ekki sjálfkrafa aðgang að náminu. Ekki er krafist fyrstu einkunnar í diplómanámið. Gert er ráð fyrir að nemendur stundi fullt nám. Nemendur geta sótt um að taka námið á lengri tíma, þó ekki lengri en þremur árum. Gert er ráð fyrir að hámarksfjöldi nemenda verði bundinn við 21.

Skiptinám

Blaða- og fréttamennskunemar eru hvattir til að skoða möguleika á að taka hluta af námi sínu við erlenda blaðamennskuháskóla. Námsgreinin er m.a. í samstarfi við skóla annars staðar á Norður- löndum sem bjóða upp á skiptinám.

Meistaranám í blaða- og fréttamennsku reyndist mér afar góður undirbúningur fyrir þau störf og verkefni sem ég hef tekið að mér, síðan ég útskrifaðist sumarið 2012. Ég hef ritstýrt nokkrum tölublöðum tímarita og stofnaði sprotafyrirtækið Minningarsmiðjuna, þar sem ég tek viðtöl fyrir fólk og í rita- og myndbandaformi. Einnig starfaði ég um tíma sem blaða- og fréttakona hjá Víkurfréttum, þar sem ég skilaði fréttum og greinum, fullkláruðum, í blað, sjónvarp eða á vef, auk þess að ljósmynda. Í dag er ég annars vegar ritstjóri (og eini blaðamaður) Fjarðarpóstsins í Hafnarfirði og hins vegar ritstjóri Félagstíðinda eldri borgara í Reykjavík. Í þessum störfum reynir á mjög margt sem ég lærði í náminu, auk þess sem skiptir oft mestu máli þegar upp er staðið: samskipti og tengslanet.

Olga Björt Þórðardóttir, ritstjóri Fjarðarpóstsins og Félagstíðinda eldri borgara í Reykjavík

Uppbygging námsins, heiti námskeiða og lýsingar

Meistaránámið er tveggja ára nám (120e) sem skiptist í námskeið 90e og lokaverkefni 30e. Skyldunámskeið eru 62 einingar, bundið val 6 einingar og valnámskeið 22 einingar.

Skyldunámskeið í blaða- og fréttamennsku

BLF108F • Vinnubrögð I: Fjölmiðlalög og siðareglur • (6 ECTS) • Haust • 1. ár

Kennarar: Friðrik Þór Guðmundsson MA í blaða- og fréttamennsku og stundakennari, Gunnar Ingi Jóhannsson hrl. og stundakennari

Markmið þessa námskeiðs er að nemendur öðlist skilning og þjálfun í faglegum vinnubrögðum blaða- og fréttamanna. Fjallað verður um lög og reglur sem gilda um fjölmiðla og störf blaða- og fréttamanna, tjáningarfrelsi og meiðryðalög.

Fjallað verður um siðareglur fjölmiðla, bæði almennar siðareglur Blaðamannafélags Íslands og hvernig þeim er beitt inni á mismunandi fjölmiðlum, samskipti blaðamanna við eigendur fjölmiðla og auglýsendur. Einnig um meðferð heimilda og umgengni við heimildarmenn eða aðrar rætur upplýsinga.

BLF110F • Fréttamennska I: Fréttamat, fréttaoflun og fréttaskrif • (10 ECTS) • Haust • 1. ár

Kennarar: Valgerður Jóhannsdóttir aðjúnkt, Bjarki Karlsson islenkufraeðingur og dr.nemi

Grundvallarnámskeið í blaðamennsku. Markmið þess er að nemendur öðlist skilning á störfum blaðamanna og færni í fréttaoflun og skrifum og framsetningu fréttanna í mismunandi tegundum miðla. Helstu hugtök og aðferðir við fréttaskrif eru kynnt; hvað er frétt, á hverju byggja fjölmiðlar fréttamat, hvernig er fréttanna aflað og hvernig þær eru uppbyggðar o.s.frv. Nemendur verða þjálfaðir í að skrifa markvissa fréttatexta og greinar á góðri íslensku og að nota orðbækur og önnur slíkt hjálpartæki. Fjallað verður sérstaklega um skrif fyrir vef og notkun tengla og myndefnis. Einnig fá nemendur grunnþjálfun í upptöku hljóðefnis og vinnslu. Áhersla verður einnig lögð á að kenna nemendum að nota samfélagsmiðla, bæði til þess að afla upplýsinga og miðla fréttum.

BLF111F • Íslenskt samfélag: Stjórnsmál og efnahagsmál • (6 ECT) • Haust • 1. ár

Kennari: Friðrik Þór Guðmundsson, stundakennari

Markmið námskeiðsins er að þjálfna nemendur í umfjöllun um íslenskt samfélag. Í fyrri hluta námskeiðsins verður fjallað um íslenska stjórnkerfið og stjórnsmál. Fjallað verður um framkvæmdavaldið, löggjafarvaldið og þróun stjórnarskrárinnar. Einnig verður kastljósinu beint að stjórnsmálaflokkum og efnahags- og atvinnustefnu stjórnvalda.

Í síðari hlutanum er farið yfir lykilhugtök í hagfræði. Fjallað er um framleiðslu, opinber fjármál, verðbólgu, stjórn peningamála og þróun á hlutafjár- og lánamörkuðum skoðuð með hliðsjón af fréttum hverju sinni. Í verkefnum er nemendum leiðbeint við að leita upplýsinga um þessa þætti og við að skýra frá stjórnsmálum og efnahagsmálum á greinargóðan og hnitmiðaðan hátt.

BLF112F Kenningar í fjölmiðla- og boðskiptafræðum • Haust • 1. ár • (6 ECTS)

Einnig skyldunámskeið fyrir meistaraneina í fjölmiðla- og boðskiptafræðum.

Sjá lýsingu bls. 43.

BLF206F • Ljósavakamiðlar: Gerð útvarps- og sjónvarpsfréttanna • (6 ECTS) • Vor • 1. ár

Kennarar: Valgerður Jóhannsdóttir aðjúnkt, Ármann Gunnarsson menningarmiðlari og stundakennari

Markmið þessa námskeiðs er að þjálfna nemendur í störfum við útvarp og sjónvarp. Fjallað verður hvað er líkt með þessum miðlum og hvað skilur þá að, kosti þeirra og galla. Nemendum verður kennt að skrifa og byggja upp fréttir fyrir ljósvakamiðla og að nýta eiginleika hljóð- og myndefnis til að segja fréttir. Einnig verður fjallað um notkun hljóð- og myndefnis á vefmiðlum. Nemendur fá tilsögn í tæknivinnslu hljóð- og myndefnis og verða þjálfaðir í raddbeitingu, framsögn og framkomu.

BLF211F Fjölmiðlaumhverfið á Íslandi í alþjóðlegu samhengi • (6 ECTS) • Vor • 1. ár

Einnig skyldunámskeið fyrir meistaraneina í FOB fjölmiðla- og boðskiptafræðum.

Sjá lýsingu bls. 43.

Námið í blaða og fréttamennsku kenndi mér hvernig best væri að miðla upplýsingum og við það vinn ég í dag. Framsetning mynda og myndbanda sem og skrif fyrir vefinn er eitthvað sem allir góðir vefstjórnar þurfa að kunna og það lærði ég allt saman í blaða- og fréttamennskunáminu. Hagnýtt og praktískt nám sem nýtist á marga vegu úti í atvinnulífinu.

Dána Dögg Viglundsdóttir, Arion banki vörustjórnun

Ég byrjaði haustið 2015 í Bláða- og fréttamennsku og líkaði námið afar vel. Námskeiðin voru fjölbreytt, allt frá kenningum í fjölmiðlafræði og siðareglum blaðamanna til þess að skrifa fréttir. Ég tel að allir áfangarnir muni nýtast mér í framtíðinni en sérstaklega áfangi sem snérist að mestu leyti um að skrifa fréttir. Þar lærði ég heilan helling um uppbyggingu fréttanna og það hvernig á að skrifa fréttatexta. Á vorönn fyrsta árs er boðið upp á starfsnám hjá fjölmiðli, sem gefur náminu mjög praktískt gildi. Ég mæli með þessu fyrir fólk sem finnst gaman að skrifa og hefur gaman af fréttum.

Jóhann Ólafsson, blaðamaður á Morgunblaðinu

BLF212F • Fréttamennska II: Fréttaskýringar, viðtöl, pistlaskrif og framsetning texta • (6 ECTS) • Vor • 1. ár

Umsjón: Valgerður Anna Jóhannsdóttir, aðjúnkt

Í námskeiðinu er haldið áfram að vinna með það sem nemendur lærðu í áfanganum BLF106F Fréttamennska I. Markmiðið er að þjálfna nemendur enn frekar í fréttá- og greinaskrifum, bæði fyrir prentmiðla og rafræna miðla og áhersla lögð á að laga efni að þörfum mismunandi miðla. Fjallað verður um fréttaskrif og fréttaskýringar, pistla, mannlífsefni og viðtöl, uppsetningu texta, myndefni, framsetningu og útlit. Nemendur munu meðal annars læra á ýmis konar stafrænan hugbúnað sem blaða- og fréttamenn nota við myndræna framsetningu efnis.

BLF213F Starfsþjálfun • (6 ECTS) • Vor • 1. ár

Umsjón: Valgerður Jóhannsdóttir, aðjúnkt

Nemendur fara í 4 vikna starfsþjálfun á fjölmiðli. Þar ganga þeir í almennt störf blaða- og fréttamanna og kynnast flestum þáttum starfa á ritstjórn. Alla jafna er miðað við að starfsþjálfunin fari fram síðustu 4 vikurnar á vorönn fyrra námsárs. Í loks starfsþjálfunar skal skila til umsjónarkennara námskeiðsins dagbók sem nemandi hefur haldið meðan á starfstíma stóð. Dagbókin skal fela í sér vikulegt yfirlit þar sem fram kemur hver helstu verkefni vikunnar voru og ígrundun um þau og vinnuna almennt. Einkunn er ekki gefin fyrir starfstímann.

Nemendur sem hafa umtalsverða starfsreynslu sem blaða- og fréttamenn geta sótt um til deildar að fá reynslu sína metna í stað starfsþjálfunarinnar.

BLF311F Málstofa um lokaverkefni (0 ECTS)

Umsjónarmaður: Valgerður Jóhannsdóttir, aðjúnkt

Markmið málstofunnar er að skapa vettvang fyrir nemendur í meistaranámi til að fjalla um verkefni sín og fá stuðning, hvatningu og aðhald við vinnuna. Auk þessa fjallað um vinnulag í MA-námi og nemendur fá kennslu um rafræn gagnasöfn og um heimildaöflun og heimildanotkun. Þetta er hagnýt þekking sem mikilvægt er að MA-nemar kunna skil á. Efni málstofunnar er sveigjanlegt til að mæta þörfum þess hóps sem situr hana hverju sinni.

BLF441LF MA-ritgerð í blaða- og fréttamennsku (30 ECTS)

Lokaverkefni í blaða- og fréttamennsku samanstendur af fjölmiðlaafurð og greinargerð um hana. Fjölmiðlaafurðin skal vera unnin í samræmi við viðurkennd fagleg vinnubrögð í blaða- og fréttamennsku, þ.m.t. vandáða upplýsingaöflun og meðferð heimilda, sanngjarna og heiðarlega

umfjöllun. Jafnframt þarf verkið að sýna að nemandi hafi vald á miðlinum sem valinn var og hann eða hún hafi nýtt sér kosti miðilsins til að koma umfjöllunarefninu sem best til skila. Fjölmiðlaafurðin getur til dæmis verið heimildarmynd, útvarpsþáttur, grein í rafrænu eða prentuðu blaði eða tímariti, bók, vefur eða margmiðlun af einhverju tagi. Í fræðilegri greinargerð skal nemandi gera m.a. grein fyrir vali á verkefni og miðli, aðferðum og vinnslu, efnistöfum og upplýsingaöflun og takmörkunum verksins

RÚT801F Vefritstjórn og starf vefstjórans • (10e)

• Haust 2. ár

Kennari: Sigurjón Ólafsson, stundakennari

Markmið þessa námskeiðs er að veita góðan undirbúning fyrir þá sem hafa áhuga á að vinna við vefstjórn og ritstjórn vefja. Starf vefritstjóra er iðulega samofið almennri vefstjórn. Nemendur fá góða innsýn í að ritstýra og skrifa fyrir vefi. Rýnt verður í rannsóknir helstu sérfræðinga á þessu sviði. Fjallað verður um helstu þætti sem vefstjóri þarf að hafa vald á, svo sem þarfagreiningu, stefnumótun, aðgengi, nytsemi, vefmælingar, notendaupplifun, markaðsmál, leitarvélamál og grunnatriði í HTML.

Bundið val (6 ECTS)

Nemendur velji a.m.k. einn af eftirtöldum áföngum. Hina má taka sem val:

BLF314F Stafrænir miðlar (6 ECTS) • Haust • óháð námsári

Umsjón Ragnar Karlsson, aðjúnt

Skyldunámskeið fyrir meistaranema í fjölmiðla- og boðskiptafræðum. Kennt í fjarnámi. Sjá lýsingu bls. 43.

ASK105F Alþjóðasamvinna og staða Íslands í alþjóðakerfinu (6 ECTS) • Haust • óháð námsári

Kennari: Pía Hansson, stundakennari

Markmið námskeiðsins er að þjálfva nemendur í umfjöllun um alþjóðasamvinnu og stöðu Íslands í alþjóðakerfinu. Alþjóðavæðing verður skoðuð í sögulegu ljósi og farið yfir helstu kenningar um áfræðasviðinu. Fjallað verður m.a. um áhrif alþjóðavæðingar á stjórnmál, efnahagsmál, ríki og einstaklinga, ekki síst hér á landi. Kastljósinu verður einnig beint að samrunaþróuninni í Evrópu eftir seinni heimsstyrjöldina. Farið verður yfir stofnanauppbyggingu Evrópusambandsins, EFTA og Evrópska efnahagssvæðisins (EES). Þátttaka Íslands í EES verður greind og hvaða áhrif EES samningurinn hefur haft hér á landi. Einnig verður fjallað um varnarmál á Íslandi og þær breytingar sem eru að eiga sér stað í varnarmálum í Evrópu. Jafnframt verður fjallað um stöðu smáríkja í alþjóðakerfinu og möguleg áhrif þeirra í alþjóðastofnunum. Auk þessa verður fjallað um hvernig Ísland hefur tekist á við yfirstandandi efnahags- og fjármálakreppu og hvernig smáríki verjast sig ytri áföllum.

KYN203F Hagnýting jafnréttisfræða (6 ECTS)

Einnig í bundnu vali í fjölmiðla- og boðskiptafræðum. Kennt á vormisseri 2019. Kennt í fjarnámi. Sjá lýsingu bls. 44.

Valnámskeið (20 ECTS)

Nemendur velja 20 ECTS af eftirfarandi námskeiðum, af lista yfir námskeiðin í bundnu vali (Sjá bls. 53–54) eða úr öðrum greinum í samráði við umsjónarmann námsins.

BLF109F Aukaverkefni: Fréttamennska 1 • (2 ECTS)

• Haust • 1. ár

Ingibjörg Rósa Björnsdóttir, stundakennari

Verkefni í tengslum við námskeiðið BLF110F. Nemendur hafa samband við kennara námskeiðsins til ákveða efni, efnistöð og miðil.

BLF201M Þáttagerð: Vinnsla fræðilegs efnis fyrir útvarp • (6 ECTS) • Val • Sumar • 1. ár

Kennari: Ásdís E Petersen, aðjúnt

Markmiðið með námskeiðinu er að gefa nemendum tækifæri til að koma rannsóknnum sínum og annarra á framfæri við hlustendur Ríkisútvarpsins, jafnframt því að rýna í samfélag og menningu á fræðilegum forsendum.

Á meðal þess sem rætt verður um á námskeiðinu er: Ríkisútvarpið sem

miðill, útvarp sem farvegur fræða, gerð fléttuþátta fyrir útvarp, viðtöl við fræðimenn, hvernig nýta megi eigin sérfræðipækkingu við dagskrárgerð og krafturinn sem býr í hinu ósagða. Rætt verður um talmál og tónlist í safni Ríkisútvarpsins. Lögð verður áhersla á hvernig tækni hefur þróast varðandi varðveislu og afspilun og hvernig hægt er að flétta eldri upptökur inn í nýja dagskrá. Auk þessa fræðast nemendur um handritsgerð, viðtöl og vinnu í hljóðstofu. Þættir nemenda verða á dagskrá Ríkisútvarpsins á komandi vetri.

BLF305F Sjónvarpsþættir og heimildamyndir (6 ECTS)

Val • Vor • 2. ár

Ekki kennt 2018–2019

Markmið námskeiðsins er að þjálfva nemendur í vinnubrögðum er varða þáttagerð og heimildamyndir. Fjallað verður um handritsgerð og uppbyggingu sjónvarpsþátta og heimildarmynda, bæði er varðar efnisinnihald og myndræna frásögn. Myndmál heimildarmynda og -þátta er skoðað og stuðlað að aukinni vitund þátttakenda á möguleikum myndmálsins. Þá verða nemendur þjálfaðir í að taka upp og klippa efni samkvæmt nýjustu tækni.

OSS120F Stefnumiðuð almannatengsl (6 ECTS) • Haust

Kennari: Grétar Sveinn Theodórsson MA, stundakennari

Meginmarkmið námskeiðs er að þátttakendur kunni skil á helstu hugmyndum og kenningum um almannatengsl og samskipti, kunni skil á stefnumiðuðum samskiptum og krísustjórnun, geti gert grein fyrir helstu samfélagsmiðlum og nýtingu þeirra, og hannað, þróað og metið samskiptaáætlanir.

BLF312F Verkefni í blaða- og fréttamennsku

Nemandur geta annað hvort valið sér umfjöllunarefni til birtingar í fjölmiðli eða efni úr fjölmiðlum til að rannsaka og skrifa um fræðilega ritgerð.

Umsjónarkennari námsbrautarinnar annast leiðsögn.

Kennarar í framhaldsnámi í Stjórn málafræðideild

Fræðileg og fagleg þekking og fjölbreytt reynsla

Kennarar sem koma úr röðum fastra kennara Háskóla Íslands eru fræðimenn sem stundað hafa til margra ára grundvallarrannsóknir á þeim sviðum sem þeir kenna. Hafa þeir allir lokið prófum frá virtum erlendum háskólum. Einn af megin styrkleikum námsins felst þó ekki síður í þeirri fjölbreyttu reynslu og þekkingu sem allir kennarar hafa á sínum sérsviðum. Auk fastra kennara starfar hópur stundakennara við deildina sem vegna síns aðalstarfs get-

ur tengt hin fræðilegu viðfangsefni við hagnýt úrlausnarefni. Þessi tenging auðveldar nemendum að fást við raunhæf verkefni sem stjórnendur og sérfræðingar að námi loknu. Með þessu er einnig reynt að tryggja að í náminu sé ávallt verið að fjalla um það sem efst er á baugi á hverjum tíma.

Auk stundakennara er leitað til mikils fjölda gestakennara til að fjalla m.a. um afmörkuð sérhæfð viðfangsefni.

Dr. Agnar Freyr Helgason
PhD í stjórnmálafræði og MSc í samburðarstjórnmálum. Nýdoktor og aðjúnt.

Arnar Eggert Thoroddsen
aðjúnt við Félags- og mann-vísindadeild og dr. nemi.

Álfrún Tryggvadóttir
M.Sc. í fjármálahagfræði, staðgengill skrifstofustjóra, skrifstofu opinberra fjármála í fjármálaráðuneyti, stundakennari.

Ármann Gunnarsson
MA í menningarmiðlun og stundakennari.

Dr. Ásdís E Petersen
aðjúnt við Viðskiptafræðideild.

Dr. Baldur Þórhallsson
Ph.D. í stjórnmálafræði, prófessor við Stjórnmálafræðideild, Jean Monnet Chair í Evrópufræðum.

Birgir Guðmundsson
Dr. nemi og dósent við Háskólann á Akureyri.

Dr. Birgir Hermannsson
Ph.D. í stjórnmálafræði, aðjúnt við Stjórnmálafræðideild.

Elva Ellertsdóttir
MPA, deildarstjóri Stjórnmálafræðideildar.

Dr. Evaheiða Önnudóttir
Ph.D. í stjórnmálafræði, dósent við Stjórnmálafræðideild.

Dr. Eva Marín Hlynsdóttir
Ph.D. í stjórnmálafræði, dósent við Stjórnmálafræðideild.

Dr. Finnborg Salome Steinþórsdóttir
Nýdoktor og stundakennari.

Friðrik Þór Guðmundsson
MA í blaða- og fréttamennsku, stundakennari.

Gestur Páll Reynisson
MPA og stundakennari. Sérfræðingur á stjórnsýsluviði Ríkisendurskoðunar.

Grétar Sveinn Theodórsson
MA og stundakennari.

Dr. Gunnar Helgi Kristinsson
Ph.D. í stjórnmálafræði, prófessor við Stjórnmálafræðideild.

Gunnar Ingi Jóhannsson
Hæstaréttarlögmaður og stundakennari.

Dr. Gyða M. Pétursdóttir
Ph.D. í kynjafræði, dósent við Stjórnmálafræðideild.

Héðinn Unnsteinsson
M.Sc. í alþjóðlegri stefnumótun og stefnugreiningu, ráðgjafi hjá Capacent og stundakennari.

Dr. Hulda Þórisdóttir
Ph.D. í sálfræði, dósent við Stjórnmálafræðideild.

Ingibjörg Rósa Björnsdóttir
MA í blaða- og fréttamennsku og stundakennari.

Dr. Jóhanna Gunnlaugsdóttir
Ph.D. í upplýsinga- og skjala-stjórn og MSc(Econ), prófessor við Félags- og mannvísindadeild.

Jóhanna María Þórdísardóttir
MA í alþjóðasamskiptum, stundakennari.

Kjartan Ólafsson
Dr. nemi og lektor við Háskólann á Akureyri.

Kolbrún Þorfinnsdóttir
M.Sc. í hagsögu og stundakennari.

Margrét S. Björnsdóttir
MA í félagsfræði, MPA, aðjúnkt við Stjórnmálafræðideild.

Dr. María Strömvik
dósent við Háskólann í Lundí og stundakennari við Stjórnmálafræðideild.

Marta Birna Baldursdóttir
MPA, sérfræðingur í fjármála- og efnahagsráðuneytinu, stundakennari.

Dr. Maximilian Conrad
Ph.D. í stjórnmálafræði, dósent við Stjórnmálafræðideild.

Dr. Ólafur Þ. Harðarson
Ph.D. í stjórnmálafræði, prófessor.

Dr. Ómar H. Kristmundsson
Ph.D. í stjórnsýslufræðum, prófessor við Stjórnmálafræðideild.

Page L. Wilson
Ph.D í stjórnmálafræði, dósent við Stjórnmálafræðideild.

Pia Hansson
forstöðumaður Alþjóðamálastofnunar HÍ, MA í alþjóðasamskiptum og stundakennari.

Ragnar Karlsson
Dr. nemi og aðjúnkt, verkefnisstjóri meistaranáms í fjölmiðla- og boðskiptafræðum.

Ragnheiður Harpa Arnarsdóttir
Dósent og Phd. í lungnælæknisfræði, kennari í aðferðafræði við HA.

Regína Ásvaldsdóttir
M.Sc. sviðsstjóri velferðarsviðs-Reykjavíkurborgar, stundakennari.

Sigríður Halldórsdóttir
Prófessor og Phd. í hjúkrunarfræði, kennari í aðferðafræði við HA.

Dr. Sigurbjörg Sigurgeirsdóttir
Ph.D. í stjórnsýslufræðum, dósent við Stjórnmálafræðideild.

Dr. Silja Bára Ómarsdóttir
Ph.D í alþjóðasamskiptum, dósent við Stjórnmálafræðideild.

Sigurjón Ólafsson
MA í alþjóðasamskiptum, vefráðgjafi og stundakennari.

Sjöfn Vilhelmsdóttir
MA, forstöðumaður Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórnmála HÍ.

Dr. Stefanía Óskarsdóttir
Ph.D. í stjórnmálafræði, dósent við Stjórnmálafræðideild.

Sunna Kristín Símonardóttir
Ph.D. í félagsfræði og stundakennari.

Tómas Joensen
MA í Evrópufræðum, stundakennari.

Trausti Fannar Valsson
Cand.jur, stundar nú doktorsnám við Lagadeild Háskóla Íslands, dósent við sömu deild.

Valgerður Jóhannsdóttir
Dr. nemi og aðjúnkt, umsjónarmaður meistaranáms í blaða- og fréttamennsku.

Vilborg Ása Guðjónsdóttir
MA í alþjóðasamskiptum og stundakennari.

Dr. Þorgerður Einarsdóttir
Fil.dr. í félagsfræði, prófessor.

Upplýsingar:

Umsóknarfrestur um meistaranámið er til 15. apríl eða 15. október en diplómanámið til 5. júní eða 30. nóvember. Rafræn umsóknareyðublöð má nálgast á heimasíðu Háskóla Íslands, www.hi.is.

Kostnaður: Árlegt innritunargjald Háskóla Íslands.

Nánari upplýsingar um námið veita:

Elva Ellertsdóttir, deildarstjóri, sími: 525 4573,
netfang: elva@hi.is

Margrét S. Björnsdóttir, aðjúnt, sími: 525 4254,
netfang: msb@hi.is

Skrifstofa Stjórn málafræðideildar er til húsa í Gimli, gengið í gegnum Odda við Sturlugötu, sími: 525 4573 eða 525 5445.
Opnunartími: mánud. – föstud. 10:00-12:00 og 13:00-15:30.

Kennsluskrá með nánari upplýsingum er að finna á heimasíðu Stjórn málafræðideildar: stjornmal.hi.is

Útgáfa: 2019–2020

HÁSKÓLI ÍSLANDS

FÉLAGSVÍSINDASVIÐ

STJÓRN MÁLAFRÆÐIDEILD